

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Poggii Florentini Oratoris || Clarissimi, Ac Sedis Apo.||
Secretarii Opervm ||**

Poggio Bracciolini, Gian Francesco

Argentinae, 1513

VD16 ZV 12623

Facetiarum liber breuitatibus scomatu[m] seip[su]m. quotat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14341

POGGII FLORENTINI ORATORIS ELO
quētilsimi ac Secretarij Apostolici in Facetiāru librū præfatio.

Ne Aemuli carpant facetiæ opus propter eloquentiæ tenuitatem.

Vltos futuros esse arbitror qui has nostras cōfabu-
lationes/tum ut res leues & viro graui indignas re-
prehendāt: tum in eis ornatiore dicēdi modū & ma-
iore eloquentiā requirāt. Quibus ego si respūdeā:
legi se me nros maiores prudētissimos ac doctissimōs
mos viros facetijs/iocis & fabulis delectatos: nō re-
prehensionē/sed laudē meruisse: satis mihi factum
ad illoꝝ existimatōem putabo. Nam qui mihi tur-
pe esse putem hac in re/qñquidem in ceteris neq̃o il-
lorū imitatōem sequi: & hoc idem tps qđ reliqui in
circulis & cœtu hoīm cōfabulando cōterunt/ in scri-
bendi cura cōsumere: p̃sertim cū neq̃ labor in hone-
stus sit/ & legentes aliqua iocūditate possit afficere.

Excusatio
auctoris

Honestum est enim ac ferme necessarium: certe quod sapientes laudant: mens-
tem nostram varijs cogitationibus ac molestijs oppressam / recreari quandoq; a
continuis curis: & eam aliquo iocandi genere ad hilaritatē remissionēq; cōverti. Elo-
quentiā vero in rebus infimis/vel in his in quibus ad verbū/vel facetiæ exprime-
re sunt/vel aliorū dicta referēda q̃rere: hoīs nimīū curiosi esse videt. Sunt em̃ que-
dam que ornatius neq̃ant describi: cū ita recensenda sint quēdamodū p̃tulerūt ea
hi qui in cōfabulationibus coniiciunt. Existimabūt a liq̃ forsan hanc meā excusatiōē
ab ingenij culpa esse profectā. qbus ego quoq; assentior. Modo ip̃i eadē ornatiū
politiūq; describat. qđ ut faciant exhortor: quo lingua latina etiā leuionib; in rebus
hac nostra ætate fiat opulentior. Proderit em̃ ad eloquentiæ doctrinā ea scribendi
exercitatio. Ego qđ em̃ expiri volui: an multa quæ latine dici difficilē existimant/
non absurde scribi posse viderent. in qbus cū nullus ornatus/ nulla amplitudo ser-
monis adhiberi q̃at: satis erit ingenio nostro si nō incōcinne omnino videbunt a me
referri. Verū facilliant ab istarū cōfabulationū lectiōe (sic em̃ eas appellari volo)
qui nimis rigidi cēsores/aut acres existimatores rerū existūt. A facietis em̃ & huma-
nis (sicut Lucilius a Cōsentinis & Tarentinis) legi cupio. Q; si rusticiōres erunt:
nō recuso qñ sentiat qđ volūt: modo scriptorē ne culpent/ qui ad leuatōem animi
heq; & ad ingenij exercitiū scripsit.

Cōtra emu-
los.

¶ Fabula prima cuiusdam Caietani pauperis naucleri.

Caietani qui plebei sunt/ut plurimū nauigio victū querūt. Nauclerus ex eis ad
modū paup; cū ad varia loca lucrī causa/relicta domi uxore iunēcula & tenui su-
pellectile nauigasset: post qñtū ferme annū redijt. E nauī eutelligio ad visendū ux-
orem (q̃ interim viri reditū desperās cū alio cōtenerat) domū proficiscit. Ingressus/
cū eam maiori ex pte instauratā in meliusq; auctā vidisset. Admiratus/uxorē q̃s-
uit: quo domūcula antea informis/ esset p̃polita: Rōdit statim mulier: sibi in ea re
eius qui omnibus fert opem Dei grām affuisse. Bñdicat inquit Deus pro tanto hoc
bñficio erga nos suo. Videns insup cubile lectūq; ornatiore reliquaq; supellectilē
mondā ultra q̃ ferret uxoris cōditio: cum p̃contatus esset unde illa quoq; p̃uenis-
sent. Et Dei indulgentiā illa sibi subministrasse asseuerauit. Grās iterū vir deo egit
qui tam liberalis in se fuisset. Eodē modo & alijs quibusdā que noua domi & in-
sueta videbant cōspectis / cū largioris Dei munificentiā affuisse diceret: ṽiq; ip̃e
tam p̃tūsam erga se Dei grām admiraret: sup̃uenit scitulus puer triennio maior/
blandiens (ut mos est pueroꝝ) matri. Cōspicanti hunc marito / sciscitantē quis
nam puer esset: suū etiā uxor respondit. Stupenti q̃rentiq; viro/ unde se absente
D

puer putasset. Deī quoq; in eo accipiendo sibi astitisse grām mīser affirmavit. Tūc vir indignatus diuinā grām etiā in p̄reādis filijs sibi adeo exuberasse. Multas it̄ inq̄t grās Deo habeo agog; qui tot cogitatiōes suscepit de rebus meis. Visum est hōi Deū nīmīū curiosū fuisse: qui etiā de cōparandis se absente liberis cogitant.

¶ De medico qui dementes & insanos curabat.

Plures colloquebant de sup̄uacra cura ne dicam stulticia eorū qui canes aut accipitres ad aucupium alunt. Tūc Paulus florētinus: recte hos (inquit) risit stultus Mediolanensis. Cum narrari fabulā posceamus. Fuit inquit olim ciuis Mediolani dementiū & insanorū medicus: qui ad se delatos infra certū t̄ps sanandos suscipiebat. Erat aut̄ curatio hmōi. Habebat domi aream: & in ea Lacunā a que fieri dē atq; obscōnē in quam nudos ad palum ligabat eos qui insani adducebantur. Quos usq; ad genera inguinetenus. non illos profundius pro insanie modis: ac eos tam diu aqua atq; inedia macerabat quoad viderent̄ sani. Allatus est inter ceteros q̄dam/ quem usq; ad femur in aquā posuit: qui post. xv. dies cepit respicere: ac curatore rogare ut ex aqua reduceret. Ille hōiem exemit a cruciatūnea tamē cōditione ne aream egredere. Cui cum dīgbus aliquot paruisset/ ut uniuersas domū pambulare: et exteriorē ianuā non egredere p̄miserat/ reliquis socijs qui plures erāt in aqua relicti: paruit diligent̄ medici mandatis. Stans vero aliqui sup̄ ostiū: neq; em̄ egredi audebat timore lacunę duentē equestrem iuuenē cum accipitre & duobus canibus ex his qui sagaces dicunt̄ ad se vocauit/ rei mox nouitate. Neq; em̄ que ante in insanā viderat tenebat memoria. Cū accessisset iuuenis: heus (ut inquit ille) ausculta oro me paucis: ac si libet responde. hoc quo veheris quid est: & quā obrem illud tenes? Equus est inquit: & aucupij gratia. Tūc deinceps vobis hoc qd̄ manu gestas quid vocatur: & in qua re illo uteris? Accipiter respondit/ & aucupio aptus queruedulę & perdici. Tūc alter. Hi qui te comitant qui sunt age: & quid p̄sunt tibi? Canes ait/ & aucupio accommodati ad inuestigandas aues. Hęc aut̄ aues quarū capiendę causa totres paras cuius precij sunt in unum cōferas totius anni capturā: Parum quid nescio cum respōdisset: & q; sex aureos nō excederent. Subdit homo: quoam est equi canūq; & accipitris impensa? Quinq; ginta aureorū affirmavit. Tūc admiratus stulticiā equestris iuuenis: Hō hōing; abihinc ocius oro: atq; adeo auola anteq; medicus domū redeat. Nā si te hic cōspererit/ veluti insanissimū oim qui vivant in lacunā suam cōsciet curandū cum ceteris mente captis: atq; ultra omes usq; ad mentum in aqua in summā collocabit. Ostendit aucupij porro studium summā esse amentiam; nisi aliquādo & ab op̄t lentis/ & exercitij gratia fiat.

¶ Bonacij Guasconi qui tam tarde e lecto surgebat.

Bonacius adolescens factus ex familia Guasconū/ dū essemus Constantiā de modū tarde surgebat e lecto. Cum socij eam tarditatē culparent: quid ne tam diu in lecto ageret percunctarent/ subridens respondit. Litigantes disceptantēq; ausculto. Adiunt enim mane mihi euestigio cum exp̄giscor duę habitū mulieris. Sollicitudo vic; & pignicia: quarū altera surgere hortat & aliquod opis agere/ neq; diem in lecto terere/ altera priorē increpās quiescedū asserit: & prop̄ frigoris vim in calore lecti p̄manendū/ indulgendūq; corpori quieti: neq; semp̄ laborib; vacandū. Prior insup̄ rōnes suas tuet. Ita ut cum diuini disputantes: expectans quoad sint sententia concordēs. hoc fit ut surgam tardius/ expectans litigij finem.

¶ De iudēo nonnullorum fursu ch̄riano facto.

Iudēū cum multi hortarent ad Ch̄ri fidem: egre ille bona sua dimittēbat. Sura debant cōplures ut ea daret pauperibus: qm̄ sc̄d̄m euangelicā sententiā/ que est verissima/ centuplū esset accepturus. Persuasus tandem ad fidem cōuersus est: dū

Lacuna
stultorū.

In aucupa
rios

Sollicitudis
& pigritie
aliquatio.

T
In hoc libro dicitur de
pigritate

strabitur inter paupes/egenos & mendicos bonis. Inde per mēsem fere hospitio ex-
ceptus est honorifice a diuersis christianis. Cui ei omnes blandirent & laudarent fa-
ctum ille tū qui precario viueret/ expectabat Indies centupli promissionē. Et cum
multos fatiētas cibandis hoīs cepisset: iamq; rarus inuitator reperiret: cepit homo
admodū eger/ ita ut ei necesse esset diuētere ad hospitale quoddā: in quo morbo
corruptus ad extremū vitę deuenit. cū sanguis per posterora essuēret. Desperans
itaq; salutē/ & simul pollicitationis diffusus centupli: ex anxietate qua dā a aerem que-
rens/ egressus est lectulū ad secessū ventris in pratulū propinquū. Vbi cum cōs-
titisset: quare sine post egestionē ad tergendū anum herbas: inuenit inuolutū lineū
referētū la pālib; p̄ciosis: quare ditior factus adhibitis medicis cōualuit: atq; domo
empta & possessionibus vixit postmodū in summa rerum opulētia. Cum ergo
diceret ab oibus. Ecce nōne verū pdiximus tibi Deum centuplū redditurū. Red-
didit inquit ille: sed tū prius ut usq; ad interitū cacarem sanguinem permisit. Di-
ctum contra eos qui tardi in beneficio dando & reddendo existunt.

¶ De homine infuso qui exstitit in duos annos in uxore.

Homo e nostris rusticus & haud multū prudēs/certe in coitu mulierū rudis:
sumpta uxore/cū illa aliqñ in lecto renes x̄sus virum voluēs/nates in eius gremio
posuisset: erecto telo uxorē casu cognouit. Admiratusq; postmodū & rogans mu-
lierem/ an duos annos haberet: Cum illa annuisset: Ho ho inquit mihi unus sa-
tis est alter vero superfluit. Tū callida uxor quę a facerdote parochiano diligebat:
postumus inquit/ ex hoc elemosynā facere. demus eum ecclie & sacerdoti nostro
cui heres erit gratissima: & tibi nihil obent: cū unus sufficiat tibi. Assentiē vir uxo-
ri & in grām sacerdotis/ & ut se onere supfluo leuaret. Igitur eo uocato ad cenā:
causā expōsit: cum sumpto cibo lectū unum tres ingrederent: ita ut mulier me-
dia esset/ vir anteriori parte/ posteriori alter ex dono uterēt. Sacerdos famelicus/
cōcupitūq; cibi auidus/ prior aggredit aciem sibi cōmissam: qua in re uxor quocq;
submurmurans/ strepitū quendā edebat. Tunc vir timens ne ptes suas aggred-
retur: Serua inquit amice/ inter nos cōuenta: & tua portōne uter e/ meā intactā re-
linquēs. Huic sacerdos. Det mihi grām deus inqt: nam tua puifacio/ ut bonis tm̄
ecclie uti possim. His ybis acq̄scēs: stultus ille qd' ecclie cōcesserat/ libere uti iussit.

¶ De vidua accensa libidine cum paupere

Hypocritarū genus pessimū est oīm qui uiuant. Cum de his semel in coetu me-
sente sermo exortus esset: dicere ēq; omnia hypocritis abū dare: qui cum dignitatē
atq; bonorū ambitōem ardeant: tamē simulando ac dissimulādo agunt: ut nō spō-
te sed inuit ac superiorū p̄cepto honores assequi videant. Tum qdam ex astantib;
dixit eos siles Paulo cuidā beato qui habitabat Pisis: unus ex eis qui vulgo Apo-
stoli uocant: quorū est cōsuetudo sedere ad ostiū nihil petentes. Cum ut nobis ex-
poneret quis is fuisset rogaremus: Paulus inqt: qui propter vitę sanctimoniam bea-
tus vulgo cognominat/ se dit aliqñ cuiusdā viduę ad ostiū: quę sibi cibū p̄bebat
in elemosynā. Illa cōspicata sepius virū (erat em̄ formosus) exarsit in Paulū: obrog-
dato rogauit ut post diē rediret/ se curaturā ut bene praderet. Cum frequens do-
mum mulieris accessisset: illa tandem rogauit hoiem ut intus accederet ad sumen-
dum cibum. Annuit hic/ & cum opipare ventrem cibo potuq; farsisset: mulier li-
bidinis impatiens/ virū amplectit/ osculataq; asserens nō inde abiturū priusq; se co-
gnoscat. Ille reluctanti similis/ ac detestans mulieris feruentē cupiditatē: cum illa
obcōcens instaret: tandem cedens viduę importunitati. Posteaq; inqt tantū ma-
lum patrare cupis: testor Deum opus tuum erit/ ego procul absum a culpa. Tu
ipa (inquit) cape hanc maledictā carnem (iam em̄ virga erecta erat) & spamer
utere ut lubet: ego em̄ eam minime tangam. Ita inuitus mulierē subegit licet pro-
pter abinentiā non tangeret carnē suam: totum peccatū tribuens mulieri.

D 2.

Handwritten notes in the top right margin:
Sacerdos
Deo...
Contra tar-
dos in red-
dendis be-
neficij.

Handwritten note: rustica sim-
plicitas.

Handwritten note: In hypocri-
tas

Handwritten note: D 2.

¶ De equestri palleato.

In irreuerē-
tiales.

Ibam semel ad Pontificis palleatum: transibat quidam e nostris palleatus eque-
ster: & forsan implicitus curis / hunc quispiam cum detecto capite reuererēt non
animaduertit episcopus. At ille supbia aut arrogantia factum existimans: hic in-
quit / asini sui medietatem nequaquam reliquit domi: sed totum secum deferi. Signifi-
cans eum esse asinum / qui se reuerentibus non responderet.

¶ Dicitum Zuchari.

Perambulantes aliquando urbem vir facillimus omnium qui viuerēt Zucha-
rus / egoque: puenimus ad locum ubi celebrabant nuptie. Postridie quando sponsa
domū venerat / stetimus paululū animi relaxandi gratia: respicientes sine psallen-
tes viros ac mulieres. Tum subridens Zucharus: Isti inquit matrimonii cōsumps-
marunt ego iam patrimoniū cōsumpsi. facete in seipsum dixit: qui venditis patris
bonis patrimoniū omne comedendo ludendoque cōsumplerat.

¶ De Pretore.

Quidam iturus Florentiam prator: qua die urbem introiuit / habitū demore
in maiori templo coram prioribus ciuitatis sermonem longum sane & molestū
nam orditi in suam cōmendatōem cepit se fuisse Romę senatorem: ubi quicquid
ab se itemque ab reliquis in suam laudem honoremque dicitum factumue extiterat /
prolixo sermone explicauit. Exitū deinceps ex Vrbe comitatūque recessit: primo
die Saturni cōtulisse se dixit: & que ibi a se acta erant singulatim. Tum diem quo
in loco hospitioe fuisset: ac quicquid ab eo gestū / quaque de re esset narrauit. Plures
horę iam hac in narratōe transferant: & nondū puenerat Senas. Cum omnibus ser-
monis odiosi longitudo insensa esset: neque finis fieret dicendi: videbat autē ille uni-
uersum diem in his fabulis cōsumpturus: & cum nox iam appropinquaret: nōcans
ex astantibus iocabundus ad atriem pretoris accedēs. Dñe (inquit) hora iam tarda
est: festinetis iter oportet. Nam nisi hodie Florentiā intraueritis / cum hodiernas di-
es sit vobis cōstitutus ad vensendū / officium hoc amittetis. Hoc intellecto / stultus
homo ac loquax tandem retulit se Florentiam venisse.

¶ De mulere quę virum defraudauit.

Muliebris
versutia

Petrus contribulus meus olim mihi narrauit fabulam ridiculosam & versa-
tia dignam muliebris. Is rem habebat cum scemina nupta agricolę haud multum
prudens: & is foris in agro sapius ob pecuniā debitam pnoctabat. Cum aliquan-
do amicus intrasset ad mulierem / vir insperatus redijt in crepusculo. Tum illa sibi
to collocato subtus lectum adultero / in maritū versa grauitur illum increpauit
redisset: asserens velle eum degere in carceribus. Modo inquit pratoris satellites
ad te capiendū uniuersam domum perscrutati sunt ut te abriperēt ad carcerem:
cum dicerem te foris dormire solitum: abierunt / cōminantes se paulopost reuer-
suros. Querebat homo perterritus abeundi modum: sed iam porte oppidi clausę
erant. Tum mulier. Quid agis infelix: si caperis actum est. Cum ille uxoris consi-
lium tremens quęreret: illa ad dolum prompta: ascende inquit ad hoc colubariū
eris ibi hac nocte: ego ostium extra occludam: & remouebo scalas ne quis te ibi
se suspicari qat. Ille uxoris paruit cōsilio: ac ab obserato ostio ut viro facillitas egre-
diendi non esset amotis scalis / hominē ex ergastulo eduxit. qui simulans licētoris
pratoris iterū aduenisse / magna excitata turba / muliere quoque pro viro loquente
ingentem latentem timorem inculsit. Sedato tandem tumultu / ambo in lectum pra-
fecti ea nocte veneri operam dederunt: vir delituit inter stercora & columbos.

¶ De sacerdote qui ignorabat solennitatem palmarum.

Bellum oppidum est in nostris Apēnini montibus ad modum rusticantū: in eo
habitat sacerdos rudior atque indoctior incolis. huic cum ignota essent tempora /
annique varietates / nequaquam indixit qua dragestimā populo. Venit hic ad terram no-

uam ad mercatū sabbato ante solēnitatem palmarū. Conspēctis sacerdotibus oliu In rudes cu
uarum ramos ac palmas in diem sequentem parantibus / admiratus quōdam id ratores
sibi uellet cognouit tunc erratum suum: & quadagesimā iam nulla obseruatiōe
suorum trāsisse. Reuersus in oppidum / & ipse ramos palmasq; in posterum diem
parauit. qui aduocata plebecula: Hodie inquit est dies quo rami oliuarum palma
numq; dari ex consuetudine debent. Octaua die pascha erit: hac tamē hebdomada
agenda est poenitentia: neq; longius habemus hoc anno ieiunium. Cuius rei cau
fama a deo tardo ac fesso gradu accessit: iam nil amplius q̄ hebdomadā unā les
cum ferat / reliquis in via relictis. Hoc ergo modico tempe quo uobiscum mansu
ra est consistemini: & poenitentiam agite omnes.

¶ De rusticis muncijs interrogatis an uellent cruci
fixū uitium / an mortuum ab opifice emere.

Ex hoc q̄dem oppido missi sunt quidā Aretium ad emendū ligneum crucifixū
qui in ecclesia eorum poneret. Deducti ad hmoi opificem quendā / cum rudes &
ueluti stupides essent: opifex ridens materiā / a dicitis hoibus: querens: uitium ne / an
mortuum uellent crucifixum postulari. Illi sumpto paulo tempis ad consultan
dam / secreto collocti: demū responderunt se uitium malle. Nam si eo modo suo
populo non placeret / se illum euestigio occisuros.

¶ Dicitum cocī illustriissimo Duci Mediolanensi habitum.

Dux Mediolani senior Princeps in om̄ibus rebus elegantie singulis / habebat Curaz vis
cocū egregiū quem usq; ad Gallos ad pdiscenda obsonia miserat. Bellū qd' ingēs
cum florentis Dux habuit: cū ei aliqui nō satis prosp̄ nuncijs aduenisset / admodū
turbati Duci's mentē. Oblatis postmodū ad mēsam epulis / sapores nescio quos
cū Dux improbasset: epulas insup ut nō rite cōditas esset aspnatus: accitū cocum
ueluti ignarū atq; aspere increpauit. Tum ille ut erat liberior in eloquēdo. Si Flo
renti inquit sibi gultū atq; appetitū auferūt / que mea est culpa? & cibi em̄ mei
sapiidi sunt & summa arte cōpositi: sed te nimis cōcalesciūt / & appetitū auferūt Flo
rentini. Risit ille ut erat humanissimus cocī facetā in respōdendo libertatem.

¶ Eiusdem cocī dictum ad prelibatum illustrem Principem.

Idem cocus bello insup vigente iocatus ad mēsam Ducis / cum uideret eum an
xiū atq; afflictū curis. Nō mirum esse inquit illum torqueri. Nam duo impos
sibilia Dux conatur. Vnum ne habeat confinia. Alterū ut pinguem reddat Frans
ciscum barba uerā hominē opulentū summaq; cupiditate flagrantem. Hoc dicto
p̄strangens & dominandi appetitū Ducis imoderatū. & Francis ieniam opum
atq; ambitionis cupiditatem.

¶ Petitio eiusdem cocī ad predictum Principem.

Is ipse cum multi peterent varia bñficij loco / summopere in coena Ducem roga
uit ut se asinum faceret. Miratus Dux quid sibi ea postulatio uellet: cur se asinū q̄
hoiem mallet. Atqui om̄es uideo (inquit ille) quos in sublime extulisti / quibus
honores & magistratus dedisti / superbia & fastu elatos atq; insolentes euasisse ali
nos. Itaq; & ego quoq; asinus a te fieri cupio.

¶ De Iannotto vicecomite.

Antonius Iuscus uir facetissimus ac doctissimus cum ei notus quidam litteras
apud pontificem expediendas obtulisset: atq; ipse in certo loco corrigere atq; emē
dare iussisset. Ille autē postridie litteras easdem retulisset ueluti emendatas. Inspectis
litteris / ut me (inquit) Iannottū vicecomitē forsitan putasti. Cum q̄reremus quid
nam hoc dictum sibi uellet. Iannotus (ait) olim prator fuit noster Vincētius ho
mo bonus / sed corpore & ingenio crasso. Is sapius aduocato secretario mādauit
D 5

Inconfusa
iudicia.

scribi eplam ad Duce[m] Mediolani seniore[m]: cuius particulā quandam ipse dicitur
bat/que spectabat ad ceremonias verbos: reliqua comittebat secretario: qui a se
rebat eplam postmodū scriptā. Eam Iannotus legendā sumens / statimq; eplam
velim in conditā atq; in epā increpans: nō bene est ait: pege atq; emēdā. Secretari
us qui patroni sui stulticiā nouit & mores: paulo post reuertēs & eandē eplam in
hilo imutatā ferēs / & correxisse se & rescripsisse dicebat. Quā cum ille tanq; lectu
rus in manus sumeret: inspecta paululū eplā. Nūc bene se habet ingit: vade & ob
signa/atq; ad Duce[m] destina/Hoc in omnibus epistolis suis facere cōsueuit.

¶ De sit ore quodam vicecomitis per viam cōparationis.
Comiserat olim Martinus pontifex Antonio lusco lras quasdam: officinae
quas cum postmodū legisset: iussit pontifex illas legendas quoq; deferri ad quere
dam amicū nostrū in quo plurimū cōsuebat. Ille aut cum paulo esset in coena cōca
lesatus a vino/lras penitus improbatit: & aliū in modū cōponi iussit. Tunc An
tonius Bartholomeo de bardis qui aderat. Faciam ingit in lris meis qd̄ olim lras
in farfuto/qd̄ appellant/ Ioānis galleacij vicecomitis egit. Cras anteq; edat vel bis
bat redibo: & littere bene erūt. Deinde p̄contanti quidnā hoc esset Bartholomeo.
Ioannes galleacius vicecomes (inquit) Antonius/ pater senioris Ducis Medio
lani erat vir magnus / pinguis & corpulentus. Is cum sapius multo cibo & potu
ventrē farfisset: post coenā cum iret cubitū / vocati ad se futore suū iubebat. quem
acriter redarguens/ aiebat fecisse illum sibi farfutum nimis artum: madabatq; ama
plari ne sibi esset molestū factū. Erit (aiebat futore) ut iubes/ cras optime erit. De
inde acceptā vestem proiciebat ad peticā/ nihil imutans. Cum diceret ceteri: cum
non amplius vestem hanc quā nūc ventrem dñi urget. Hic cras (inquit) cum
dñs post digestionē surrexerit acierit cacatū/ vestis erit amplissima. Mane repos
tabat farfutum. quo ille induto/ nunc bene est dicebat: nullo in loco me offendit. Eo
dem modo Antonius eplam suam digesto vino placituras dixit.

¶ Querimonia spoliū causa ad Facinnū Canem facta.
Apud Facinnū Canem/ qui fuit vir crudelis ac dux p̄cipuus in hac nostri tem
poris militia: querebat qdam se spoliatum chlamyde in via a quodam suo milite.
Hunc intuens Facinnus vestitū tunica bona/ quē suū an illam cum spoliaret ge
stallet. Cum ille annueret. Abi ingit: hic quem dicis te spoliaste nequaq; est ex me
is militibus. Nam nullus meus unq; tibi tam bonam tunicam reliquit.

¶ Exhortatio Cardinalis ad armigeros pontificis.
Cardinalis Hispaniensis bello qd̄ eo auctore gestum est in Piceno aduersus pon
tificis hostes: cum aliquando ad aciem ventum esset / in qua vincere vel vincto
qui pontificem sequebant necesse erat hortatur milites ad pugnam plumbus ver
bis: asserens qui in eo p̄alio cecidissent/ cum Deo & angelis pransuros. peccatores
em omnīū veniam propositam occumbentibus affirmabat: quo morti se alacrius
offerrent. His exhortationibus usus/ accedebat pugnam. Tum unus ex armig
militibus: Cur tu inquit non & ad hoc prandium una nobiscum accedis? At ille
tempus prandij nondum est mihi: quoniam nondum esurio.

¶ Patriarche responsio.
Patriarcha hierosolymitanus qui totam cancellariam apostolicam regebat cō
uocatis aliqñ certam ob causam discutiendā a duocatis/ nōnullis nescio quidē ver
bis acriter castigauit. Huic cum unus p̄ ceteris Thomas Biracus liberius respō
disset/ versus in eum patriarcha inquit. Malum caput habes. At ille ut erat homo
promptus ad lacessendū ac perfacetus. Recte (inquit) ac vere loqueris: nihil em
verius potest dici. Nam si bonum caput haberem/ satis meliori loco res nostrę es
sent: neq; hac opus esset cōtrouersa. Te igitur ipsū culpam ait patriarcha. Tum
ille: non me inquit/ sed caput reprehendo. Facete in ipm qui a duocatis omnibus p̄g

erat patriarcham lufit / qui dno paulum capite exiftimabat.

¶ De Urbano pontifice sexto.

Alter Vrbanus olim summum potifficem sextum leuiter perstrinxit. Nam cum ille nefcio quid acius a potiffice cotenderet, Malo capite es inquit Vrbanus, Tum ille. Hoc idem (inquit) & de te vulgi dicunt homines pater sancte.

¶ De sacerdote qui loco ornatus cappones epifcopo portat.

Epifcopus Aretinus Angelus nomine que nouimus / aliqui conuocauit ad synodum facerdoes suos; precipiens ut qui aliqua in dignitate effent / cum cappis & cortis (sunt em he vestes sacerdotales) ad synodu proficifcerent. Quidam presbyter cui haec vestimenta deerant / moestus domi erat; ignorans unde nam ea sibi pararet. Hunc cogitabudu vultu demisso cofpicata ancilla (quam domi nutriebat) cum queffillet moeroris causam / dixit sibi cu cappis & cortis sedm epifcopi edictu eundum ad synodum esse. Atqui inquit, O bone vir / non recte vim mandati huius cognouisti. Non em cappas & cortas sed cappones coctos eps postulat; q tibi sunt deferendi. Apphendit sacerdos muliebrem confiliu / & secum cappones coctos delerens / optime ab epifcopo fuit susceptus. qui per risum retulit hunc sacerdotu solum rectius q caeteros edicti sententiam cognouisse.

Cappas et cortas cappones et...

¶ De amico qui egre ferebat multos sibi preferri doctrina & pbitate inferiores.

In curia Romana ut plurimu fortuna dominafi; cum perraro locus sit vel ingenio vel virtutis; sed ambitione & oportunitate parant omia. ut de nummis sileam; qui ubiq; terraru imperare vident. Amicus quidam qui egre ferebat preferri sibi multos doctrina & probitate inferiores; querebat apud Angelottu Cardinalem sancti Marci; nullam haberi sive vtutis rationem: sed postponi his qui nulla in re sibi pares effent; sua in sup studia comemorauit & in discendo labores. Tum promptus ad lacellendu curie vitia Cardinalis. Hic scientia & doctrina (inquit) nihil profunt; sed perge & aliquod tempus ad dediscendum & addiscendum vitia vacas vis pontifici acceptus esse.

¶ De muliere frenetica

Mulier ex meo municipio cum videret frenetica / ducebat a viro & genere proximis ad foemina fatidicam quandam / cuius ope vel opere curaret. Cum Arnum fluium transiret / mulierem supra dorsum homis validioris imposuissent / cepit illa euestigio nates mouere / similis coeunti ac magna voce clamitans; Ego inquit sepius vba iterans / vellem futuri. qbus vocibus causam expressit morbi. Qui ferebat foemina a deo est in risum effusus: ut una cum ea in aquam caderet. Tunc ridentes omes / cum insanie medelam cognouissent; non esse opus incantationibus asserunt; sed coitu ad sanitatem restituenda. Et in viru versi: Tu (inquit) optimus curator uxoris eris. Redebitibus igitur illis cu vir uxorem cognouisset / mens pessima redijt. Haec optima ad mulieru insaniam est medela.

Ad insaniam muliebrem

¶ De muliere supra Padum astante

De meretricibus ferebant nauiculae Ferrariam una cum certis curialibus / duae mulieres ex his quae seruiunt indigentibus. Tum mulier quaedam supra Padum astant / foeminas conspicata. O stulti inquit / an putabitis meretrices vobis Ferrariae defuturas; cum certe plures inueniunt hic q; in Venetijs probe mulieres.

¶ De abbate Septimi.

Abbas Septimi homo corpulentus & pinguis vesperi Florentiam proficiscens / interrogauit rusticum obuium an portam se ingredi exiftimaret. Intellexit abbas / an putaret se peruenturu in urbem anteq; clauderent portae. Ille vero in pinguedinem iocatus. Atq; (inquit) currus sceni / nedum tu portam introiret.

FACETIAE POGGII.

¶ Cuius Constantie foror grauida facta,
Nobilis eps ex Britanijis ad ostendendam quam tunc multi requirebant concilij Constantiensis libertatem in magno prelatorum conuentu hoc attulit testimonium. Fuisse ait Constantie ciuem: cuius foror inuupta grauida facta erat, cum fratri tumor ventris innotuisset: accepto gladio quod id esset/aut unde id prodisset quesuit perculsionem filii. Tum iuuenis exterrita: id esse ait Concilij opus: seque ex Concilio pignantem. Hoc intellecto frater/Concilij meum ac reuerentia sororem impunita reliquit. Cum ceteri altarum rerum libertatem quererent/ille pretulit licentiam futuendi.

¶ Sigismundi Imperatoris dictum.
Sigismundus quoque Imperator cuidam coram eo querenti Constantie libertatem non esse. Atqui inquit: nisi hic summa esset libertas/ tu tam libere minime loquereris. Libere enim loqui magne libertatis est signum.

Inhabilitas
promotio.

¶ Dictum sacerdotis Laurentij Romani.
Qua die Angelottus Romanus factus est a pontifice Eugenio Cardinalis/ quidam Laurētius sacerdos urbanus/ domum rediit hilaris applaudens: totusque in nilum ac leticam effusus. Cum rogarent vicini quidnam sibi obtigisset noui quod tam letus & alacris esset. Bene inquit est. Magna in spe sum posteaque demerens atque infans Cardinalis fieri ceperunt: prope diem cum Angelottus amentior melit/ Cardinalis me quoque (esse iunxit).

¶ Confabulatio. N.A.
In hanc ferme sententiam Nycholaus anaginus iocatus est in pontifice Eugenio quem dicebat plurimum stultis & insipientibus fauere. Nam cum essemus coplures varis deribus (ut fit) in pallatio confabulantes: quidam iniquitate fortune maxime accersabant: que rebaturque eam rebus suis admodum aduersam Tum Nycholaus vir doctissimus/ sed ingenio incostanti & proca lingua. Nullus est oim qui uiuant (inquit) cui magis quam mihi fortuna fuerit inimica. nam cum hoc tempore sit stulticie res gnum: videamque omnes fere amentes atque infanos: Angelottum quoque nouissimum eos ad amplas dignitates atque officia extolli. Ego solus relictus sum ex oim demortuum numero cui nihil conceditur. hoc mihi solius accidit malignitate fortune.

Monstrum
horrendum.

¶ De Prodigio.
Monstra hoc anno plura diuersis in locis natura edidit. In agro Senogallensi in Piceno bos quendam serpentem pepit mire magnitudinis: capite erat grossiori quam vituli collo longo ad mensuram ulne: corpore cani similis terete & longiore. Hunc editum cum bos conuersa respexisset: magnoque mugitu edito exterrita aufugere uellet: erectus serpens/ subito posterioribus cruris cauda circumdatis ad ubera os admouit/ tamdiu fugens quoad lacinerat uberibus. Deinde boue relicta ad sitas uicinas aufugit. Vbera postmodum & ea cruribus quam serpens cauda tetigerat/ ueluti adusta nigraque diutius permanserunt. Hoc pastores (nam in armato bos erat) se uidisse affirmarunt boue quoque vitulum postea pepisse. idque ex litteris Ferrariam nundatum.

¶ Dictum magistri Hugonis Senensis.
Vir insignis Hugo Senensis/ medicorum nostri temporis Princeps mihi quoque reltulit: natum Ferrarię cattum bipitem: seque id conspexisse.

¶ Aliud de Monstro.
In agro quoque Padrano mense Iunij constat natum esse vitulum duobus capitibus: unico corpore: posterioribus anterioribusque cruribus duplicatis: ita tamen ut essent cœuata. Hoc monstrum quidam ad questum circueiebant: multique id uidisse affirmabant.

¶ Aliud de Monstro.
Aliud insuper constat allatum esse Ferrariam/ imaginem marini monstrum nuper in litore Dalmatico inuenti. corpore erat humano umbilicotenus: deinceps piscis: ita ut inferior pars que in piscem desinebat esset bifurcata: barba erat profusa duobus tanquam cornibus super auriculas eminentibus: grossioribus mammis: ore lato

¶ De religioso qui sermonē succinētissimū habuit.

Oppidum est in nostris montibus in quo multi ex varijs locis ad diem festū conuenerāt: erat enim celebritas sancti stephani. Religiosus quidam habiturus erat de more sermonē ad pplm. Cum hora esset diei tarda / sacerdotēs autē esurirent: venterque longitudinē sermonis: ascendētiq; suggestū religioso / unus & item alter / ut paucis loqueret in aurem hortati sunt. Ille se exorari facile passus / ac plocutus quidam prout cōsueuerat. Fratres mei inquit anno pterito cū hoc in loco vobis astantibus verba facerem de sanctitate / vita & miraculis huius sancti nostri: nihil propter missi eorū que de illo vel audiui / vel in sacris libris scripta reperiunt: que oia vos credo memoria tenere. Postmodū vero cū nihil noui fecisse intellexi: signō ergo crucis factō / dicite: Confiteor & reliqua que sequunt. Et ita abiit.

¶ Facetissimū consiliū Minacij ad gustiū.

Rusticus cum castaneā arborē ad excutiendos fructus ascendisset: decidens ex ea costam effregit pectoris. Hunc ad consolandum accessit Minacius quidam homo perfacetus: qui inter loquendū daturū se illi normā dixit / qua seruata nunq; ex arbore caderet. Vellem hoc antea inquit eger cōsuluissem: attamen in futurū poterit prodesse. Tum Minacius. Fac semp inquit ne sis celerior in descensu q; in ascēsu: sed ea qua ascendis tarditate descendas: hoc pacto nunq; precipitem te ages.

¶ Eiusdem Minacij iustoris responsio.

Idem Minacius cum aliqui nūmulos & vestes insup ad taxillos lusisset (egenus em erat) flens ad ostiō tabernę cuiusdā sedebat. Videns moerentē flentēq; amicus / quidnā est tibi inquit. Nihil Minacius ait. Cur nam ergo si nihil habes ploras. Hoc solū q; nihil habeo / inquit. Admiratus ille / quare ergo si nihil habes ploras ait. Ob hanc ipam cām respondit: quoniā nihil est mihi. Alter nihil causę esse cur ploras ret intelligebat: alter nihil sibi reliquū superasse a ludo plorabat.

¶ De paupe monoculo / qui frumentū empturus erat.

Tempore quo Florentię summe aliquando erat annonę caritas / accessit pauper iustus ad forum quędam sextaria frumenti (ut dicebat) empturus. Rogauit hūc in foro percontantē precium quidam alter stupeniens / quanti sextarium frumenti venderet. Hominis oculo inquit constat: designans his verbis annonę caritatem. Hoc audiens scitulus qui aderat puer: Cur tu ergo ait tam grandem faciliū portasti: cum non amplius q; unum sextarium possis emere.

¶ Vir qui mulieri dum egrota esset veniam postulauit.

Consolabatur uxorem vir que aduersa valitudine diem suam obibat: memos rans omnia bona mariti officia sibi in vita prestitisse: veniamq; postulans / si quid unq; aduersus eam inique egiss. Neq; inter cetera se ait omisit e unq; quin debi tum toro praberet: eo excepto tempore quo illa non valeret ne coitu fatigaret. Tum mulier licet morbo grauis: Hoc inquit per fidem / nunq; parcam neq; remittam tibi: nullo enim tempore a deo inualida atq; infirma existi / quin cōmode post fem resupina iacere. Danda est igitur viris opera / ne hoc venię genus ab uxorb; implorent: cum nite negari possit.

¶ De adolescentula que virū de paruo priapo accusauit.

Adolesces nobilis & forma insignis / duxit uxorem filiam Nerij de Pacijs equitis florentini: inter ceteros sue ætatis egregij ac prestantis viri. Post aliquot dies ut moris est / adolescentula ad patrem reuertit / non alacris aut iocunda ut ceterę allo lent: sed mæsta ac vultu languido intuens terram. Aduocatam in cubiculo dans culum rogat mater. Nunquid res sint satis saluę. Vt vultis: flens iuencula respōdit. Non em me viro desponsasti: sed ei cui virilia desunt: nihil enim / aut parū habet eius partis propter quam fiunt matrimonia. Dolens a dmo dum fortunam filię mater rem viro cōcat. Deinde re / ut fit / inter consanguineos mulierēq; que

In libidinē muliebrem

ad conuiuia aderant vulgata: mœsticia doloreq; om̄is implet domus: cū non nuptam sed suffocatā a adolescentulā egregiam formā dicerent. Superuenit postmodū vir cuius gr̄a conuiuia parabat. Et cū om̄s vultu mœrenti atq; afflictō cōspiceret: miratus rei nouitatē / quidnā noui accidisset rogabat. Nullus erat qui cām doloris ardebat fateri. Vnus tandē liberior ait: dixisse puellā mancū esse illum in virili sexu. Tum inuenis alacer: Nequa q̄ inq̄t erit hæc causa: quæ aut vos cōturber/aut cōmuniū disp̄det: cito hoc purgabit crimen. Cū in mēsa om̄s sederet viri pariter ac mulieres sumptis tam fere eibis: surgens a dolens: P̄ses (inquit) sentio me cuius pari in ea re / cuius vos testes esse an vera sit volo. Deinde educto formæ egregiæ priapo (vestibus em̄ curtis tunc utebat) ac sup̄ mēsam posito / oēs ad rei nouitatē magnitudinēq; cōuertit: & an culpandus / aut reijciendus esset q̄siuit. Maior mulierū pars ut viris suis talis copia inesset optabāt. Viri pmulti se ab illo tali suspellectili supari sentiebāt. qui oēs in adolescentulā cōuerli / grauiū illius stulticiam increpabāt alius aliū q̄dem obiurgans. Tum illa: Quid obiurgatis? Aut quid me reprehenditis inq̄t. A sellus noster quē ruri nup̄ cōspexi bestia est: & a deo (extenso brachio) oblongū membrū habet. Hic vir meus qui hō est / nō habet eius medietatē. Credit simplex puella hoībus lōgus q̄ bestijs eiusmōi mēbrū inesse debere.

¶ De p̄dicatore qui potius decem v̄gines q̄ nuptā unam eligebat.

Prædicabat Tibure frater parū cōsideratus ad pplm̄: aggravans multis v̄bis ac detestās adulteriū dixitq; in cætera: a deo esse graue p̄ccm̄ / ut mallet decem v̄gines cognoscere q̄ unicam mulierē nuptam. Hoc & multi qui aderāt elegissent.

In p̄dicatores lasciuos

¶ De Paulo qui ignorantibus nōnullis luxuriā cōmouit.

Alter Paulus noīe (quē ip̄e noui) cū Seciē urbe Cāpaniē in quadā cōdione luxuriā detestaret: nōnullos a deo lasciuos atq; intempatos dicebat / ut ad eliciendā maiore ex coitu voluptatē / natibus uxoris puluīnū subjicerent. Hoc dicto a deo nōnullos (quid ignorabāt) cōmouit / ut paulo post id verum esse experirent.

¶ De Confessore.

Mulier adolescens q̄ id postmodū retulit / profecta est aliq̄n ad cōsistendū peccata sua: prout sit tpe q̄dragelime. Cum in loquendum se viro nō seruasse fidē diceret. Statim cōfessor: qui frat̄ erat libidine incēsus: p̄nto pallio priapū erectū in manu adolescentulę posuit: ita dēs ut sui miseret. Illa rubore pfusa abiens / mari q̄ haud procul erat roganti quidnā tantus rubor sibi velle: narravit confessoris suasionē.

In cōfessorē rem monachum.

¶ Responso mulieris faceta.

Interrogata semel a viro: quānam causa esset / cur cū in coitu voluptatis ita p̄iceps esset formina sicut vir: tñ hoīes citius appeterēt sequerentq; mulieres q̄ ille viros. Tum illa: summa cū rōne hoc institutū est inq̄t: ut potius nos requiramus a viris. Constat em̄ paratas ac promptas nos ad cōcubitū semp̄ esse: vos aut̄ non. Frustra igitur viri peterent a nobis: cum essent imparati. Scita facetaq; responso.

¶ De mendico fratre qui tempe belli Bernardo pacem noīauit.

Bellū qd̄ primū Florentini cū duce Mediolani posteriore habuerūt: sanctū est capitale esse / si quis de agenda pace v̄ba fecisset. Bernardus Manecti citius facit / simus erat in foro veten̄ nescio qd̄ empturus. Accessit ad eum frater qd̄dam ex his mēdicis circūforaneis / qui in triūjs astantes aliqd̄ sibi a trāseungibus dari in necesse feros usus petūt: a quippā petiturus primis v̄bis / pax tibi inquit. Tū Bernardus: qd̄ tu pacē noīastis: an nescis capitale eē si qs̄ de pace loquat̄? A deo inq̄t: ne quis me culpe affīnē putet. Hoc dicto recedēs / a nebulonis illius molestia se exem̄it.

¶ Fabula Francisci Philephi.

Erat sermo in socios / q̄ p̄cna esset statutēda in uxores impudicas. Bonifacius salutat: sea q̄ Bononiēsis amicus suus minatus est se uxore suā affecturū existimabat. Sciscitantibus nobis p̄cna. Bononiēsis inquit vir haud magno existiman

dux habuit uxore fati liberalē & mihi quāq; obsequente: cū accessissem domū illi
quādo noctu foris stan/ saudiui eos acriter colligātes. Incepabat em̄ vir uxore
accusans impudicitia eius. Illa ut moris est talis/ negādo se tuebat. Tū vir interca
mandū. Ioāna Ioāna ait: ego te neq; yberabo: neq; percutiā: sed in tantū te futū
quoad plenā domū filijs reddā: atq; ita solā te cū natis reliquā/ postmodū & abito
Rāmus oēs genus supplicij adeo exq̄sitū quo stultus ille vulturū se uxoris flagi
tia putauit.

¶ Cardinalis Burdegalenſis de histriōe.
Gregorius. xij. anteq; p̄t̄ifex crearet̄ in cōclau: & postea quoq; plima se factu
rum pollicitus est pro sūmate qd̄ tūc in ecclia vigeat: atq; adeo aliquibus dieb;
in eo qd̄ promiserat p̄mansit. ut etiā pontificatū se cessurū si opus esset s̄ponderet.
Postmodū v̄o dulcedine ductus dignitatis iuramēta & p̄missiones om̄s im̄tas se
cū nihil seruas eorū que antea pollicebat̄. Hoc egreſerēs Cardinalis Burdegaleſi.
vir grauis & cōsiliū singlaris/ mecū de hisce reb; aliqñ loquēs: Hic inq̄t nobis esse
cit qd̄ histriō quidā Bononiēſibus se aſſerēs volaturū. Cū referari mihi fabulā ro
garem. Histriō fuit nup̄ Bononiē ait: qui p̄posito palā edicto se volaturū ex turri
quā dā/ que est ysus pontē ſcti Raphaelis miliari amplius extra urbē sp̄dixit. Con
gregato ad diem cōstitutū om̄i ferme Bononiēſi p̄p̄o: sole & fame usq; ad occasū
solis hoies ludendo maceravit. Pendebāt om̄es animi suspēsi ad aspectū turris/
volatū hois expectantes. Cū ille interim in turris cacumine ostenderet̄: alaq; quā
teret volaturo similis: seq; deorsum proiecturū fingeret: erat magna ad hęc signa
p̄p̄i acclamatō patulo ore turrim aspicientes. Tū histriō post solis tandē occa
sum ne nihil actum videret̄/ versis ad eos renibus culum p̄p̄o ostentauit. Ita illi
om̄es/ inedia & tedio cōfecti/ in urbem noctu redierūt. Eodem modo noluerit inq;
qui post tot ostentationes tandem nobis posteriora ostendendo satisfecit.

Redolphi
missiones fa
cte.

¶ Responſio Redolphi ad Bernabouem.
Redolphi Camerinenſis dictū prudens refert̄. Obsidebat̄ ciuitas Bononiēſis a
Bernaboue ex familia vicecomitū dñi Mediolani. Erat autē ad custodiā ciuitatis
dux positus a pontifice Redolphus vir bello & pace egregius: qui se intra munitiā
cōtinebat ob ciuitatis tutelā. Leui semel per excursōres cōmissō p̄lio a quo Redol
phus aberat: captus eques ad Bernabouem ductus est. Interrogabat ille inter ca
tera: cur non egredereſ ad bellū Redolphus? Eques cum unā / ac alterā cām ac
tulisset: tandē dimissus rediit in ciuitatē. Tū Redolphus sciscitās qd̄ in castris hosti
um ageret: & que yba Bernabouis ad eum fuissent: cū intellexisset responſionē
equis egreſsum suū varie excusantē. Nō bene inq̄t neq; prudens responſisti. Vade/
redi: dic Bernaboui: Redolphus ait se ideo urbem nō egredi/ ne tu ingredi queas.

¶ Alia responſio faceta Redolphi.
Idem bello qd̄ Florentini cum Gregorio decimo pontifice gesserant/ diuersas
partes secutus: nunc unū/ nunc alteri herebat. Interrogatus a quodā: cur a deo muta
rans ita saepe se cōmutaret? Qm̄ inquit in eodē latere diutius iacere non possum.

¶ De eodem quō a Florentinis pro proditore depictus est.
Florentinis postmodū proditiōnis habitus reus / publicis in locis urbis ut pro
ditor depictus fuit. Cum vero haud multo post sentiret mitti oratores ad se Flore
ntinos de pace acturos: qua die ad se venturi erant thalamū ingressus/ clausis fenē
stris/ igne accenso (erat autē mensis Augusti) sese pelliceis velutibus cooperiit in le
cto iulit. Vocatis deinde oratoribus/ que rēbus quonam morbo laboraret: Eris
gore respondit: q̄ tam diu in eorū muris etiam nocte ad aerem discooperitus ste
uillet. Hoc dicto illorū lasit p̄cturam. que postea ex pacto deleta est.

¶ De quodam qui Redolphū sagittando vulnerauit.
Viri nōnulli Camerinenſes extra urbem exercitij causa sagittando tempus ro
rebant. Cum quispiā sagittā incautius emisisset/ tantē procul Redolphū leuiter.

vulneravit. Capto illo/cum varie de poena inferenda dicerent: & ut quisq;
acrimine sentiret/ita se maxime Principi gratificaturum putaret. Vnus celsit ma-
ximum illi esse amputandam: ne amplius arcu uteretur. Redolphus liberum hominē
dimittit iussit: dicens illam futuram fuisse utilem sententiā: si id ante acceptū vul-
nus consilium dedisset. Plena prudentiē & humanitatiq; responsio.

¶ Fabula Mancini.

In rusticam
simplicitate

Mancinus vir rusticus oppidanus meus frumēto ad Figignū castrū a fellis vehen-
do exercebat: quos ille cōpluries ad vecturā sumebat. Cum ille sel'a mercato redi-
ens/ fessus e via ascēdisset a sinū quēndā prestantiore: cōputatis in via a sinis qui pi-
bant: domo appropinquās/eoq; quo vehebat minime annumerato / visum est ei
unū deesse. Turbatus igit' ac reliq; a sinis uxori quos restitueret cōmendatis/ con-
sistim eodē asino quo ferebat' ad mercatū septē milib; passū retrocedit: q̄rens q;
a singlis obuijs/ an a sinū quēmpā amissum repisissent: Cū omīs negarēt: domū no-
strā moxēs & dolens iacētū a sinū/rediit. Tandē etiā ab uxore admonitus / cum
descendisset: illum quē tanto studio & dolore a sinū quēserat/ esse cognouit.

¶ De illo qui aratrum super humerū portauit.

Alter Pterus noie admo dū in cultus: cum usq; ad meridiē arasset: fessis bobus &
ipse labore fatigatus/ rediturus in oppidū aratrū sup a fellū alligat: dein a fellū p̄mis-
sis bobus ascēdit. Qui cū nimio onere grauat' sub pōdere deficeret: sentit tandē
Pterus a fellū ire nō posse. Tum descendēs atq; aratrū sup humerū ponens/ rursū
a fellū ascendit/ ingens. Nūc recte ambulare potēs: nō em tu/ sed ego aratrū fero.

¶ Responsio elegans Dantis poetę florentini.

Dantis face-
tię.

Dantes alligerius poeta noster Florentinus/ aliquā diu sustentatus est Verone
opibus Canis veteris Principis de la scala admodū liberalis. Erat autē & alter penes
Canem florentinus ignobilis/ indoctus/ imprudēs / nulli rei p̄ter q; ad iocū risumq;
aptus. cuius ineptię/ ne dicā facetię Canē perpulerāt ad se citandū. Cū illū veluti
beluā insulā Dantes vir doctissimus/ sapiēs ac modestus ut æquū erat cōtēneret.
Quid est inq; ille/ q; tu cū habeatis sapiēs ac doctissimus: tñ pauper es & egenus?
Ego autē stultus & ignarus diuitijs p̄sto. Tum Dantes. Qñ ego reperā dñm inq;
mili silem & meis moribus cōformem/ sicuti tu tuus: & ipse sile me ditabit. Graus
sapiēs q; responsio. Semp em dñi eoq; cōsuetudine qui sibi sunt siles delectant.

¶ Eiusdem poetę faceta responsio.

Huic ipi inter seniore[m] aliquando iuniorēq; Canes prandenti: cum ministri
utriusq; dedita opera ante pedes Dantis ad eum lacessendum ossa occulte subies-
cissent. Remota mensa/ versi omnes in solum Dantem/ mirabant' cur ante ipsum
solummodo ossa cōspicerent. Tum ille ut erat ad respondendū promptus. Minime
(inquit) mirum si Canes ossa sua comederūt: ego autē non sum canis.

¶ De muliere obstinata quę virum pediculosum vocauit.

In p̄tinaciā
muliebrem

Colloquebant' aliqñ de pertinaciā mulierū: quę ita quicq; perstant animo indur-
rato/ ut se mori malint q; cedere ex sententiā. Tum unus. Mulier quēdam e nostris
inquit/ admodū viro cōtraria/ semp verbis eius obiurgādo refragrabat: perstant
in eo qd' ceperat/ ita ut superior esse vellet. Habita semel cū viro graui altercatione/
manū pediculosum vocauit. Ille ut verbū id retractaret / uxore verberib; cōtēns
debat: pugnis cedens ac calcibus. Quo magis cedebat / eo plus illa pediculosum
appellabat. Vir tandē verberando lassus/ ut uxoris p̄tinaciā mēuparet/ per funem
in aque puteū demisit suffocaturā se dicens/ nisi v̄bis eiusmōi abtineret. Instātius
p̄ceuerat etiā in aqua mentū usq; cōstituta/ verbū illud cōtinuans. Tum vir ne
amplius loqui posset/ in puteum demersit: tentans si eam mortis piculo a verborē
p̄tinaciā posset auertere. At illa loquendi facultate adempta: etiā dum suffocare
tur/ qd' loqui nequibat digitis exprimebat. Nam manibus sup caput erectis / atq;
E

ungulis utriusq; pollicis cōiunctis/saltem qđ potuit gestu viro pediculus obijcebat. unguibus enim eorū digitorū pediculi a fœminis occidi consueverunt.

¶ De eo qui uxorem in flumine peremptā querebat.

Alter uxorem que in flumine pierat qrens/aduersus aquā proficiscebatur. Tum qdam admiratus cū deorsum sed'm aque cursum illā queri admoneret. Nequaquam hoc modo reperiet inquit. Ita em dum vixit dissidilis ac morosa fuit/ reliquorūq; moribus cōtraria: ut nuncj nisi cōtrario & aduerso flumine etiā post mortē ambulet.

¶ De rustico qui nobilem se fieri querebat.

In libidinez mulierum, Petebat a Duce Aurelianiensi subrusticis moribus & vita incultus qdam qui ei seruebat/ut se nobilem faceret. Id fit apud Gallos emptis possessionibus: ex quibus solis tui vitam nobiles ducant. Tum Dux qui naturam hois callebat. Dicitur inquit te facillime posse facere: nobilem nuncj posse.

¶ De Guilhelmo qui habebat priapeam supellectilem formosam.

Erat in oppido nostro terre noue vir noie Guilhelmus faber lignarius priapea supellectile satis copiosus. Diuulgauerat hoc uxor inter vicinas. Ea mortua duxit alia uxore iuuenulā simplicē Antonia noie: qđ desponsata p̄senerat ex vicinis ingens viri telū. Qua ergo nocte p̄mo cū viro cōcubuit/ tremebūda nolebat herere viro: neq; cōtū pati. Sensit vir tandē qđ timeret a dolescētula: cōsolatusq; illam/ verū esse qđ audierat ait: sed duras se mentulas h̄re paratā/ac maiore quanda. Ne te ergo offendam ait/ utar hac nocte pua/ que tibi minime nocebit: postea maiori si tibi videbit. Cōsentiens puella/ obsecra est viro absq; clamore aut nocimento aliquo. Post mēsem vero facta liberior atq; audentior: cum noctū viro suo blandiretur. Mi vir inquit/ si libet maiore iam illo socio utaris licet. Risit vir (cum semisalsus in ea re videret) bonū uxoris appetitū. Hoc postea narrantem audiui in alio loco.

¶ Responso unius mulieris Pisane.

Extemporanea

Sambacharia mulier Pisana fuit prompta ad respondendū. Accedens histrico quidam ad illudendum ei. Preputium inquit a sini vos salutat. Tum illa euehigio. Ho he inquit/ sane vnus ex suis nuncijs videris. Quo sacete dicto abiit.

¶ Dicitur matronę quę vestes a dultere ad fenestras cōspexit.

Mulier adultera expāderat mane ad fenestras varij generis vestimenta ab aditro data. Matrona ante domū trāsiens/ cōspexit tot vestibus. Sicut aranea telas ita hæc inquit/ vestes suas culo effecit: pudendor; artificij oibus ostentans.

¶ Monitio cuiusdam.

Rogabat qdam cōtribulem meum virum facetū tempe vindemie/ ut sibi vasa quędam vinaria mutuo cōcederet. Tum ille inquit. Do uxori expensas per uniuscuiusmodi annum/ ut ea in carnis priuio uti possim. Monuit hoc dicto non esse postulatibus ab alijs eas res quarum usus esset eis necessarius.

¶ Dicitur Perusini ad uxorem.

In patiere adulterius

Perusini habent viri faceti ac perurbani. Rogauit maritū uxor Petruca nomine ad diem festū postridie profectura: ut sibi calceos novos emeret. Annuit vir eius: & simul iussit anteq; domo abiret mane gallinā in prædio coqui. Vxor dum cibū parasset: domus ostiū egressā/ cōspexit oq; simul quem summe adamabat iuuenē/ domū regredī: dato signo ut se intus cum vir abesset sequeret. Et ne longior mora esset: censis scalis se ad terrā prostravit/ ita ut ex ostio posset cōspici. Sup̄posito aut iuuenē/ clues eius crinibus ac pedibus amplexa/ cōcupito operi intendebat. Vir interim existimās uxore ad festiuitatē iam p̄fectam/ & simul tardius reditram: sociū rogauit ad prandij: dicens uxore prandio esse fallendā. Cum domū pergeret: vir prius ingredit: visaq; apud scalas uxore sup̄ iuuenē pedes cōmouente: Ho he Petruca inquit/ per culum a sini (ut mos est illis iurandi) si hoc modo ambulaueris nuncj istos calceos consumes.

¶ Perfacetum dictum cuiusdam adolescentis.

Querebat rusticana mulier anserulos suos non se bene hñe fascinoſ vbiſ cur In ſupſticio
iſtã vicinã cū illoſ collaudaſſet: neq; poſtea addidiſſet: deus eoſ bñdicat; put ſas anuſ.
vulgo dici ſolet. Hæc eſt adoleſcẽs audiviſſet: nũc cãm vñdeo inq; cur mihi mentula
egregiuſ habuit ſe hiſ dieb; a dmodũ debilitata. Nam cū eam quiſpiã laudaſſet:
nequaſq; addidit eiſmõĩ bñdictõem: quo factũ eſt ut fascinoſã putem: cū poſtmoſ
dũ nũq; erexit caput. Bñdic ergo eam te rogo (ait) quo priorẽſ recupet vires,

¶ De viro ſtolido qui ſimulantem vocem credidit ſeipm eſſe.

Pater cuiuſdã amici noſtri cognoſcebat mulierẽ viro inſulſo ac balbutienti nuſ
ptam. Senel cũ noctu ad eam accederet: credens virũ abeſſe / oſtiũ palã puſſauit
ſimulans viri vocẽ / ac ſibi apiri oſtiũ petijt. Vir aut ſtoliduſ domi exiſtens / audita
illuſ voce. Ioãna aperi Ioãna: introduc illũ inq;. Nam videt idem qui ego eſſe.

¶ De ruſtico qui anſerem venalem deferebat.

Ruſticum adoleſcentẽ qui Florentiã anſerem deferebat venalem / conſpicata
mulier que ſibi faceta videbat: ridendi hoĩſ gratia rogaui: quãti anſerem faceret.
At ille. Quã facillime inquit pſoluas. Quid eſt inq; mulier: Vnico (ait ille) coitur.
Ioanĩſ inquit mulier: ſed domũ ingredere: & de precio cõueniemuſ. Ingreſſuſ do
mum / cum pſtaret in ſententiã: mulier precio annuit. Verũ cum ſupiores ptes egĩſ
ſecpetito anſere / ruſticuſ ſe negat daturũ. Nõ em̄ ſe mulierẽ ſubagit aſſe: ſed ſe ab
ea cõpreſſum dixiſ. Igitur reintegrata pugna / munere ſelloĩſ ſungit adoleſcens.
Iteum ex coguentu mulier cum anſerem poſtulãſſet / tenuit adoleſcens. Pari ra
tione ſe cum illa eſſe aſſerens: non enim ſe precium accepſſe / ſed repulſiſſe inſu
riã illatã. Nam ſe priuſ a muliere ſubaçtũ. Cum longior progredereſ cõtentio
ſupueniẽſ vir ſciſcitãt / quenã hãc ſit cõtrouerſia? Cupiebam (inquit uxor)
ſibi cõenam opiperem parare: niſi hic maledictuſ impediẽt. Cõueniat em̄ mecuſ
in viginti ſolidiſ: nunc poſtq; introijt domũ / mutata eſt ſententiã: duoſ ampliuſ re
quirit. Eya inquit vir / tam parua reſ impedit cõenam noſtram: Accipe inquit qd
libet. Ita precium abſtulit: & concubituſ uxoriſ.

¶ De ataro qui urinã deguſtauit.

Curiãliſ unuſ e noſtriſ notẽ auaritiẽ / ſæpe meſãm familiẽ accedebat dum coſ
mederet: deguſtans vinum an ſatiſ aquatũ eſſet. Simulabat autẽ ſe id agere / ut bo
no vino uterent. Hoc cum anima duertſſent nõnulli: tandem cõſicato conſiſio / reſ
centem quĩq; urinã pro vino in menſã ſuppoſtere qua hora ventuũ hoĩem ſuſpiſ
cõbant. Accellit ille more ſuo. Et cum urinã bibiſſet: nauſeans ac ſemieructãſ / ma
gno cõ amore abſceſſit: minatuſ multa illiſ qui hæc conati eſſent. Illi vñ riſu cõnã
finierũt. Hoc ei uſ machina tor mihi poſtmo dũ retulit multo cum riſu.

¶ De quodam paſtore ſimulantẽ conſistente

Paſtor ouiuſ ex ea regni Neapolitani ora / que olim latrocinijſ opã dabat / ſep
conſeſſorem adijt / ſua peccata dicturuſ. Cum ad ſacerdotiſ genua procubiſſet:
parce mihi (inq; ille lachrymanſ) pater mi / qm̄ grauiter deliqui. Cum iuberet diſ
cere quid eſſet. Atq; ille ſapiuſ id vñbum iterãſſet / tanq; qui nephariuſ admidiſſet
ſceluſ. Tandẽ hortatuſ ſacerdotiſ: ait ſe cum caſeum faceret ieiunijſ tempe / ex preſ
ſura lactuſ guttaſ quãſdã quãſ nõ ſpreſiſſet in oſ deſiſſiſſe. Tuſ ſacerdoſ qui mo
reſ illuſ patriã noſſet ſubridens / cum dixiſſet grauĩ illum deliquiſſe qui quã dra
gelimã non ſeruãſſet: qſi uit nunq; d alijs obnoxiuſ eſſet peccatiſ. Abnuente paſto
re rogaui num̄ cum alijs paſtorib; quẽq; peregrinũ ut moſ eſſet illuſ regiõĩſ
tranſeuntẽ ſpoliaſſet / aut peremiſſet. Sapiuſ inquit / utraq; in re cum reliquiſ ſum
verſatuſ. Sed iſtud ait apud noſ ita eſt conſuetuſ / ut nulla conſcientiã fiat. Cum
utruſq; grate facinuſ cõfeſſor aſſeueraret: ille ut rem leuẽ latrocinia & hominũ cõ
dem: quoniã apud eoſ uſu probarent exiſtimans: ſoliuſ lactiſ veniã petebat.

FACETIAE POGGII.

Res pessima cōsuetudo peccādi: quę etiā illa errata leuia reddit q̄ sūt grauissimā.
¶ De lufore propter ludum in carcerem truso.

Est in oppido terre nouę certa constituta pœna his qui luserint ad talos. Quisdam notus meus in ludo dephensus / cōtracta pœna in carcerē trusus fuit. Cum peteret ab eo cur ibi reclusus esset. Hic noster prætor inquit / quia qd' meum erat lusi me in carcerem posuit: quidnam hic ageret si lussissem suum?

In ebrīa iu-
uentutem,

¶ De patre filium ebrīum redarguente.
Pater cū filij ebrietatē sapius nequicq; redarguisset: conspecto se' in via ebrīo erectis verendis turpiter iacente: pueris quoq; p̄ multis qui circūstabant ridētib; atq; illudentibus: filiū ad tam verecundū spectaculū vocauit: exstimaſs hoc ex-emplo ab ebrietate deterri eum posse. Ille aut̄ viso ebrīo. Rogo pater inquit: ubi est id vinum quo iste ebrīus factus est: ut ego etiam eius vini dulcedinē degustē? Non ebrīi turpitudine abſterritus: sed vini cupiditate cōmotus.

¶ De adolescente Perusino.
Hispanam quoq; Perusinū adolescentē nobilem atq; admodum dissolutum cum opprobrio ceteris ex ea familia esset: ad se vocauit semel Simon caecus cognatus eius / senex / magnę auctoritatis atq; admodū prudens. Et cum rationibus multis adolescentē ad meliorem vitam hortatus esset: detestans vitia / vtutes v̄o collaudans. Postq; tandē perorauit Simon / inquit ille: Cōposite atq; ornate admodum sicuti virum eloquentē decet fecisti v̄ba: verū cēties iam p̄ meliores ofōnes in hanc sentētiā audiui: & tamē nihil eorum quę dicebant̄ unq; facere volui. Nihil amplius sup̄ior exemplo q̄ hic verbis profuit.

¶ De Duce Andegauensi qui precio sam supellestilē Redolpho ostendit.

Erat sermo aliquando in coetu doctorum virorum reprehenditū inanem eorum curam / qui multum studij operēq; in querendis emendicq; preciosis lapidib; ponunt. Hic quidam recte inquit Redolphus / ex Camerino ducis Andegauensis cum ad regnum Neapolitanū proficisceret stulticiam monstrauit. Cum enim Redolphus ad eum visendū in caltra venisset: ostendit ei Dux p̄ciosam admodū supellestilē inter quæ cetera margaritas / saphyros / carbunculos / & ceteros lapides / magno qui in precio habent. His conspectis quęsiuit Redolphus: quanto lapides illi existimarent: & quid utilitatis afferrent. Magnum quid estimari Dux respondit: sed nihil afferre lucri. Tum Redolphus. Ostendam tibi inquit duos lapides decem florenorū: qui mihi annuatim ducentos reddunt. Ac deinde cum Ducem hæc admirantem / ad molendinū quod ip̄e cōstrui fecerat duxisset: duos molares lapides ei ostendit: dicens illos esse qui suorum preciosorum utilitatem vitutemq; superarent.

¶ De eodem Redolpho.
Hic ip̄e cuidā Camerinenſi qui visendi causa orbem peragrarē cupiebat: iussit usq; Maceratam oppidum proficisci. Quod ille cum effecisset / orbem inquit terrarum n̄niuersum conspexisti: nihil esse aliud asserens mundū hunc q̄ colles / cōualles / montes / planiciem / culta atq; inculta loca / nemora & siluas: quæ omnia eo loco spacio continerent.

Facetissimū dictum cuiusdam Perusini.
Erat Perusino cuidam dolium vini lapidi & boni admodū paruum. Ad eum pro vino cum quidam puerum cum vase maiusculo destinasset: sumpto in manibus vase / atq; ad nares admoto. O he inquit vas istud admodū fetet. Nunq; in hoc vinum meum infundam: va de atq; ad eum qui te misit istud reporta.

¶ Contentio durarum meretricū de tela lineæ.
Duc Romanę mulieres q̄tas noui / diuersa ætate & forma iuerunt domū Cui

gialis cuiusdā e nostris voluptatis ac premij causa. His cū pulchriorē bis cognouit
 fer/altera semel cū attingitum ne se pretā putaret: tū ut iterū rediret cū socia. Abe
 unibus telam lineā dono dedit: nō discernēs quanta esset futura cuiq; portio. In di
 uisione clancula cōgnatio orta est inter foeminas: altera duras pres scdm opus exa
 ctum / altera medietatē scdm psonas postulante. Diū se vitimq; varieg; rōnes
 afferbant: cum una maiorē se laborē ppsam esse/ reliq; parem fuisse cōtenderet.
 Ex v'bis ad verbera deuenerūt: ac unguū capilloq; certamē. Primo vicini / inde
 etiā marit cōcurrūt dissidij cām ignorātes. utraq; sibi verbor; cōtumeliā illatā alle
 rente. Viris suę cuiusq; uxoris cām tuentibus / mulierū pugna ad viros descendit.
 Vectibus & lapidib; acta res est: donec cōcurrentiū interuentus prelium diremit.
 Viri diffensionis cām ignorantes / inimicitia seruāt: reclusi in caueis more romano.
 Panus est apud quendā ob rem indiscussam nondū diuisus: sed occultea mulieris
 bus de diuidendo agitur. Querit a Doctoribus quid iuris sit.

Muliebris
 altercatio

Quo Jure?

¶ De Gallo & vulpe.

Esuriens quondā vulpes / ad decipiēdas gallinas (quę gallo duce arborē excel
 siorem quo sibi aditus nō erat ascenderant) ad gallū blande accessit. quę comiter
 cum salutasset: Quid in excelsio agis / inqt: Nunqd non audisti nota hęc recentia
 tam salutaria nobis? Nequaq; gallus cū respōdit. Atqui pñuncia. Huc accessi
 ait / ad cōicandū tecū alacritatē. Animalū oīm consiliū celebratū est: in quo pacem
 ppetuā oīm animantū inter se firmarūta ut oīm subiato timore / nulli ab altero
 insidię aut iniurię fieri amplius queant: sed pace & concordia oīes fruānt: licz abi
 re unicuiq; vel soli quo velit secure. Descēditē igit: & hunc festū agamus diē. Agni
 ta vulpis fallacia / gallus bonū inqt affers nunciū & mihi gratū: & simul collū alti
 us protēdens / propecturoq; lōgus & admiranti sifis in pedes se erexit. Tū quid
 nam aspiciens vulpes cū dixisset: Duos inqt magno cursu / ore patulo aduentantes
 canes. Tum tremebūda vulpes: Valetē inqt: mihi fuga expedit anteq; illi aduenis
 ant. & simul cepit abire. Hic gallus: quonā fugis: aut qd times ait. Siqdem pace cō
 stituta nihil est timendū. Dabitō inqt vulpes / an canes isti audierint decretum pa
 cis. Hoc pacto dolo illusus est dolus.

Artem arte
 trudi,

Uly. Nolo. M. J.

¶ Facetum dictum.

Vir in dicendo liberior: cū quid audacius loquēs in palacio Pontificis / gestu ior
 coq; dissolutiori uter eēt. Quid ais inqt focus qdaz: stultus qdem diceris. Tum ille.
 Hoc inquit p magni lucri loco ponerē. Non em alio pacto possū charus esse his
 qui nunc regnāt: cum stultorū hoc tps exultat: atq; hi soli potant rerum.

St. J. p. h. J. J.

¶ Disceptatio inter Florentinū & Venetum.

Venetis foedus erat cum Duce Mediolani a d decēniū. Interim primo inter flo
 rentinos Ducemq; orto bello / cum Florentinos: res deteriori loco viderent: Vene
 ti Ducem haud quicq; hostile timentē / ad orti: rupto foedere Brixiam occuparunt:
 veni ne si Dux supior esset / omis belli moles in se vertēret. Florentino Venetoq;
 postmodū de hac re disceptantib; cū Venetus diceret: Nobis libertatē debetis.
 nam nostra opera liberi estis. Hoc nequaq; verū est inquit / a d retundendā illius pe
 tulantiā florentinus: non em nos liberos esse effecistis: sed nos vos reddidimus pro
 ditores.

In venetos
 proditores

¶ Comparatio Antonij luscij.

Ciriacus Anconitanus homo v'bosus & nimis loquax / d'plorabat aliquādo
 antibus nobis casum atq; euerfionē Imperij Romani: inq; ea re vehementius
 angri videbat. Tum Antonius luscus vir doctissimus qui in coetu aderat / ridēs ho
 minis stultam curam. Hic persimilis est inqt viro Mediolanensi: qui die festo cum
 audisset unū ex grege cantoz (qui gesta heroum ad plebem decantant) recitan
 tem morte Rolandi: qui septingentis iam ferme annis in plio occubuit: cepit acriter
 flere. Atq; inde cum uxor domū reuersum mœstū ac gementē vidisset: rogassetq;
 E 3

In vane cu
 riosos,

quidnam accidisset nouit: Hec mea uxor inquit/ defunctus sum, Mi uir uxor autem
quid tibi aduersi euenit: solare atque ad cenam ueni, At ille cum in gemitu p̄seueraret:
nec cibum uellet sumere: tandem instantius mœroris causam p̄contanti mis-
leri. An nescis respondit que noua hodie audiuit: Quemam ex uxor inquit: Mor-
tuus est Rolandus/ qui solus tuebat Christianos. Solata est mulier inuisam mo-
sticiam uiri: & uix tandem ad cenam potuit illum perducere.

¶ De Cantore qui p̄dixit se mortē Hectoris recitaturū.

Subiit alter similis fabellā stulticię. Quidā inquit / uicinus meus homo sim-
plex audiebat quempiā ex eiusmodi cantonibus/ qui in fine sermonis ad illicien-
dā audientiū plebē p̄dixit se postridie mortē Hectoris recitaturū. Hic nos per anteq̄
cantor abiret/ p̄cio redemit: ne tam cito Hectorē uirū bello utilem interficeret. Ille
mortē postero die distulit. Alter uero septis precii dedit sequentibus diebus pro uig-
dilatoe. Et cum pecunię defuissent: tandem mortē eius nullo fletu ac dolore narra-
uit. (si audiat.

¶ De muliere que se uiro semimortuā ostendit.
Sarda oppidū est in motibus nostris situm: in eo cum uir simplex uxore cum al-
tero coeuntem deprehendisset: illa statim se semimortuā simulauit: p̄termens se ad
terram similis defunctę. Accedens uir propius ac mortuā credens: cepit illam
mans brachia uxoris fricare. Tum illa subapertis oculis tanq̄ ad se paululū re-
uersa: cum petisset uir quidnam accidisset: Se nimio timore percussam dixit. Et cum
eam cōsolari stultus cepisset: ac si quid uellet petere iussisset. Volo inquit illa iures
te nihil uidisse. Statim cum id iurasset: mulieri ualido resistit: est.

¶ Faceta iocatio militis Florentini.

Rossus de Riccijs eques Florentinus magni uir animi ac strenuus/ uxorem ha-
buit Teldā noie/ uetulā & minime formosam. Hic cepit in ancillā quā domi ha-
bat oculos cōijcere. Et cum illam sæptus molestasset: illa ad patronā rem deu-
tulit. Srasit ut assentiret: ac certo in loco subobsuro horā Rossio assignaret: in quē pro
ancilla se Telda clam cōtulit. Accedens ad locū Rossus/ ac mulierē pro ancilla dicit
tius tractans: tandem demissa mentula nihil agere potuit. Tum ex clamās uxor: Eya
inquit eques merdofe: si hic ancilla extuisset/ recte cum ea rem habere potuisset.
Tum miles. O he Telda mē: per deum inquit/ hic meus socius prudētior admodū
est q̄ ego. Nā postq̄ te pro ancilla ignarus attigi: statim ille malam carnem te esse
cognouit: ac propterea retrocedens me resiliuit.

¶ De milite qui uxorem habebat litigiosam.

Habebat florentinus eques admodū nobilis uxore litigiosam ac puerisamque
quotidie ad religiosum cōfessorem/ uel ut aiunt/ deuotū suū q̄relas uiri & uitiā de-
ferebat. Hic eq̄tem rephendebat/ obiurgabatq̄. Aliq̄n uerbis admonitus uxoris
& ut pacem inter eos poneret/ rogauit uirum ad cōfessionem peccatoris. Quia facta
non dubitabat conuenturā inter eos concordiā. Paruit eques. Et cum religio-
sus eius peccata explicare iussisset. Nequaquē est opus inquit: quicquid enim unq̄
misi/ & multo plura etiam ab uxore sæpius tibi recitata extiterunt.

¶ De temerario qui asinos curabat.

Fuit nup̄ Florentię homo cōfidens ac temerarius / nulli artī deditus. Is cum le-
gisset apud medicū quendā nomen & uirtutē certarū pillularū que ad varios mor-
tos & indolētos medicos curabat. Confecto earū magno numero/ urbem ingressus/ cepit vagari per
oppida & villas/ medicinę artem p̄fessus. Ad oēm autē egritudinē has pillulas ac-
comodabat: earūq̄ cura aliqui casu ualitudinē recuperarūt. Cum huius famę per-
creuisset stultus apud stultos: quidam qui asinū suū amiserat rogauit hoīem quid
remediū ad recipiendū asinum haberet. Assensit ille: & ei sex pillulas deglutien-
das dedit. Quibus sumptis abiens/ postero die cum asinum quereret/ ac cogentibus

pellis de via discessisset laxandi ventris gratia in arundinetu forte dixerit: ibi rep-
to a fino pascente/medici scientiam & pillulas ad coelum laudibus extulit. Ad huc
postmodu veluti alteru/Aesculapiu magnus fiebat rusticor: cocursus: q audierat
medici medeas etiam ad recipiendos afinos accommodatas.

¶ Comparatio Peti Eghi.

In seditione quada civitatis Florentie qua ciues pro statu rerum inter se certas
bitum quida alterius factionis ab aduersarijs magno tumultu occideret. Vnus
ex his qui longe aberant/gla dios exertos cospiciens: atq homies cocursantes: per
contatus est a circumstantibus quidnam ibi ageret. Tum unus nomie Petrus de
Eghis. Ille inquit magistratus civitatis atq officia diuidunt. Nolo inquit ille/ res
que tam caro constant. atq euestigio recellit.

¶ De Medico.

Cum coenarent mecum cotribuli nonnulli hoies ad facetias prompti / multa ris-
denda inter coenandu dicebant: inter que unus subridens: Cechinus inquit/medi-
cus Aretinus accessit us a d curandu quanda formosam a adolescentula que psalle-
do cocorferat genu. in coponedo cum & tibia foemine & coxam peralbam ac molle-
sem aliquadiu trastrasset/ erecta est mentula maiore immodita ut subligaculo co-
tinei nequirit. Tum suspirans cum assurrexisset atq illa quid pro ea cura sibi da-
ri vellet quesisset. Nihil sibi deberi respondit. Questa causa. Pares em in ope inqt
sumus. ego em tibi membru contortu dixi: tu mihi item aliud erexisti.

¶ Locatio cuiusdam Veneti qui equum suum non cognouerat.

Loquentibus nonnullis doctis viris de insulsiat e stulticia: multo: narrauit An-
tonius Luscius vir facetissimus: cum olim ab Roma Vincentia proficisceret/ addidit
se in sua societate Venetu quenda qui perraro ut videbat equitasset. qui cu Senis
diuertisset ad hospitiu in quo & alij pmulti cum eqs erant: mane q ad iter se quisq
pararet: solus Venetus se debet ad fores ociosus atq ocreatus. Admiratus Luscius
hois negligentia ac tarditate: qui cum caeteri ferme in equis essent/ ipe solus quiesce-
ret. Admonito ut si secum proficisci vellet equu ascenderet: causam more percons-
tabat. Tum ille. Atq inquit tecu ire cupio: sed equu meu minime inter alios reco-
gnosco. Igitur expecto quoad relique equitarent: ut qui equus solus in stabulo re-
maneret sciam esse meum. Cognito hominis stupore/ Antonius paulu comoras-
tus est quoad stultus ac stipes ille unicu relictu equu capet pro suo.

Compositio Notis

In venetos equitres.

¶ Dictum Caroli Bononiensis.

Mos est loquedi cu quepsam pre nobis cotenere volumus/ ut dicamus. Ego te
centies in die oppignoratu relinqueret apud cauponula taberna. Raçello Bononie
si viro pmpo ad respondendu qdam in iurgandu hoc idem in cætu hoim obies-
cit extollens prudentia sua: Raçellu yo despiciens. Tum Raçellus. Hoc tibi inquit
faullime cædo. Cito em res magni precij & bone dari pignori possunt. At vero
tuta nequam vilis & abiecte conditionis es: ut si quis te per omes fori tabernas &
cauponas circuleret: nemo te nec pro ero qdem numo vellet accipe. Hoc dicto
& dicstantibus risum mouit/ & dicacitate hois dicacitate compluit.

¶ De foeneratore sene relincente scenus timore pdendi parta.

Horabat foeneratore iam senem amicus ut desisteret a sceno: & anime suæ
saluti cõsulens & corpis quieti: psibusq suadebat ybis/ ut se ab ea molestia simul
& infamia vite vendicaret. Tum ille ut sua des inquit hanc artem desinam. Nam
noia mea ita iam male respodent: ut necesse sit vel inuito hoc exercitiu relinqui. no
conficia peccatis: sed timore amittendi parta se scenus relictu u professus.

Quæstio pna notitia

¶ De meretrice sene mendicante.

Dum hoc in corona recitaret. Similis huic fuit cotribulus meus ait puetule (&
nomie reulit) meretrici: q iam atate cõfecta stipem in elemofyna petens: Bñfacit

Alia de meretrice

FACETIAE POGGII.

aiebat ei que pctm reliq & artem meretricia. Inreputata ab homine noto qd mero dicaret. Quid vis agam inquit. nemo me amplius requirit. Necesse est ergo non voluntate ait ille peccatum relinquitis: cum peccandi nulla ad sit facultas.

¶ De Doctore imperito.

In prelatos rudes.

Cum secretarij aliqui essent cum Pontifice Martino/ & sermo de facetijs incidi set: retulit ille fuisse Doctore Bononiensem: qui cum ab Legato qd instantius pete ret/ fatuus ac demes ab eo appellatus est. Hoc audito: qn inqt me dementem esse cognouisti. Ad hec Legatus/ cu id tps dixisset. No recte inqt aliter arbitraris. Tunc em fatuus fuit/ cum te ignaru legum Doctore iuris civilis feci. Erat em Doctore Legatus/ & parum doctus. Hoc dicto ignorantia Legati ostendit.

¶ Dicitum episcopi Electensis.

Alter episcopus scz Electensis Romani cuiuspiam dictum retulit. Cum Cardinali Neapolitano homini stolido atq; indocto redessit a Pontifice Romanus cuius obuiaisset: Cardinalis vero quia mos suus erat continuo rideret: petiuit a socio/ quia nam ob causam Cardinale putaret ridere. Qui cu id se nescire respodisset. Atq; inquit stulticia Pontificis ridet/ qui se a quo merito Cardinalem fecit.

¶ Dicitum facetum cuiusdam abbatis

Subdidit & alius duo facete ab oratoribus (hi duo abbates ordinis sancti Benedicti erant) Concilij Constantiensis dicta: qui cu ad Petru de Luna antea apud Hispanos & Gallos pontifice noie Concilij venissent: atq; is illis conspectis duos coruus se adire dixisset. Minime miru videri debere/ alter respondit/ corui ad electu caduer accederent. exprobrans ei/ qd a Concilio damnatus pro caduere haberet.

¶ Dicitum facetum.

Idem in altercatione quam super iure Pontificatus cum ipso habebant/ cum petrus dixisset. Hic est arca Noe: designans apud se ius esse apostolicę sedis. In arca Noe (inquit) beluę fuerunt permulte.

¶ Mirabilia per librarium dicta.

Miracula narrat.

Librarius meus loanes noie/ qui nup ex ea qua vocant Britanniam redierat: retulit mihi in cena ad octo idus Octobris/ penultimo Martini ano quedam miracula: que se vidisse assererat ho doctus & minime mendax. Primum est, sanguine inter Ligenim/ Bitunigas & Pictones pluuisse: exque ea pluuia sanguine perfusos lapides videri. Hoc quonia accidisse sapius historie prodiderunt/ minus mirandu videtur. Qd sequit nequaquam credidissim/ nisi asseueratis iusturandū accessisset. In festo Petri & Pauli apstorum/ qd est in mense Iunij: ait quosdam mellores in patria sua: cum pridie (nescio quid feni in agro reliquissent) cōtempo die ne foenum amitteret redijisse ad metendū id qd unica hora effici potuisset. Sed Dei iudicio mellores diutius vagatos esse per agrum metetes: neq; aliud quicq; die noctuq; agentes abscq; cibo & somno. Neq; vero pluribus diebus aut illos agrum exire/ aut alios ad illos ut sciscitarent quidnam id sibi vellent accedere potuisse/ cum multi circumstantes factuos illos esse existimantes. Vidisse se illos metentes librarius asseruit. Quid vero illis postea acciderit nescire se dixit.

¶ Mirabile iudiciū ex contemptu sanctorum.

Sic alter ex senatoribus meis Roletus nomine/ parria Rothomagensis/ se haud dissimile miraculū vidisse ex cōtempo sanctorū Dei asseruit. Esse ait iuxta castellū ciuitatis parochia quanda dicata bto Gothardo: cuius solenis cum adesset dies/ parochiani omnes ingens demore festum cum processione & pompa agebant. Adolescentula vero alterius parochie cum illos derideret: nomenq; sancti sperneret: & eorum cerimonias se in eius contemptū filaturam dixit: ac deinceps costum sumpsisse & suum. Hęc autem subito manibus & digitis magno cum dolore hęcissent: ita ut auelli nequirent: adolescentula vero muta esset facta. Nun

Historia antiqua

Ingenium sancti

(nam voce nō poterat) dolorē & cām significabat. Tandē accurrenre hoīm mul-
titudine ductū ad altare sancti quē cōtemplerat atq; ibi voto suscepto & restituta
voce & colum fufumq; e manibus cecidisse. Hæc in sua parochia accidisse dixit
ita indubie/ut mihi in cōdulo aliquā fidem facere videret.

¶ Facetissimū de sene quodā qui asinū portavit sup se.

Dicebat inter secretarios Pontificis: eos qui ad vulgi opinionē vitēret miseri
ma premi seruitute: cū nequaquē possibile esset/ cū diuerſa sentirēt/ placere oībus/ di-
uerſis diuerſa p̄bantibus. Tum quidā ad eam finiam fabulā retulit: quā nuper in
Alemania scriptā pictamq; vidisset. Senem ait fuisse qui cum adolescentulo filio
pcedente abſq; onere aſello/ quē venditurus erat ad mercatum proficiſcebat. Præ-
tereuntibus viam/ qdam in agris opus facientes senem culparūt: q; aſellū nihil ferē-
tem neq; pater/ neq; filius aſcēdiſſet: sed vacuū onere ſinerēt: cum alter ſene cūte/
alter ætate tenera vehiculo egeret. Tum ſenex adole- centē aſino impoſuit/ ip̄e pe-
dibus iter faciens. Hoc alij cōſpicientes increparūt ſtulticiā ſenis: q; adoleſcente qui
validior eſſet ſup aſinum poſito/ ip̄e ætate confectus pedes aſellum ſequeret. Im-
mutato cōſilio atq; adoleſcēte depoſito/ ip̄e aſinū aſcendit, Paulum vero p̄greſſus
ad iuſtus alios ſe culpātes: q; paruulū filium nulla ratione ætatis habita tanq; ſeruitū
poſt ſe traheret/ ip̄e aſello qui pater erat inſidēs. His verbis p̄motus / filium aſello
ſecum ſup impoſuit. Hoc pacto iter ſequens/ interrogatus inde ab alijs an ſuus eſ-
ſet aſellus: cum aſpiciſſet: caſtigatus eſt verbis/ q; eius tanq; aliam nullam curam
haberet: minime apti ad ta: utū onus; cum ſatis unus ad ferendū eſſe debuiffet. Hic
hō p̄turbatus tot varijs ſententijs: cum neq; vacuo aſello/ neq; ambobus/ neq; al-
tero ſuper impoſitis abſq; calumnia progredi poſſet. tandē aſellū pedibus iunctis
ligauit/ atq; baculo ſuſpēsus ſuo filijq; collo ſup impoſitū ad mercatū deferre cepit.
Oībus p̄pter nouitatē ſpectaculi ad riſum eſſuſis: ac ſtulticiā amborū/ maxime
ſuo patris increpantibus. Indignatus ille ſup ripam fluminis cōſiſtens / ligatum aſi-
num in flumen deiecit: atq; ita amiſſo aſino domū redijt. Ita bonus vir dum omīs
bus parere cupit/ nemini ſatiſſaciens aſellum perdidit.

Ruſtica ſim-
plicitas

¶ Hominis maxima imperitiā.

Recitabant aliqui litterę coram priorib; Florentinis narrātes quædam de hoīe
non ſatis rei publice accepto. Cū vero nomē illius ſapienter referri in ſcis necesse fuiſ-
ſet accidit ut nō illi addereſ/ præfatū. ut dicam Paulū. Tum unus ex aſtantibus li-
terarū rudis/ exiſtimans verbū illud honorificū eſſe: & magnā aliquam laudem in
p̄ſati noīe contineri: ac ſi ſapientiffimū aut prudentiffimū ſcripſiſſet: ſtatim vocife-
rare cepit/ rem indignā eſſe: ut homo improbus/ hoſtis patrię p̄ſatus appellareſ.

In mere ru-
des.

¶ Alia hominis imperitiā.

Similis huic. cōtribulis meus Mattheoꝝ nomine homo ruſticus riſum mul-
tis cōmouit. Nam die feſto in cōuiuio ſacerdotū/ cui p̄parando ip̄e nonnulliq; alij
p̄ſerant: cum poſt cibū gratię ſacerdotibus (plures em ex longinquo conuenie-
rant) agendę eſſent: hic cui negociū demandatū erat admodū ſenex / v̄ba faci-
ens. Patres mei/ ſi quid deſuit vobis inquit ignoſcite: non fecimus qd̄ debuimus/
ſed pro modo ſcultatis noſtrę traſtauimus vos ſc̄dm̄ veſtram ignorantia. Puta-
uit homo rudis/ qui alqd̄ verbum reſonans querebat/ ſe id præſumma laude di-
xiſſe: ac ſi prudentiā aut ſapientiam dixiſſet.

¶ De quodam ſene barbato.

Vir doctiffimus atq; humaniffimus oīm Antonius luſcus rettulit nobis inter
loquendū poſt cōuiuū rem ridendam. Eſt cōmunis loquēdi modus/ cum q; ven-
tis crepitū edidit: at circūſtantes/ ad barbā eius qui nihil cuiq; debet/ dicāt. Senex
qdam Vincentię barba admodū proluxa/ vocatus a creditore in iudiciū corā p̄ſide
ciuitatis (ſi v̄gulottus Biancardus fuit vir doctus atq; ſeruerus) cū multis verbis

factabundus clamitaret/se nullius ulla in re debitorum esse; repetens saepius nihil
 cuiq; se debere. Facete huic ocyus Vgulottus ait. Atq; hanc etiam fecitdam barbā
 quē nos malo odore cōturbat amoue. Tum ille stupidus/ quā obrem se tera deo
 grauit postulasset. Referta est inquit Vgulottus omnibus hōnibus quē unq; ab ho
 minib; edite sunt: cum ad barbā eius qui nullū habet debitum reijciant. Hoc di
 cto perfacete elusit hoīs iactantiā/ ridentibus qui aderant omnibus.

In notarios imperitos.
 ¶ Comparatio quedam Caroli Bononiensis de quodā notario.
 Cū cenaremus in palacio Pontificis nonnulli inter quos & secretarij erant. Onto
 sermone de eorū ignorātia quorū doctrina oīs ac sciētia pendet ex scriptis formulis
 lis: neq; earū causas afferūt/ sed tū dicūt sic scriptū superiore stilo reliquit. Carolus
 Bononiēsis vir admodū festiuus. Hi sibi sunt inq; notario cuiusdā (& nomē res
 tulit) cōcūis mei : ad quē cum duo accessissent cōtractus venditiōis inf eos cōsū
 ciendi gratia: atq; ille sumpro calamo scribere incipiēs) quēsisset eorū noīa. & alter
 loānes/ Philippus alter sibi nomē esse dixissent. Respōdit euestigio notarius. Id in
 strumentū (ita em appellāt) cōfici inter se nō posse. Quęrentibus illis cām. Nū
 inq; venditor Cōradus / emptor p̄o Ticius vocet (hac em sola noīa in formulis
 suis didicerat) rogari aut iure cōsistere hic cōtractus neq;. Cum vero se noīa mut
 tare non posse dicerēt: ille in sententiā p̄staret/ qm̄ ita formulę suę cōtinerent hoīes
 mislos fecit/ cū non auderēt noīa imutare. Abierūt illi ad aliū relicto hoīe infultio:
 qui se crimē falsi subire existimauit/ si scripta in formulis suis noīa cōmutasset.

¶ De doctore florentino ad reginā destinato qui cōcubitū postulauit.
 Incidit etiam sermo inter iocandū de stulticiā nonnullorū qui oratōres mimant
 ad Principes. Cūq; aliqui noīati essent: ridens Antonius Iustus. Nunquid nam ait/
 audistis temeritatē florentini (me intuens) quē populus Florentinus ad loānam
 reginā quondā Neapolitanā destinauit. Franciscus is noīe fuit doctor legum: licet
 admodū indoctus: qui cū Regine mādata q̄dam exposuisset; postridieq; ad eam
 reuertit iustus/ audisset interim Reginā haud aspernari viros p̄sertim forma cōspic
 uos: ad Reginā redijt: multūq; ultro citroq; dictis/ tandē se cum ea secretiora quę
 dam loqui velle dixit. Tum regina cum hoīem in remotius conclauē aduocallēt:
 existimās aliqd esse occultius qd cōicandū cum pluribus nō esset: stultus ille/ qui
 sibi de ppria forma plurimū p̄stulerat/ Reginā cōcubitū postulauit. Tum illa nū
 hilo imutata/ vultū hoīs inspiciens: comiter/ nunquid (ait) hoc tibi Florentini in man
 datis quoq; dedere. Tacentē atq; erubescētē oratorem: ut huius rei mandatū ab
 ferret dicens/ abire ab se absq; indignatione iussit.

Demonia ca illuso.
 ¶ De hoīe qui diabolu in imagine mulieris cognouit.
 Vir doctissimus Cincius Romanus mihi sepius retulit rem haud cōtemnendā:
 quā vicinus suus minime infusus homo sibi accidisse narrabat. Ea est hmoī. Sicut
 reuerat is aliquādo ad lune splendorem/ existimans circa diluculum esse/ cum nox
 esset impēta ut proficisceret ad vineam suam. prout est mos Romanis vineas
 as diligēt colere. Egressus porta Hostiensis (exitū em a custodiibus ut ea aperit
 retur rogarat) mulierē cōspexit se p̄cedentē. Existimans vero a liquā esse quę do
 uotiōis gra secū Paulū visitaret/ cum exarsisset in libidine/ gradū propauit ut eam
 consequeret: & quā sola esset/ id facilius se assequi putabat. Cū ad eam appropin
 quis occasionem oblatam amitteret. Progressus paululū in diuerticulū mulierem
 cōprehendit tacentē: ad terram strauit cognouitq;. quo facto illa subito evanuit re
 lictio foetore sulphureo. Homo in terra herbida se esse sentiens/ paulū absteruitus
 furrexit domū; redijt. Demonis eam illusionem fuisse omēs arbitrabant.

¶ Alia fabula per Angelottum dicta.
 Aderat Angelottus epus Anagninus cū hęc Cincius recitasset/ & alterā hūc

fitem fabellā dixit. Affinis inquit meus (noīe eum appellās) cū no. cū urbe deferta
pambularēt/obuiā mulierē quā extimabat & qdem speciosā; forma ut videbat
cognouit. Tū illa ad eū terrendū in hoīs turpillimi formā ysa. Et qd egisti inqt; eg
dem te fuisse decepi. Tū ille/ut lubet intrepidus inqt; & ego tibi culum maculaui.

¶ De aduocato qui ficus & perfica ab uno litigante acceperat.

Humanissimus ac facetissimus vir Antonius luscus/culpantibus nobis ingratis Ingratos.
tandē eorū qui ad fatigandos hoīes sunt pmpri/ad promerendū remissi; Vincens
eius inquit meus qui aduocatus erat hoī p diuini/sed amaro; cū multoties illi in caus
sis affuisset; neq; qd tulisset premiā; andē difficiliōri in causā qua sibi adesse ad eū
defendendū rogarat; die ad tuendā causam pscripto (eo autē die cliens ficus & per
fica aduocato miserat) ad tribunal accessit. Aduersarijs multa cōtra illū dicentibus/
semp dauso ore tacuit; neq; verbū ullū cōnis lacestantibus illis unq; protulit. Admis
ranibus singulis; cū cliens qdam illud silentiū sibi vellet/ percontaret. Perfica inq;
quit ficus; quē misisti ita os meū congelarūt/ ut nequeā ybum proferre.

¶ De medico in uisitatione infirmorū versuto.

Medicus indoctus/sed yfutus cū infirmos adhibito discipulo uisitaret; tangēs
(ut moris est) pulsus; si quem grauiorē solito sensisset/culpā in agrotū cōferebat.
asserens eum ficus/aut pomū/aut qd aliud a se prohibitū comedisse. Qd cum sa
pillime faterent egri/vir diuinus videbat; qui ita errores morbo laborantiū animi
adtereret. Hoc admiratus persape discipulus/rogauit medicū; quonā modo pul
sus vel ta cū/an alia quā dā altiori disciplina perciperet. Tum ille pro eius in se ob
seruantia hoc arcanū referaturū pollicitus. Cum puenio in cubiculū agroti ait; cir
cūspiciō in primis diligenter/ si quid reliquiarū aut fructus cuiuspiam/aut alterius
rei in pauietō supsit. veluti si castaneg/aut ficus corticē/vel nucis restam/aut pos
morū frusta/aut aliud quippiā uiderim; cōiectō infirmū tale quid ex his comedis
se. & sic egrotū incōtinentia in morbis grauioribus incurd; ut uidear procul a cul
pa si detentus se habuerint. Haud multo post discipulus & ipse quoc; cura meden
di suscepta; sapius eodē malo agros culpabat; asserens edendi formulā ab se da
tam excessisse; & aliqd edisse. prout ex reliquijs cōiectura assequi poterat. Semel
ad rusticā in opem hoīem accessit; cui cum ualitudinē pristina se euestigio resti
tuturū promississet/ si normā suam seruaret. data nescio qua portione/ abscessit pos
tū die reuersurus. Cum redisset grauior morbo ager afflictabat. Hic homo stul
tus ac rudis cām nesciens/ cū huc atq; illuc deflexisset oculos; nulla q; eiusmōi reli
quias uidisset; esturans aio/ tandē sub lectulo a selli elitellā cōspexit. Tum clamita
re cepit euestigio; tandē se percipere cur deterius se haberet eger; magnū excessum
esse ab eo factum/ quo mirabat illū minime mortuū esse. asinū quippe egrum co
medisse assererat; existimās fellam decocti asini uel ut os canis reliquias uideri. In
fluuicia sua dephensus homo ridiculus multos ad risum excitauit.

¶ De duobus in re pecuniaria litigantibus.

Oppidū est Bononiensiu noīe Medicina; eo missus est Potestas (ut aiunt) ho
m rudis atq; imprudens; ad quē cum duo litigantes dere pecuniaria accessissent;
ac prior qui creditorem se dicebat/ sibi pecuniā certis ex causis deberi dixisset. Ver
sus in debitorē Potestas/ male habes (ait) cum nō huic debitū reqdis. Cum nega
ret alter se quicq; debere; cū iam illi satisfactū esset; creditorē statū in crepauit/ qui
peteret qd nō deberet. Illo rursus cām suā tuente/ ac debiti rationē afferente/ debi
torem acius interim increpauit qui rem tam manifestā negaret. At is alijs rōnib;
in mediū ductis/ cur solutus esset debitor; Potestas quoc; creditorē obiurgauit q
peteret rem solutā. Ita cū sapius se ad utriusq; yba uertisset vir ridiculus; Vtraq;
patis inqt; est uictrix & uicta; quo lic; abeat. Ita cōtentū re in discussa pmisit. Hoc
recitatū est in focios cū qdam nobis notus sapius in eadē re sniam mutaret.

In illufores
medicorū.

Cura Hippocrati

¶ De medico indocto qui urine gra iudicauit mulierē coitu indigere.
Egrotabat apud nos mulier (quā noui) Ioāna noie. Accedēs ſcitus & doctus
medicus ut morbu curaret: urinā (cuius ſeruandę cura a doleſcenti filię inuupte
demandata erat: ut moris eſt) poſtulauit. Hęc autē obliſa / ſuam pro egre unna
medico oſtendit. Statim mulierē indigere coitu medicus aſſumauit. Cum id uiro
nunciatū extiſſet: curato in coena opipere ſtomacho / cū uxore cōcubuit. Illa cum
hoc ſibi ex debilitate moleſtiſſimum eſſet (ignara em conſilij medici erat) clama
retq; ſepius ob rei nouitatē / quid agis mi vir / me qdem occidis. Tace vir inq; hęc
optima eſt ex medici ſententiā ad te curandū medela: nam iſto qdem pacto libera
beris & reſtituet valitudo. Neq; em ſeſellit opinio. Nam cum quater eam ſubagi
taſſet poſtero die omnis febris abſceſſit. Ita medici deceptio cām p̄buit ſanitati.

¶ De viro qui uxore egrotam cognouit: & poſtea cōualuit.

Cura forſitan

Item ſilem in oppido Valentij qdam accidit ſe cōm̄pulo ſuo inter iocandū red
tauit. Ait a doleſcentulā nuptā notario ad modū inuenit: que nō multo poſtq; ad vi
rum ſerat / graui morbo egrotare cepit: adeo ut omnes moriturā exitumarent. Nā
& medici ſanitatē deſpauerant: & mulier adoleſcētula amiſſā loquela / clauſis ocu
lis / intercluſo ſpiritu mortua videbat. Dolebat vir tam cito eripi uxorem ſibi quā
raro cognouerat: & eam ut equū erat ſumme amabat. Deceuit ergo cum uxore
anteq; ea exſp̄aret coire. Semotis oibus (cum neſcio quid ſe acturū ſecreto dixiſ
ſet) uxore cognouit. Illa eueſtigio tanq; vir nouam vitam in corpus eius indiſſe
ſet / cepit ſp̄itū dūcere: atq; oculis ſubaptis poſt paululū loq; & ſubmiſſa voce
virum appellare. Qui cum letus rogallet / num quid veller: potū petiuit. quo atq;
deinceps cibo dato cōualuit. Cuius cauſam p̄ſtiterat matrimonij uſus. Exemplo
iſtū arguitur morbis mulierū eam rem plurimū conferre.

¶ De hoie non litterato / qui dignitatē quandā archi
p̄ſbyteratus ab archiepo Mediolanēſi poſtulauit.

Indoctos
p̄ſertit.

Querebat aliquē de conditione tempoz: ne dicam hoim qui in eccleſia principa
tum tenent. Nam poſthabitis doctis ac prudentibus uiris / indocti & nullius p̄ſe
cij hoies extollunt. Tum Antonius luſcus. Non eſt inq; magis pontificū q; ceter
rorū principū culpa: apud quos fatuos & ridiculos hoies in delitijs haberi: docti
na v̄o excellētes reiſci videmus. Erat oli aſt ap̄ p̄ſcū illū Canē p̄ncipē veroneſi.
perioctū hō nomie Nobilis / rudis atq; indoctus: ſq; facetiarū gra acceptiſſimus
Cani: & ob eam rem ab eo (erat em clericus) plurib; eccleſijs donatus. Hic cum
oratores uiri excellentes ad archiepm̄ Mediolanenſem antiquiorem illū qui ciuita
tati impabat / a Principe mitterent: ſe in eorū ſocietatē cōtulit. Expoſitis mandatis
oratores cum reuertī vellent: Nobiliſq; ut erat homo cōfabulator niſum archiepo
mouillet / p̄tatem ſecit ſic quid ab ſe veller petere. Archip̄ſbyteratū quendā ma
gne dignitatis ſibi dari Nobilis poſtulauit. Tum ridēs archiepus hois ſtulticiam.
Vide quid petis inquit: maior eſt hęc res q; vires tuę ferre poſſint. homo em eſt
ſcijs litterarū / & apprimē indoctus. Atqui ſtati & confidenter reſpondit Nobiliſ:
more quidem patrio id facio. Nam Verone nulla litteratis uiris / ſed indoctis & in
ſcijs beneficia conferunt. Riſimus facete hominis dictum: qui quod Verone ſtatu
teſiebat / & alibi fieri debere arbitrabatur.

¶ De meretrice conquerente de tonſoris maleſicio.

Magiſtratus eſt Florentię quē officiales honeſtatis vocant: horum p̄cipua cura
eſt / in iure meretricibus dicendo / curandoq; ut in omni ciuitate abſq; moleſtia eſſe
poſſint. Accessit ad eos ſemel meretrix / queſta iniuriā damnuq; a tonſore illamini:
qui in balneū accerſitus ab ea ut partes inferiores raderet: raſorio ita cumni peem
incidit / ut pluribus diebus hoies admittere nequit ſet: ex quo damni infectū illū
accuſabat / amiſſi lucri reſtitutioem petens. Querit que ſit futura ſententiā.

Cura huius

¶ De religioso cui vidua confitebat.

Audiebat religiosus ex his qui viuere in obscruantia dicunt / viduam formosam Florentie peccata sua confitentē. Cū mulier inter loquendū viro hereret: & faciem suam ut secretius loqueret propius admoueret: inhelitus aut iuuenilis virū cōcalfecisset: cepit tandē qui facebat caput erigere / adeo ut paulo hoīem torqueret. Cum ille molestia carnis ofcians & se contorquens / cuperet mulierem abire. Illavero sibi penitentia inungi peteret: Penitentia inquit ille / indidisti tu mihi.

¶ De viro qui sūe uxori mortuū se ostendit.

In monte Varchio oppido nobis propinquo hortulanus mihi notus / cū semel uxore in senē que panno lotum ierat absente / ex orto domū reuertisset: cupiens quid mulier se mortuo dicitura / & que admodū se habitura esset audire se in aula ad tenam mortuo sillis resupinus prostravit. Vxor cum domū onerata lint eis venisset: inuento mortuo / put credebat marito / dubitans herebat aīo: statim ne viri mortē lamentaret: an prius (se iuma em meridiem usq; pmanerat) comederet. fa me urgente cibū cape decreuit. Et frusto fixo eidē sup prunas imposito / perpropere comedit: nihil pte festinatione potans. Cūq; sūret nimīū ppter carnes salitas: sum pro ureolo scalas cepit descendere / ut vinum ex cellario hauriret. Supueniēs ex improposito vicina ignis petendi grā: cum subito scalas ascendisset: statim mulier ab iecto ureolo stibunda / veluti tunc repente vir exhalasset aīam / exclamare cepit: & mortē eius multis vbis plangere. Supuenere ad ululatū ploratūq; vicina oīs viri ac mulieres / ob mortē tam repentinā. facebat em vir: atq; ita spiritū cōtinebat clausis oculis / ut omnino expirasse videret. Tandem cum visum ei esset satis lude: rum dedisset occiferante muliere ac dicente sepius. Mi vir / quomō nunc faciam? Ille apertis oculis. Male inquit uxor mea: nisi eueffigio potū vadas. Ex lachrymis ad rillum omnes conuersi sunt: audita presertim fabula & causa sitis.

Vxorē vir probat

¶ De Bononiensi adolescentula simplici.

Adolescentula Bononiensis nouiter nupta / querebat apud honestissimā matronam mihi vicinā se acriter nimīū ac ppepe a viro vapulare. Querente quāobrem matrona. Respondit virum agre fene / eam dum mīmonio uteret immobilis in modū trunci pmanere. Cur non inquit illa / viro obsequeris in lecto & volun tati pares? Tum illa. Nescio domina quo modo id fiat / ait. nuncq; enim aliquis me docuit quo modo id agendum esset: Nam si id scirem: non paterer me verberibus a viro cedi. Simplicitas mira puellę / quę etiā quę natura percipiuntur a scemīs nīsignoraret. Hoc uxori postea per iocum recitauit.

Vxorīs honestissimā simplicitas.

¶ Responso cōfessoris ad Bernabouem principem de muliere facta.

Bernabos Princeps Mediolani fuit admodum mīserosus. Is cum aliquando solus in orto semotis arbitris cum muliere quam amabat lascitus iocaretur: superuenit de improposito religiosus quidam confessor eius: cui propter sapientia & auctoritatē semper ad Principem patebant fores. Erubuit simul & indignatus est Princeps de inasperato cōfessoris aduentu: pauloq; cōmōtor ut eum in responso caper. Quid inquit ageres / si tu quoq; cū eiusmodi muliere in lecto esses? At ille. Quid me deceret (ait) scio: quid vero facturus essem nescio. Hoc responso iram Principis flexit: cum se quoq; hoīem esse & labi posse fateret.

¶ De senno obliuiofo ex pondere defatigato.

Robertus ex Albiciorū familia vir doctus & perhumanus / habebat famulū quendā infirmū / obliuiofum & ingenio tardo: quē ille magis humanitatis q; utilitatis causa domi nutrebat. Hunc aliquñ cū certis mādatis misit ad amīcū suū. De quo noie: qui habitabat prope trinitatis pontē. Ad quē cū accessisset: rogatus quānam a patrono afferret noui. Ille oblitus patroni verborū: veluti stupidus ac cogitabundus quid diceret hęsitabat. Conspēcta hoīs (quēmprobe nouerat) tacitū

In famulos obliuiofos.

nitate: statim/scio inquit quid velis. Et offenso pergrandi lapideo mortario: Cape hoc ait/ & ad patronū tuū (nam id postulat) q̄primū feras. Hūc Robertus mortanum humeris ferentē a longe cum apex iller: cogitās q̄ erat id ad puniendā famuli obliuionē factū: cū appropinq̄isset. Malū tibi insulse ait: qui non recte verba mea p̄cepisti. Redi inq̄t euectigio: nam tam grāde nolo: & minusculū porta. Ille sedans ac pondere fessus/ cū se errasse fateret: ad amicum reuersus aliud quoddam tertio reportauit. Hoc pacto insulitas hominis est mulctata.

¶ De homine qui mille florenos vult expendere ut cognoscat. & responsio in eum facta.

In supbie-tes.

Quidā e nostris florētinis adolecēs haud magni cōsilij/ amico narrauit pagrandi orbis cupiditate se mille florenos velle expēdere: ut quātū esset nosceret. Tu autē (cui p̄be notus erat) satius est inq̄t duo milia expēdas ut des opam ne cognosca

Locatio Dantis clarissimi.

In importu- ne molestātes.

Dantes poeta noster cum exul Senis esset: & aliq̄n in ecclesia Minorum cubito super altare posito/ cogitabūdus aliquid secretius scrutaret animo: accessit ad eum quidam nescio quid molestus petens. Tum Dantes. Dic mihi inquit/ quae est maxima omnium beluarū: At ille: Elephas respondit. Cui Dantes. Elephas/ sine me inquit maiora verbis tuis cogitantem: noli esse molestus.

¶ Locunda responsio unius mulieris/ facta ad quendam quereantem an uxor sua per. xij. menses posset parere.

Florentinus diuis peregre p̄fectus: cum post annū qua die domū rediit/ uxore parturientē deprehendisset: egre hoc ferebat/ suspicans uxoris partū. Consiij tū causa cum penderet aīo: q̄siuit a vicina matrone nobili & peracuta: an filius sibi chordecim mensū nasci posset. At illa stulticia hoīs cōspecta/ virū cōsolata. Certe inq̄t. nam si tua uxor qua die cōcepit aīnū forte vidisset: more aīne annū integū partum gestabit. Ac quiescens vir matrone verbis: & Deo grās agens q̄ se suspitione haud parua/ uxorem magno scandalo liberasset: natum puerū suū dixit.

¶ Interrogatio obscena cuiusdam sacerdotis

In dissidentiam puerperij

Extra portam Perusinā est ecclesia sancti Marti: in ea Cicero sacerdos in die solēni quo plebs omnis cōuenerat: cum sermonē de more haberet/ postremo inter cetera: Fratres (inquit) magno q̄dem errore liberati a vobis cupio. Hac quadragesima cum audire confessiones uxorum uestrarū/ nullam repperi quae non profiteret se fidem viro inuiolatam seruasse: vos autē ferme omnes falli estis aliorū uxores cognouisse. Ne ergo hac in dubitatione diutius verferi: scire a vobis cupio: quae aut ubi nam sint iste mulieres future.

¶ Ridenda cuiusdam hominis aduersus oratorem Perusinorū.

Quo tempe Florentini cum pōtifice Gregorio bellū gererent/ oratores Perusinorū (qui a pōtifice destinati erāt Florentiā) pro subsidio venerūt. Horū unus Doctor/ cum longam oronem exorsus/ primis v̄bis tanq̄ proemij loco: Dateno bis de oleo vestro/ dixisset. alter festinus hō: cui ambages v̄borū odio erant. Quid hoc oleū inq̄t? oleū tu postulas/ cū milite egeamus. An oblitus es: nos arma/ nō oleū postulatuos venisse. Cū ille v̄ba haec sacre sc̄pturę esse respōderet. Bella res. est inq̄t alter: nos quētem hostes sumus ecclesie: & tu sacra scripturā in n̄m auxiliū profers. Riserunt omnes hoīs festiuitatē: qui Doctoris sup̄flam verbos: sup̄stitionem/ cum ad calcem veniendum esset/ eiuismo di dictis lusit.

¶ De oratoribus Perusinīs ad pontificem Vrbanum

Ad Vrbanū quoq̄ quintū pontificem Auinionem Perusini oratores numero tres cum accessissent: pontifex autē graui morbo teneret: tamē hoīes ne diutius suspensos teneret/ ad se vocari iussit: admonitis antea ut paucis loq̄rent. Unus Doctor qui oronem longam in via/ quā habiturus esset ad pontificem menti cōmota.

darat nulla ratioe habita morbi/aut q̄ in lecto iaceret/ multis verbis usus est: ita ut pontifex sepe molestia audiendi prae se ferret. Cum tandem octus ille peroraf set: quesiuit pro sua humanitate pontifex: nunqd aliud vellent? Tum alter ex oratoribus qui & dicentis stulticia/ & pontificis molestiam pcepisset. Pater (inquit) sanctissime/ habemus hoc in mandatis nostris: ut nisi nobis euestigio pro his q̄ petimus feceritis satis/ socius hic meus anteq̄ hinc recedamus/ vobis iteru referat sermone suu. Quo facete dicto cu arrisiss; pontifex/oratores euestigio expediti iussit

¶ Insulsum dictum oratorum Florentinoru.

Nostri florentini oratores in Gallia missi/cum Mediolanu peruenissent: Bernabouem Principem honoris gratia vistarunt. Rogati ab eo primo congressu quana essent: Florentinos: & ciues & legati/ si vobis placet (qui mo. est loquedi) respoderunt. Comiter ab eo accepti/ dimissiq; cum iam Vercellas deuenissent: recedentes que haec enus egissent / venit in mentē verbor; quibus ad Bernabouē usi erant. Et cum unus male ab eis dictū diceret/ si vobis placet. nam etiā si displiceret/ tamē florentini & ciues & oratores essent. Omnes sniam suam approbarunt id perperā prolatum: neq; ex eorū dignitate asseuerantes. Comuni igit consilio ad retractanda ea verba Mediolanu reuersi Principem adierunt. Tum senior qui & doctior videbatur: Princeps (inquit) cum Vercellis essemus/ venit in mentē dixisse nos tibi: nos Florentinos oratores & ciues esse/ si tibi placeret. insulse ac inscite dictū. nam placeat/ an displiceat sumus florentini & ciues & oratores. Risit Princeps/ ad cetera seuerus hominu stultam ceteram: sibi placere asserens/ q̄ hi essent quos credebat.

Stulta praesumptio.

¶ Facete dictum cuiusdam Ioannis petri Senensis.

Ioannes Petrus ciuis Senensis ad facetias & iocos promptus/ semel Romę inuitatus ad potū (mane em̄ & aestas erat) a Bartholomeo de Bardis: cum plures una conuissent/ tum potandi/ tum vexandi hois causa: atq; esset unicuiq; (ut moris est) ante potū p̄tacula panis oblata. sumptū panē cum alij comederēt/ solus ipem suā seruabat in manu. Rogatus cur & ipse nō ederet? Ridēs/ Bartholomee (inquit) hic tuus panis ultra oēs quos viderim reuerēs est ac modestus. Nam cū facis hunc ad os admouerim: nullo tū pacto potis sum ut velit vniu p̄ire. Risimus oēs facete dictū eius/ q̄ existimabat cibū nō sp̄ in magna p̄sertim siti p̄ire oportere.

¶ De viro qui uxori vestē magni precij fecerat.

Querebat vir qdam cum uxori vestem magni precij fecisset/ numq; se m̄mo nio usum quin amplius aureo nūmo cōputari posset. Cui uxor. Hoc qdem inquit tua accidit culpa. Cur em̄ nō toties cōcubitu uteris/ ut numulo greco constet?

¶ Recitatio iocosa de medico.

Retulit mihi Cardinalis Burdegalen. quendā cōtribulē suū cum sero domū resisset/ clamare cepisse se crus vehementē dolere. Vxor cū oleo rosaceo crus perunxisset/ stappa et lana additis/ fascia insup linea circūuoluit. Homo cū dolore premi se diceret/ ac gemens medicū postularēta duenit ille: & paulatim leniterq; (magnū em̄ dolorem pra se ferebat) detecto crure/ cum palpitans nihil in illo morbi esse diceret. Tum rusticus. ergo hoc (aliud crus porrigens) qd̄ doleo est inquit. Stulticia hois pericunda: qui quod doleret a medico admoneri voluit.

¶ De homine qui in somnis aurū reperiebat.

Amicus qdam noster aurum a se repertū noctu per somnū referbat in coetu. Tum qdam. Vide ne tibi accidat ait qd̄ meo vicino / cui aurum in sterco cecidit. Cum somniū narrari posceremus: Vicinus inquit noster somniavit: ductum se a demone in agrum ad aurū effodiendū. & cum multū reperisset: non licet inquit nūc demon auferre: sed signa locū ut cognosci a te solo queat. cum alter quo signaculo ueretur peteret. Caca hic demon inquit. nā hoc maximo modo nullus hic esse aurum suspicabit: & tibi soli res nota erit. Annuit vir. Et statim expgefactus/ sensit se in le

Somniorū vanitas.

eto ventre admodū laxasse. Inter scōtorē & stercoꝝ cū surrexisset: domū exiturus capiti cappitiū ultimo iposuit in quo cattus ea nocte stercoꝝ fecerat. Iniquo scōto re p̄motus / inquinatū caput & cesariem lauit. Ita aureū somniū in merdā rediit.

¶ De quodam secretario Friderici Imperatoris.

Petrus de vineis vir doctus & prudens Friderici imperatoris secretarius fuit: qui cum hostis esset Alexandri tertij pontificis: ac bellum terris ecclesie inferret: Petrum (is Italicus erat) ex inuidia aduersus eum a Barbaris orta lumine priuauit. Deinde poenitētia ductus (iniquē em̄ egerat) adsciuit eū in secretis consiliū suū. Cum Imperator angustia rei pecuniarie premeret: cōsuluūt Petrus vires ecclesie susciuit opibus cōterendas: capiēdas & cōflanda esse ad usum belli (is tū P̄sis erat) ecclesiarū om̄ia ornāmēta / aurea atq; argentea: inter quę cona illa quę cingebat templum memorabilis erat. Placuit consiliū Friderico: & spolijs ecclesiarū exercitū parauit. Tum Petrus Imperator (inquit) iniuriā abs te iniuste mihi illatā ulcus sum: tu tibi hoim̄ odia cōparasti: ego tibi deum ex sacrilegio reddidi inimicū. Omnia tibi deinceps in deterius cadent. Ita postea fuit victor. Tandē Alexander sup̄biam fregit Imperatoris. Hoc dicto monuit res sacras ad prophanū usum transserri nō oportere. qui scelus facerent / a Deo puniri.

¶ De Iudeo mortuo assumpto ignorantī in cibum per florentinū.

Cum duo iudei ex Venetijs ubi habitabant se Bononiā contulissent: accidit ut alter morbo correptus interiret. Cupiens sup̄stes defuncti cadauer Venetijs deferri: cum palā id fieri prohibitū esset: minutatī cōcelsim in paruo cōsilio posuit: admittis diuersis aromātibus & melle: ita ut mirū imodū stratis ex dolio prodiret odor. Hoc Venetijs ituro iudeo alteri cōmendauit. Qui cum nauicula secum per canale Ferrariā dolū deferret: accidit (plures em̄ unam nauiculā cōscenderant) ut florentinus quidam prope dolū cōsideret: & cum nox sup̄uenisset: motus odore dolij / ac suspicatus aliquid ad usum edendi reconditum esse / clanculum ore dolij reuoluto cepit quod intus erat degustare. Et cum sibi cibum sapidissimum videret: totum fere dolium edendo ea nocte paulatim consumpsit: existimans rem optimā comedisse. Egressurus Ferrarię nauem iudeus / cum dolij auferret: sensit ex eius leuitate vacuum esse. Tum iudei cadauere cum se fraudatum vociferaret: tandē cognouit florentinus se iudei sepulchrum esse.

¶ Visio Francisci Philelphi.

In zelotypos,

Franciscus Philelphus zelotypus uxoris / summa cura torquebat: ne cum alio rem haberet: semper dies ac noctes ad eius custodiam intentus. Huic dormienti per somniū (sit enim ut quę vigilantes versamus animo / in somnijs sapientius occurrant) visus est demon quidā uxoris securitatē polliceri / si quę admoneret vellet facere. Et cum per somniū annuisset: idq; sibi pergratū fore diceret: simul premiū pollicitus. Cape hūc ille inquit annulū / & diligenter in digito serua. nam dum in eo gesta ueris hunc: nunq; uxor te inficio cum alio concubet. Pre gaudio excitatus a somno / sensit se digitum habere in uxoris cunno. Optimū quidē eius annuli zelotypis remediū: ne uxores ignorantibus vris possint esse incontinentes.

¶ De Potatore.

Quidam vini potator egregius incidit in febrem ex qua multo maiorē solito sitim contraxit. Accersiti medici cum de remouenda febre & siti quoq; mansuetula agerent. Febris tūm (inquit egrotus) remouēde officium & onus sumatis uolens sitim autem mihi curandam relinquite.

¶ Facetum Eberhardi scriptoris apostolici qui ad Cardinalis conspectū ventris decrepitem dedit.

Cardinalis de comitibus vir crassus & corpulentus / cum aliquando venatum esset: euriens circa meridiem ad prandiū descendit: sudans ad mensam (astus em̄

Somniū

erat) ac postcens ut ventus flabello sibi fieret. cum ministri abessent diuersis rebz oc
cupati nulli quenda Eberardū lupi/ scriptorē apostolicū sibi ventū facere. At ille
nescio id vestro more cū respōdisset. Vt scis ait/ & tuq modo Cardinalis facito. Tū
ille libens me hercules/ & suspēdo dextro crure pergrandē ventris crepitum edidit
dit. Eo pacto se ventulum facere solitum dicens. Quo excitati omnes (multi enim
iam aderant) ad risum sunt maximū compulsi.

¶ Facetia alterius Cardinalis iocundissima

Eodem instrumēto Cardinalis Tricane. Alto de comitibus se monēti respō
dit. nā scū Cardinalis esset vitę dissolutionis/ Altus vero illum in venatōne admo
neret multis v̄bis ad melioris vitę mores. Auditis Alti verbis/ in eum paululū res
spexit/ & euertigio se in eg caput reflectens/ ventris crepitū edidit ingentē/ ingens/
ad barbā itā. quo solo respōso abijt/ oñdens/ quanti faceret suas monitiones.

¶ De muliere quę cum caput cooperire vellet culum detexit.

Mulier capite ob defectum cutis abraso/ euocata foras avicina ob rem necessa
riam/ in memor p̄festinatione caput tegere/ domo egressa est. Eam cōspicata alte
ra femina/ increpat q̄ nudo capite atq; itē nullo in publicū prodisset. Tum illa ut
caput tegeret/ vestes retrorsus a natib; sublata/ cū caput cooperire vellet culū dete
xit. Ridere qui aderāt ceperet mulieris factū: q̄ ut leuis pudoris culpā vitaret/ ma
iorē contraxit. Hoc eos respicit qui paruū delictū grauiori scelere occultare q̄runt.

¶ Facetissima cuiusdā qui s̄ra uxori mercatori miserat.

Francisco de ortana equiti Neapolitano/ quem Ladislaus rex p̄fecerat dū ita
Perusine/ & ab uxore/ & ab ianueni mercatore (cui mutuo creditas pecunias
debat) simul reddite fuerunt. Altere ab uxore eum rogabāt/ ut domū rediret/
cōiugalib; officiis & fidei datę/ ac citi reditus admonētes. Altere/ ut creditā redderet
pecuniā poscebāt. Mercatori ut eq̄ quū erat se q̄primū ei satisfacturū respōdit: par
uulā nescio quā dilationē petēs. Vxoris vero desiderū multis blanditijs & pollic
itationib; leniebat. se illuc euertigio accessurū scribens/ & omnia facturū per quę re
farciret amillā cōiugij voluptates/ utens (prouit ad uxorē par erat) v̄bis paulo la
sciuorib;. In q̄bus & illud erat adiectū: se eam multimode cogniturū/ seu (ut ver
bis suis utar) fututurū. Is ob signādis eplis ad mercatorē uxoris/ ad uxorem vero
mercatoris s̄ras inscripsit. Accepta uxore eplā/ mirata est admodū nihil sibi respon
deri ad ea quę scripserat. Ianuenis vero perlectis ad se lris/ cū res iocosas atq; uxo
rias cōtinerent/ in quib; illud erat p̄cipuū: se reuerturū & cum ea sepius coituru;
atq; alia paulo obsceniora. Existimans se verbis deludi/ ad regem profectus est/
ostentans litteras/ ac conquerēs sibi pro nummis debitis coitū promitti/ se seq; satis
futurū fuisse eo die clamitans/ quo illi pecunias credidisset. Omnibus ad risum con
uertis/ magis postmodū epistolarum errore cognito risere.

¶ Fabula Dantis/ qui sepius uxorem suam increpabat.

Contribulus meus Dantes noie/ cuius uxor ferebat parum pudica/ cum sepius
sime admonitus esset a socijs/ ut phiberet turpitudinē domus/ uxore acrius incre
pabat. Illa multis lachrymis iuramētisq; honestatē suam tuebat/ asserens ea a mali
uolis confingi/ qui eorū quieti inuiderēt. Persuasus vir huiusmōdi v̄bis/ cum adhuc
amicū in increpāda uxore p̄starent. Ohe ne me his v̄bis obtundatis amplius/ dicite
inquit/ ne illa/ an vos sua errata melius nostis. Cum illi uxore affirmarent. Illa vos
omnes mentiri affirmat. Cui soli magis q̄ vobis om̄ibus p̄sto fidem.

Testatio cuiusdam Senis facta uxori.

Petrus Mastri ciuis noster admodū mordax in loquendo fuit. Is cum senex di
emittum obiret/ condito testamento nihil prater dotem reliquit uxori. Hoc illa cū
gramillime ferens/ apud virum se postpositā/ neq; sibi ab eo quicq; relictum quę
retur: contenderetq; multis cum lachrymis/ ut aliquid suę senectuti subsidium

Faceta i cre
ditores

Handwritten notes in a cursive script, possibly a marginalia or correction.

legaret. Vocate notariū ac testes/vir monbūdus inquit: ut aliquid relinquat uxori. Quibus subito accessit: astante uxore/ad testes cōuersus Petrus. Hæc me ob-
tundit at/ut aliquid sibi relinquā. Ei ergo ut morem gerā / vos testes aduoco qui
adestis: me sibi relinquere seādiorem & ampliorem vultam aliqua alia huiusce
ciuitatis muliere. Hoc dicto ridetes oēs abiere elusa mliere ac moesta risione viri.

¶ Narratio quēdā Zuchari de mulie-
re a presbytero medelam quērente

Rara muli-
ebri simi-
plicitas

Zucharus vir omnīū urbanissimus / narrare solebat mulierem quandā hard
spemende forme vicinā suā quæ sterilis erat/quæ sisse sapius a sacerdote cōfesso
re suo: an sciret aliquā medelā ad liberos cōcipiendos. Illum postremo annuissē
ac mandasse/ut die Iouis eiusmodi rei apta ad se veniret. Cum accessisset filiorum
cupida mulier ad camerā sacerdotis. Vtar ille inquit inēatatione/ quæ inducit mul-
tas variatq; illusiones: ita ut quæ non sunt fieri videant. Itaq; cōstantia & firmitate
animi opus est: ne res in cassum eua dat. Videbit tibi ut te tangam: osculer/ amplex-
xer: & secretiora etiam faciam quæ vir tuus cōsuevit. Attamen nihil eorū erit: sed
ita videbit ex vi verborū quibus utendū est: quæ a deo est efficax: ut quæ non sunt
esse videant. Consensit mulier/ confidens cōpatris verbis: & se has prestigias par-
uita facturam dixit. Sacerdos multis peractis signis: dictisq; in aurem secretioribus
verbis: cepit mulierem osculari/ & in lectum sterere. Cum illa tremebunda quidē
nam compater ageret quereret: Nōne prædixi antea inq; quæ nulla essent pro ve-
ris visum iri: Ita mulierē credulā bis cognouit: semp affirmans id nihil esse. Hoc
pacto mulier se delusam falsa imagine existimans/ redijt domū.

¶ De Eremita qui multas mulieres in concubitu habuit.

Eremita quidā Paduæ erat Ansimirus noie: tempore Francisci ducis Patavinī
septimi. Hic cum vir sanctus habere: multas mulieres etiā nobiliores per cōfessio-
nis speciem ad concubitus pellexit. Vulgata tandem (neq; em diu hypocritis ce-
lari potest) scelerum fama/captus a prætorē/cum multa cōfessus esset: ad Franci-
scum deducitur. Is accito secretario ex suis/quēdā iocī causa sciscitabat ab eremita
ta noia mulierū quas cognouisset. Quas cum multas etiam ex domesticis familia-
ribus uxores protulisset: scribat nomina secretarius/ ut exinde ea usam ritus eius
ceret. Cum tandem nominandis sinem fecisse videretur: petereq; Dux an plures
supereffent ille vero constanter negaret: asperius hominē arguebat/ & vim minas-
batur secretarius/ nisi omnes retulisset. Tum ille suspirans: scribas/ & tuam quocq;
ait/ atq; eam addas numero aliarum. Quo dicto & calamus pre dolore e manibus
secretarij excidit: & dux in maximū est risum cōuersus. Recte falsum esse dicens:
ut qui tanta voluptate reliquarū maculas audiebat/ & ipse in eorū cōtā adderet.

¶ De Florentino quodā iuvene qui noueram suam subegit.

Florentiē iuuenis qdam cum nouerā subigeret: ac supueniens pater filium in
stupro uxoris deprehendisset: rei nouitate indignitateq; pmotus/ clamādo obiurga-
re acriter filium cepit. Ille tergiversando peccatū excusabat. Cum diutius elationi-
bus verbis ambo cōcertarent: clamore excitus supuenit vicinus qdam ad iurgia
cōponenda/ signatq; rei. Cum peteret cōtentionis causam/ illis ob domesticam tur-
pitudinē silentibus instabat vicinus vehemētius ut causam nosceret. Tandē cum
pater in filium culpam rejceret. Tum filius prior: Hic pater meus a dmo dmi indi-
cretus inquit: Milles matrē meam futuit: me etiam tacente: nunc quia semel uxori
rem suam cognoui/ ut rudis atq; incōsultus/ cœlum clamoribus veluti infans res-
plet. Risit ille facetum filij responsum: & præm quo ad potuit solatus discessit.

¶ Disceptatio fratrum Minorum pro imagine scti Francisci fienda.

In minores

Fratres quidam ordinis Minorum decreuerant accessito pictore/ ut imaginē
beati Francisci pingeret: sed in forma picturę dissidebant. cum alter stigmatū/ alie

ter ad populū pdicantem/aliis alio modo pingendum censeret. In ea discepta-
tione cum uniuersum diem cōsumpsissent/ nulla certa sentētia: pictorem dubium
quidnam ageret relinquentes/ dormitum iere. Pictor inspecta fratrum insulitate/
cum se delutum putaret/figuram eam pinxit fistola forantem. alij laqueo suspen-
so dicunt. Itaque abijt. Figura inspecta fratres/ cum pictorē (ut male mulctaret)
quēssissent. Ille vero pedibus sibi consulisset/ exultimantes summam religioni con-
tumeliam illatam/ pictorem ad pccem querebant.

¶ De sacerdote Florentino qui Hungariam iuerat,

Est in regno Hūgarie moris: ut post missam celebratā omēs qui assunt oculis lip-
pientibus/ accedentes propius altare a sacerdote aqua in calicem effusa oculos cō-
spargantur. Dicit autem interim sacerdos verba quaedā ex sacris litteris bonā va-
litudinem precantia. Accessit ad Hungariam olim sacerdos qdam florentinus cum
Philippo qui Hispanus cognouerat. Hic cum astante Sigismundo rege missam dis-
xisset/ accesserūt plures ad eum lippientes: ut aqua de more oculos cōspargerent.
At ille exultimans id nimio potu & crapula cōtigisse: assumpto calice (ita em fieri
videat) astantes respersit: dicēs lingua Itala. Andate meno the siate morta gliadi,
id est moriamini gladio. Quod intelligens Rex idēq; Impator/ risum cōtinere non
potuit. Post die vero in cōiūtiō foci causa verba sacerdotis referēs lippientes ad
iracondiam/ ceteros omēs ad risum cōmouit.

¶ Responso rustici ad patronum sui fundi

Rusticus quidam enostris roganti patrono fundi/ quo maximo tempore pluri-
bus laboribus implicaret. Maio respondit. Scificitanti causam/ id em mirū videbas
turam id tempus quaedam ab opere rustico vacatio esse videat. Quoniam inq;
& nostras & vestras nos uxores subigere oportet.

Ridiculi hominis dictum

Romanus quidam nobis notus ascendit semel maceriem in arūdineto sitam:
ac similis ad populū concionanti/ cepit ad arundines loqui: differens multa de Vr-
bis statu. Inter dicendū ex leui aura/ arundinū capita ceperunt flecti. Homo ridi-
culus/ qui sibi arundines pro hominibus finxerat/ tanq; pro condone gratias ages-
rent. Non tanta reuerētia (inquit) domini Romani, nam ego ex vobis minimus
sum. Hoc postea in prouerbij locum venit.

¶ Derisio hominis porcum occidere volentis,

Mos erat in oppido quodam Piceni: ut qui hyeme porcum occidisset/ vicinam
ad cenam inuitaret. Quidam quo pacto eam impensam vitaret/ compaterem cō-
sulgit. Dic inquit ille cras/ porcum tibi hac nocte furto ablatum. Et simul nihil tale
sibi verente quidā clam porcū nocte subripuit. Mane cōspiciens sibi porcū ablatū/
ad cōpatrem profectus/ alta voce querebatur porcum sibi furto supreptum. Tum
alter e cōpater mi sapiis inquit: ita em te docui locuturū. Cum ille saepius & p-
deos oēs iuraret id verū esse. Bene agis respōdebat: & sed m consiliū meum. Cum
ille iuramento iteraret. Hoc modo te loqui debere antea monui respondebat: &
sanum consiliū dedi tibi. Tandem elusus abijt.

In parte te
naces

¶ Dictum Façini Canis.

Façinus Canis dux armorum/ opera Ghibelline factionis Trinum ingressus/
ex composito Guelforum tm bona diripuit. His cōsumptis/ cepit & Ghibellino-
rum domus exinanire tanq; Guelforum bonis refertas. Dum illi apud Ducem
quererent se cum Ghibellini essent indigne spoliari. Tum Façinus. Verum dicitis
sibi mei. Ghibellini estis omēs / sed bona sunt Guelfa. Hoc pacto nullo factionis
dilectamine bona omnium direpta sunt.

¶ De adolescente qui ignarus rerum uxore prima nocte nō cognouit.

Adolescēs Bononiēsis stupidi ingenij & insulsi/ uxore duxit adolescentulā for-

In rusticam ma egregiam: prima nocte ignarus rerum / & qui nunquam mulierem cognovisset
 simplicitate matrimonium non consummavit. Mane rogatus a socio: quomodo res nocturne pro-
 cessissent. Suspirans / male inquit. Nam cum diu quiesisset uxoris concubitu: raris
 demillam absque foramine contreto (ut aiebant) ab se repertam. Cognita illius
 stulticia socius. Tace inquit obsecro / neque verbum hisca: cum res sit magni pendor-
 ris ac periculi si palam fiat. Ille cum auxilium & consilium simul petisset: Ego labo-
 rem pro te subibo aut / hoc foramen faciendi: si mihi sumptuosam cenam velis pro-
 bere. Sed octo dierum spacium mihi opus est ad hanc rem (cum admodum disti-
 ficilis) perficienda. Annuit aut stultus: & secreto illum cum uxore non sicut colloca-
 vit: ipse in alio lecto recubans. Transacto spacio / cum via esset admodum patens
 amici opera: ut sentes non essent timendi: accersito viro / multum diuque se ludale
 dixit in obsequium eius: & tandem confectum foramen quod querebat. Docta adole-
 sentula viro gratulata est: amici labores comehans. Stultus cum uxorem per-
 foratam inuenisset: letus & socio gratias egit: & cenam persoluit.

¶ De uxore pastoris que de sacerdote filium habuit.
 Pastoris cuiusdam in Riivo frigido oppidulo montano uxor cum sacerdote con-
 sueverat coire: ex quo puerum concepit: educauitque in pastoris domo. Cum puer
 esset septennis / sacerdos benigne allocutus pastorem / ait tandem eum puerum
 tum filium esse rogavit: ut sua voluntate puer ad se migraret. Minime hoc fiet pa-
 stor inquit: ego puerum pro me volo qui sit domi natus. Matrem enim agere moxi
 & cum patrone meo inquit: si omnes agnos qui ex ouibus alieno arietate compulsi
 oriuntur / traderem arietum patronis.

¶ De rustico qui asinos onustos deduxit frumento.
 In consilio Perusino rusticus cum gram certam querebat: tanquam inhonestam postu-
 lanti civis unus contradixit. Postridie a dmonitus homo / tres asinos siumeto onus-
 tos domum eius (qui contradixerat) deduxit. Post quartum diem sententia muta-
 ta / multis verbis rustici causam eius egit. Tum vicinus eius inter loquendum ad so-
 cios inquit. Auditis ne quem admodum illi asini rugiunt: in frumentum susceptum iocatus.

¶ Facetum dictum paupis ad diuitem frigentem.
 Diues quidam sustulit vestibus hyeme Bononiam proficiscens / repente in ter-
 motano rustico / qui tunica tamen & ea contrita tunica indutus erat: admiratus in tanta
 vi frigoris (nives enim & ventus erant) hominis patientiam rogavit: numquid non
 frigeret. Minime alter / cum leto respondisset vultu. Stupenti responsum / dicens.
 Ego sub pellibus algeo: tu seminudus non sentis frigus. Si tu inquit ille omnes tu-
 as vestes ferres sicuti ego meas: tu quoque nequaquam frigeres.

¶ De montano qui filiam desponsare volebat
 Cupiebat ex oppido Pergula motanus desponsare uni ex vicinis iuvene filiam.
 Quam ille conspicatus / ut cum nimium teneram & adolescentiorem respueret. Insultus pa-
 maturior est inquit quam opineris. Tres enim filios peperit ex clerico sacerdotis nati.

¶ De presbytero qui adolescentule decimas dare precepit.
 Brugis ea nobilis est in occidente civitas: in qua adolescentula haud admodum
 sancta fatebatur parochiano peccata sua. Ille cum inter cetera quiesisset an debitas
 decimas tradere sacerdoti: persuasit etiam coitus decimam esse reddendam. quam
 iuuentula (ut se ere alieno liberaret) statim persoluit: domum tardius reuersa. Ad-
 miranti viro causam more absque ullo timore dixit. Vir rem dissimulans / post qua-
 triduum parochianum ad prandium vocavit: nonnullis adhibitis / quo res fieret nota-
 or. Cum sederent in mensa: vir narrata prius fabula / ad sacerdotem versus. Post-
 quam inquit tibi rerum omnium uxoris mee debetur decima: & hanc quoque accipias.
 Et simul vas stercore & urina uxoris plenum ori sacerdotis admodum / in mentem
 libare compulit.

Decime cor-
porales

¶ De Medico qui uxorem tutoris infirmam subegit.

Sutor quispiam Florantię ad uxore nō recte valentē / medicū sibi notum rogauit adire. Ille absente viro domū pfectus / uxorem eius licet reluctantem compressit in lectulo. Vir rediens / cum medicū abeuntē (qui se recte mulierē curasse dixit) uxorem lachrymantem capite dissoluto inuenit. medicū perfidia cognita / rem dissimulauit. Et post dies octo sumpto preciosiori panno ad uxore medici profectus / dixit se ab eo missum. quo sibi interior tunica (ea cocta vocat) fieret. Opus erat ut mulier quę forma est egregia / maiori ex parte nudaret: quo rectius corpis mē sura capi posset ad vestem recte perficiendā. Nudata; remotis arbitris tutor compegit. pacem vicem medico reddens: qđ & postea obiecit ei.

Par pari re-
pendit.

¶ De Florentino qui filiam viduę desponsauerat.

Florentinus qui sibi scitus videbat / viduę filiā cum desponsasset: uxoris domū (ut sit) sepius accedēs / absente aliquā matre adolescentulā cognouit. Ex vultu filię cognita re mater / iurgare acriter illam cepit: quę se domūq; dehonestasset. demū testans matrimoniu illud minime ratū esse futurū. et se acturā enixe ut id solueret. Rediēs vir qui id obseruabat absente socru: cum moestā iuuenē deprehendisset. qđ ista causa / mris sniam de distrahendo mrimo nō intellexit. Quid tu? Ille matri obles qui volo respōdit. Aliter in tua est potestate inquit. Cum illa modum quęreret. Antea ait inferiores ptes egisti: nunc superior eua das oportet: ut per contrariū actū dissolutio mrimoni; fiat. Cōsensit illa: & mrimoniū dissoluit. Tandē illa virū / ille uxore alterā duxit. sū eius nuptijs prior sponsa affuit. Et cum ambo preteritorę memoria inimicem subridere cepissent: videns hæc noua uxor / & aliquid suspicās ma- / linoctur rogauit virum: & quid ille sibi voluisset risus? Tergiuersantē detundēdo compulit ut fabulā referret: & simul illius stulticiā accusaret. Tum uxor. Cōtristes- / tur (inquit) illam Deus: quę tam fuit amens ut id notū fecisset matri. Quid em opus erat ut matri vestrum concubiū referret stulta? Me quidem noster famulus amplius centies cognouit: nec ullum unq; verbum a me innotuit matri. Tacuit videns sibi debitam mercedem impensam.

¶ De feneratorē Vicentino.

Fenerator Vicētinus religiosum magne auctoritatis virū / cōtinuos sermones de more ad pplm habentē / hortabat sapius ut acriter inueheret cōtra usurarios: detestaretq; qđ maxime vitium qđ p̄cipue in ea urbe vigeret. Adeoq; instabat ut quęq; esset molestus religioso. Admiratus unus tam cōtinuo instantē pro eius rei calligandē / cuius quęstū ipse faceret: qđ sibi tam frequēs sollicitudo vellet. Tū ille. Ita multi sunt inq; in hoc loco qui artē usurariā exercēt: ut cum pauci admodū ad me accedāt / nihil faciā lucri. Sed si ceteris fœnus distulsum erit / cessabunt ipi & p- ueniet ad me oim reliquorū emolumenta. Hoc mihi postea religiosus ridēs retulit.

¶ Fabula facetissima Iannini coci.

Ianninus coquus baronti Pistoriēsis / qui Venetijs coquinariā exercuerat in cō- titio secretariorū: retulit fabulā admodū iocundā. Venetus inq; insulsus fuit / qui per iniuriā uxore vapulauit: cū filios habere cupet qui acceptā iniuriā uiscerent. Uxor cū esset sterilis rogauit amicū / qui filiorū pcreandorū opificē se optimū p̄s- tebat: ut sibi hoc munus impēderet pcreandi. Ille opam studiūq; pollicitus / matri vice fungebat. Interim cū semel relicto ad serendū agrū viro / nē qđ ei opi impedi- menti afferret / p urbē vagaret obutio ac maiora minātū inimico. O ho (qđ sams cap- tur) ta ce stulte inq; . Nescis bene qđ te cōtra agat domi. si qđem id scires / nē dū cō- timeres minas / s; timeres tibi. Fit iam (mihi crede) sit qđ cito faciet vindictā nrām.

In venetos
stultos.

¶ De faruo Veneto qui equitans calcaria in sinu gestabat.

Abdidit & alterius Veneti haud imparē stulticiā: qui cum equū ascēdisset / rus- turus: calcaria in sinu ferebat. Equus cū pigre tardeq; abularet. ille calcaneis at-

mos sapius pcutiendo. Tu non moueris en inqt: si scires qd in sinu habeā multas res passum.

¶ De Veneto insano quē pharmacopola circūforeanus derisit. Narrauit quoq; aliā fabulā in qua plurimū risimus. Ait pharmacopola circūforeaneum Venetas uenit: cuius in vexillo pictus erat priāpus pluribus ligaculis distinctus. Accessit qdam Venetus: qd illa distinctio significaret qrens. Ille p̄p̄ior cū ait/ mēbrū suū esse illius naturę: ut quā mulierē prima tm̄ p̄e cognosceret/ mēca tores faceret: secūda milites: tertia duces: q̄ta p̄otifices. & precū pro q̄libet p̄sonarū petebat. Id credēs stultus/ cōicata re cū uxore domū uocauit hoies: facto p̄p̄io ut sibi filiū militē faceret. Cū ad coitū cū uxore uentū esset/ maritus simulās se abire/ clanculū post lectū secessit. Et cū illi gignēdo militi intenti essent/ profilit fatuus & culū sefforis uehementer premēs: ut quarte quoq; p̄tis bñificio uteret. Per fancta dei euangelia hic erit papa inquit: putans se locū se fraudasse.

¶ De Veneto qui Teruiliū p̄fiscens a seruo in renes lapide p̄cussus est. Venetus Teruiliū p̄fecturus equo cōducto uehebat: seruo pedibus iter faciōte. Inter eūdū cū equus serui calce p̄cussit/ et crus/ ille dolore motus/ abrepto saxo equū ulscī cupiens/ casu in renes p̄tioni proiecit. Credidit stultus equū id egisse. Cū seruus qui tardius ex uulnere incedebat increparet a dño. Nequeo citius proficisci inquit/ ex equi calce quo me afflixit. Tum ille: ne cares inquit/ est uideo ad modū calcitrosus. Nam & mihi quoq; modo calcem magnū in renes dedit.

¶ De vulpe a rustico in palea abscondita quē fugabat a canibus. Vulpes olim fugiens in uenatione canes/ diuertit ad rusticū qui in area trinitū terebat: rogans ut a canibus tueret: & simul pollicita est numq; se eius pullos gallicos naceos lesurā. Annuuit rusticus conditioni: & sumptis paleis furcula uulpem texit. Aduenit unus/ & item alter ex uenatoribus uulpē querēs: rogabat aut rusticū. Nunq; uulpē fugientē uidisset/ & iter eius. Ille p̄bis uulpē per certam uiam distigisse/ nutu uero & oculis latere sub paleis innuebat. Illi potius ad p̄ba q̄ nutū respicientes/ abierūt. Tum rusticus detecta uulpe/ serua inqt modo promissa. Nam p̄bis meis euasisti/ cum dicerē te abisse. At illa quæ sibi timens per nimā inter paleas rusticū contēplabat diligēt. Verba tua inqt bona fuerūt/ sed actus satis mali. De cūm in eos qui unū uerbis/ aliud re agunt.

¶ De Florentino qui equum emerat. Notus mihi florentinus Romę empturus necessario equū pactus est cum uenditore qui. xxv. aureos precū carius equo postulabat/ se. xv. datuū in p̄sentia: reliquorū uo se debitore eius esse uelle annuit. Venditor postridie cum residuū peteret/ solutōem recusans/ serua cōuenta emptor inquit. Pepigimus qdem ut debitortus sim futurus. si aut sibi fati secessisset/ se non futurū amplius debitorem.

¶ Facetissimū histrionis Gōnelle. Gōnella quondā histrio p̄fetus/ pollicitus est ob pauculos nūmos se quōdā Ferriensē/ qui id admodū cupiebat/ diuinū esse facturū. Accersito ut una secū in lecto cubaret hoie/ uentū tacitū uentris in lecto emisit. deinde eum in interiorē lectū caput subducere iussit. quo facto/ cū ille foetore motus caputq; statim exeret/ cepit uentris edidisti ut uideor dixisset. Tum Gōnella: solve nūmos: nam recte diuinasti inqt.

¶ Altera faceta eiusdē de uno qui diuinare uolebat. Alteri quoq; ut diuinator fieret optāti: unica inqt pillula te diuinū reddā. Assentientis/ pillulā ex stercore cōfectam in os p̄buit. Ille p̄ foetore vomitās/ stercus inqt sapit qd dedisti. Tum Gōnella uerū illū diuinasse affirmauit: & p̄cū diuinatōis p̄p̄icit.

¶ De prodigijs nunciatis Eugenio pape. Hoc anno mēse Octobri cū iterū Pōtifex esset Florētię/ p̄fima prodigia nunciata iunt: & ita certis auctorib; ut fidē abnuere imprudētis uideat. A Como lre allatę

*Infra p̄p̄ior
p̄p̄ior p̄p̄ior*

*In duplices
re & uerbo*

*In duplices
re & uerbo*

*De prodigijs
nunciatis*

*De prodigijs
nunciatis*

*De prodigijs
nunciatis*

ad honestissimis viris/asserentibus ea ad se delata a plurimis qui id cōspexerant te
 stabantia certo loco qui ultra Comū est mil.paf.v. vesp̄ri vigesima prima hora/
 vltum esse ingentē canum (qui rubeo colore videbant) multitudinē ad quattuor
 or milia iter Alemātam versus facere. Hanc veluti primā aciem sequebat boum
 pecudumq; ingens numerus. Post hos equites pediteq; in turmas cohortesq; di-
 uisi. scutati plures a deo magna manu/ut exercitū representarent. quorū partim vix
 capita/partim sine capite cōspiciebant. Vltima acies erat hominū p̄magis gigantis
 more equo altiori insidentis. & ipse magnā iūmetorū diuersi generis copiam secū
 ducēs. Tris ferme horas eorū transitus fuit longissimo agmine: ut diuersis in locis ap-
 parerēt. Cuius rei plēs extant testes viri femineq; qui etiā p̄pius cōspiciendi causa
 accesserūt. Post solis occasum veluti ad alia transissent nequaquā cōspecti sunt.

Spectaculū
 mirabile

¶ Mirandum cōspiciendū.

Paucis post diebus & ab urbe Roma allata sunt alia haud dubia fide: cum ma-
 nifesta extant vestigia. Ventorū tubine coorto die vicesima Septēbris/ muri castel-
 li deserti qui Borgetus appellat̄ prope Urbem mil.paf.sex. & item ecclesia quēdā
 p̄uentosa ei loco p̄p̄inqua solotenus deiecta sunt: ita cōtritis lapidibus/ ut manib; hoim
 disturbata viderent̄. Cauponule quē infra muros erant peregrinantū diuer-
 sonū cum in ea plēs cōfugissent: tectū omē sublatū/ alioq; haud longe in via trans-
 latū est abscq; hoim nocumēto. Turris quoq; ecclesie sancte Rufine longe ab Ur-
 be mil.paf.x. in ora transiberina mare vltus Casale appellatū/ a solo auulsa p̄stra-
 taq; est. Horū cām multis mirantibus sciscitantibusq; bubulci duo/ qui eo in Casā
 li morabant̄ agriculturę causa: ad Urbē ob rei nouitatē accedētes/ retulerūt/ sapius
 ab se visum in siluis p̄p̄inquis inambulante Cardinalē qui in sepulchro Hadriani
 ex vulnere nup̄ decellit/ patriarchā cognominatū/ veste desup̄ lintea ut moris est
 Cardinaliū/ & birēto capite cōtecto: prout deferre cōsueuerat/ mōestū/ lamentan-
 tem ac conquerentē. Eo vero tempe quo ventorū turbo adeo repens fuit (inters-
 diu aut erat) cōspectū ab sese in aere inter ventos/ amplexantē eam turri: & ab so-
 lo a se longius delatā ad terram prostrasse. Cōplures insup̄ quercus atq; pilices mi-
 re grossitudinis ab radicibus auulsa: atq; alio esse delatas. Quibus rebus cum pau-
 rum fides haberet̄: multi cum accessissent/ id pro comperto retulerunt.

Vētorū vis

¶ De notario Florentino falso.

Notarius qdam florentinus qui parū questus arte sua faciebat: excogitata aliqd
 lucrandi vltima/ adolēcentē quendā a dijs: petens nunqd ei satiffa cū esset de qn-
 genis florentis/ qui olim p̄ri per quendā iam defunctū mutui causa debebant̄. In-
 scius ille/ negauit id debitū in noibus patris esse. Notarius id instrumēto constare
 ab se facto asserens: iuuenē perpulit/ ut nūmis redempto instrumēto apud p̄tor-
 rem debitū peteret. Citatus filius eius qui debitor dicebat/ negauit parentē unq; *Notaria ipse non p̄miserit*
 mutuo qd; ab alio sumpsisse: cū nihil de ea re (ut mos est mercatorib;) libris suis
 cōstaret. Statimq; ad notariū p̄fectus/ ut falsum hoim arguere cepit: qui qd' nūq;
 esset actū scripsisset. Tū notarius. Nescis fili ipis illius acta inq; cū nondū natus es
 ses/ p̄ quondā tuus eam summā mutuo sumpsisset/ sed post paucos restituit mēses.
 eius rei ego cōtractū finis se ei: quo liberatus est pat̄. Ille pecuniā data insim̄ rede-
 mit/ & ea molestia p̄ducto sine liberatus est. Ita ab utroq; nūmos bella fraude cō-
 (traxit.

¶ De monacho qui misit per foramē tabulę priapum.

In Piceno est oppidū Elsis nomine: in eo monachus qdam qui Lupus vocabat̄/
 amabat v̄ginē adolēcentiorē. Cui cū multis v̄bis coitū straxisset: celsit illa tandem
 p̄cibus/ sed cū verita esset/ ne nimio dolore translodere: patulūq; hesitaret: mona-
 chus tabulā lignēā per cuius foramē telum mitteret/ inter mediā se positurū dixit.
 Dehinc tabula abigena quę ptenuis erat questita/ ac paulū perforata ad puellam
 clanculum adijt: mīlloq; per foramen priapo qui adhuc dormiebat: cum puellam

FACETIAE POGGII.

deofculari cepisset/sublatis vestibus cibū concupiū q̄rebat. Virga vero foratitate oris & inferioris partis tactu expergesta/cepit admodū & preter mensurā foraminis tumescere; adeo ut valde stricta teneret. Res ita in archio erat ut neq; ingrediret; neq; egredi abscq; magni dolore posset. Versa in dolore voluptate / clamare & gemere monachus cepit nimio vexatus cruciatur. Exterrita puella/cum osculo solari hoiem vellet/ & rem optatā p̄ficere; in doloris leuamē tormentū augebat. Nam cum ea ex re yga tumentior fieret; eo arcitius torquebat. Cruciabatur miser / petens aquā frigidam; qua abluto telo tumor ille resideret. Virgo que domesticos timeret/aquā p̄tere nō audebat. Tandē hoīs clamore doloreq; percita / aquā aduenit. Ea p̄fuso inguine / & ea pte q̄ tabule inserta erat paululū tumor abiit. Monachus cum iam strepitū quendā domi fieri p̄sentiret; abeundi cupidus / e tabula mēbrum deduxit; maiori ex parte decoriatū. Medicū cum morbo q̄sisset / fabula palam facta est. Si ceteris tanto sua vitā cōstarent / plures fierent cōnventiores.

¶ Horribile de puero qui infantulos comedeat.

Inferam his nostris cōfabulationibus rem nephandā horredamq; / nullis antea saculis audita: quā ego quoq; fabulosem existimabā / quoad d̄ris cuiusdā regis cretarij certior factus sum verū esse qd̄ fatebat. Sentētia p̄ticule s̄rarum his ferme verbis explicabat. Rem monstro s̄sem accessisse prope Neapolim. x. milibus passū in mōritus Summe / qd̄ est castrū eo loci situm. Puer Lombardus. xij. annos captus est / ad p̄torem p̄ductus; qui iam duos infantulos trimuminos comederat. Seducebat eos blanditijs in speluncā quandā; atq; ibi suspētos in frustra pariebatur. p̄tim crudas a recenti cede carnes edens; p̄tim igni coctas. Fallus est se plures alios comedisse idq; se agere / qm̄ sapidiore reliquis carnibus viderent; seq; denno comesturū si posset. Cum dubitaret; infātia ne hoc faceret; consule ad cetera respōditat sentate / non dementiā factum constaret.

¶ De equite Florentino qui singens se iturū foras / inscīa conturpe in cubiculo latuit.

Eques florentinus podagrosus (cuius nomē honoris causa reticeo) habebat uxore que in dispensatorē domus oculos cōiecerat. id viro cum esset perpectū; ac die festo simulasset se foras iturū; in cubiculo inscīa uxore latuit. Illa euestigio vitū abesse rara / dispensatorē clanculū accessit: Volo inquit post aliq̄ primū cōgressus yba / ut ludum aliquem inter nos ineamus. Cum ille anueret. Simulemus aut mulier bellum inter nos esse; & pacem postea faciemus. Altero modum querente. Lutemur paulum inquit; & cum me ad terram prostraueris / telum inferens in me / unum vulnus atq; mutuis oculis pacem cōstituemus. Placuit illi (cum semp̄ pacē audisset laudari ab oibus) pax tam firmitas futura. Cū vero recubentes ad pacem se pararent; tum vir e latebra egredies. Centū iam ego diebus meis (inq̄) pacem p̄cibanc ego unā tm̄ durā p̄ter cōsuetudinē meam. Ita pace infecti abierunt.

¶ De quodā volente se vident sumē castitatis in adulterio comprehenso. Quidā ciuis noster qui se castū sumēq; religionis vident volebat; semel deprehensus a socio in coitu inhonesto / acriter ab illo reprehensus est; q; castitatē p̄dicans in id facinus laberēt. Tum alter. O ho inquit; non p̄pter luxuriā ut forsan putas / sed ad domandā / macerandāq; hanc miseram carnem / & ad purgandū renes hoc ago. Ita & isti pessimi hypocrite quibus omnia oppleta sunt faciunt; qui semp̄ cōtū ambitione & scelera sub aliquo honesti velamento contegivolunt.

¶ Adidem.

Eremita qui Pisis morabat. tempore petri Gambacurte; meretricem noctu in suam cellulam deduxit; vigesiesq; ea nocte mulierem cognouit; semp̄ cum moueret clanes ut crimen fugeret luxurie; vulgaribus ybis dices. domati carne caturū la. hoc est; doma te miserima caro. qd̄ cum tetulisset meretrix; ille urbe pulsus est.

Feritas huius
mana.

hypocritas

*Hypocritas huius
mana.*

¶ De paupere qui nauicula victum querebat.

Pauperculus qui nauicula ad flumen transportandis hoibus victum querebat: cum nemi e una die transiisset: seroq; moestus domum rediret: apparuit longe quidam clamitans ut vheret. Ille lucellum sperans cum redisset: letus hoies traxit. Cum pericula peteret: ille enitens iurans nullos sibi nummos adesse: se sapientiam illi pro nummis daturum pollicetur. Quid naua: num familia mea inquit est: tuus sapientia pro cibo pauper potest: Hoc solo alter ait: tibi satis possum facere. Ille subiratus: petens quana hęc esset sapientia: Ve nunq; ait quępiam transportes de cetero: nisi prius pecunia recepta. Tum ut nunq; dicas uxori: quępiam maius genitale membrum quę tibi esse. His auditis moestus domum redijt. Vxor & quod questus fecisset ad emendum panem cum percun statim: vir pro lucro sapientiam se reportasse affirmat: remque narrans ordine / tradita sapientiam refert. Mulier cum ad genitale aurem erexisset: nunquid mi vir inquit: non omnes eius mensura essis? Vah respondit: magna est inter nos differētia. Nam sacerdos noster dimidio ferme nos omnes excedit: & brachiū extendens mensuram descripsit. Illa statim in sacerdotem accensa nunq; destitit quoad vir an vere dixisset quę primū experiretur. Ita sapientiam in stulticiam versa / docuit reticenda nobis esse que sunt noitura.

¶ De quodā infulto Mediolanensi qui in scriptis porrexit peccata sua sacerdoti.

Mediolanensis quidam siue stultus / siue hypocrita / siue obliuiscus cum libellum quendam pergrandem suorum errorum scripsisset: perfectus est semel ad virum doctissimum / inquit ea re admodum peritum Antonium raudensem Mediolanensem ex ordine Minorum / ut ei peccata sua confiteretur: libelloque porrecto rogauit ut eum legeret / qui contineret confessionem suam. Vir scitus & prudens qui eam lectorem plurimi temporis esse videret / stulticiam hois cognita: paucis illi verbis interrogas: Ab oibus te inquit que in hoc codice continentur absoluo. Cum alter quana sibi prius inuigeret rogaret. Ut per mentem hunc inquit tuum libellum septies in die legas. Cui id a se fieri polle negaret: perstitit confessor in sententia. Ita fatuus verbositas facere responso superata est.

¶ De quodā qui visitado affines uxoris volebat a socio commendari.

Desponsauerat uxorem quidam haud satis firma valitudine / & minime opulentus accersitus: astate ad cenam ab uxoris parentibus: duxit secum amicum quemdam rogans / ut semper verbis auget ea que ab se dicerent. Laudante socero tunc eam qua vestitus erat: se aliam multo pulchriorem gener habere dixit. Tum socius. Prater eam: alteram etiam inquit duplo preciosorem illi esse asseuerauit. Rogate socero & quas possessiones haberet. Se praedium extra oppidum possidere ait: quod visitum suppeditaret. Non meministi inquit socius & alterius praedij / quod illo multo est elegantius: ex quo plurimos nummos contrahis. Deinde ad singula que ab illo iactabantur / socius duplum conferebat. Cum vero parum quid ederet: socerque hortaret ad cibum. Non bene me inquit astate habeo. Hic socius ut solitam iactantiam seruaret: plus multo quę dicat est inquit. Nam astate male se habet: & multo peius hęc me. His verbis cum nihil essent omnes leuissimi hominis iactantiam ad falsam laudem quędam stulticie premium tulit.

In iactator
res.

¶ De Pasquino quodā Senensi qui imposuit curiam ex statu ut creparet.

Pasquinus Senensis vir dicax ac iocosus mutato statu ciuitatis: cum exul a patria Ferrariam se contulisset: accessit ad eum visendi gratia ciuis quidam Senensis haud magni viri precij: qui ex Venetijs Senas redibat. Comitem a Pasquino susceperat: cum inter loquendum suam ille opam / si quid in eius gratiam agere posset Senensis polliceretur: & aliquid se posse ad iactantiam ostendens subderet: ego sum de corpore presentis status. Tum Pasquinus: utinam cito crepet id corpus inquit: ut tu tunc similes ex eo quę primū egrediantur. Facete iactantiam hominis castigauit.

¶ De Doctore qui litterali sermone loquebat in auiibus capiendis & indoctus erat.

G

Doctor Mediolanensis indoctus atq; insulsus / hoïem qui ad capiendas aures cum noctua proficisceretur rogauit ut se qui id videre cupiebat ad capturam auium secum duceret. Annuit auiceps: & hoïem frondibus contactu iuxta noctuam stantem ea conditione ne verbu faceret / ne aures terrent. Cum auicula plures conuenissent stultus ille euestigio exclamauit auiculas multas adesse: ut rete contraheret. Illae audita voce diffugerunt. Inrepatu acriter ab auicula / silentiu est pollicitus. Aues cunctarum conuenissent: euestigio stultus verbis latinis: Aues permultae sunt inquit: exultans mansurae ab eo latine dicebant aues minime intellecturas. Rursus fugientibus auiibus / cum auiceps captura frustraret: hoïem acerrime quod locutus esset obiurgauit. Tum alter. Nunquid latine sciunt inquit aues: Existimauit doctor ille non ad locum / sed ad sensum verborum / tanquam ab se intellectam vocem aures diffugisse.

¶ De muliere se credente ad laudem trahi / consistendo latiore vulua hinc. Subigebat ab adultero mulier Senensis: hic cum post coitum in eius contumelia dixisset / se nunquam in alia latiore vulua reperisse. Illa existimans id sibi laudi esse. Ex gratia tua hoc inquit dicis / non meo merito: utinam mihi ea quam profers adellet copia. Nam multo propterea me nobiliorē & maiori extimandam reputarem.

¶ De adolescentula laborante ex partu faetu. Adolescentula paulo simplicior Florentie laborabat ex partu magno in dolore constituta: cum diutius summo cruciatu distraheret: & aliqui obstetricum sumptibus mine secretiora illius inspiceret / an nondum infans egredere. Postquam etiam ea proderet infans inspicere iussit. Nam & secum ea quocumque parte quocumque virum coisere ait.

¶ De quodam qui Romanam adolescentulam admodum laudauit. Romanam adolescentulam admodum formosam / sed honestate predictam certe dediti studijs saram laudabat admodum quodam e nostris formam moremque eius multis verbis extollens. Et cum plures in eum laudes congerisset tandem. Existimo inquit / se sum chum nostrum cum id eilet aetatis nequaquam alia atque ista forma fuisse. Ingens laus forma: ut quae nullam exquisitiorē neque Demosthenes / neque Cicero adinuenisset.

¶ De pluribus qui diuersa bona sibi optabant. Erant complures Florentie colloquentes / & sibi diuersa bona optantes. ut fit. Cum alter se Pontificem maximum: alter Regem: alter quippiam aliud se vel esse aliter raret. Tum puer loquax qui aderat. Ego inquit pepo esse vellem. Rogatus quare ob causam: Quonia omnes mihi culum olfacerent / respondit. Est enim mos frequens ut melones empturi posteriorem olfaciant partem.

¶ De mercatore qui laudando uxorem suam allerebat eam nunquam ventris crepitu edidisse.

Mercator quidam coram domino cui subditus erat / uxorē inter cetera commendans: cum dixisset illam nunquam ventris crepitu edidisse. Admiratus dominus: idcirco negans fieri potuisse: posito inter eos opiperare coene pignore / quod antequam tres exissent menses aliquos crepitus ederet uxor. Mercatorē post tria die rogauit: ut quingentos sibi aureos infra octo dies reddendos mutuo concederet. Grauius ille tantam summam ab eo mutuo concedendam. Assensit egre tamē & pecuniam concessit. Cum sollicitus diem conuentum expectasset: accessit ad dominum creditam pecuniam poscens. Alter tanquam re grauiori pressus / rogauit mercatorē velut in arcto constitutus: ut pro re admodum graui / alios quingentos mutuareret: se omnes infra mensem pollicetur restituturum. Cum bonus vir diutius inopia pferens denegasset: tamē ne & reliquorum solutio deficeret / multis suspirijs & alios quingentos attulit. Domum reuersus inuestus atque animo eger multa cogitans / plura dubitans agebat noctes infomes. Vigilans sapiens / audiuit uxorem dormientem edere ventris crepitus. Post mensem dominus mercator em ad se vocauit: sciscitans an unquam postea uxorem crepitantē audisset. Tum ille errorem suum confessus: totiens inquit nedum coena / sed praemionium consumendum fuisse. Hoc dicitur

quo pecunie reddite & coena soluta. Multa itaque subrefugiunt dormientes,
 ¶ Sapientissima responsio contra detractorem.

Loisus Marsilius ex ordine Augustinensi fuit nup. Florentie/vir excellenti in
 genio & doctrina. Hic senex educauerat institueratque in studijs humanitatis pau-
 perem a dolescentē nomine Ioānem (quē nouimus) contribulem hostri: a deo ut
 postea vir doctissimus euaderet. Florentinus qdam cōdiscipulus (plures em discē
 di grā ad senē confluebāt) inuidia motus cepit occulte detrahēre apud magistrū
 a dolescenti: asserens eum veluti ingrātū male de eo & sentire & loqui. Id cum se-
 pius egisset: tunc senex qui erat prudētissimus, Quanto inqt tempo Ioānem no-
 uit: Cū detractor/haud amplius annū respōditset. Miror ait/a deo sapientē te existi-
 mari/et me stultū velle: ut putes melius anno q̄ me decēnio quo mecum vixit na-
 turam & mores Ioannis nosse. Sapientissima responsio & detractantem nequitie
 coarguens/ & a dolescentis fratrem cōmendans. Hac si plures uterentur / minor eis
 sermō dicitur & detractōni locus.

In detracto-
res.

¶ Faceta cuiusdam responsio multis episcopis accommodata.
 Idem rogatus ab amico: quidnam sibi vellēt duo veluti apices in episcopos: mi-
 tris constituti. respondit significari anteriori nouum: posteriori vetus testamēta:
 quare ipsi tenere memoria deberent. Procedēs ulterius pcontantor cū quēssisset: quid
 etiā significarent duē veluti corrigie: quare a mitra post renes pendent. neutri il-
 lorum inquit episcopos scire. Faceta responsio & multis episcopis accommodata.

¶ Facetum dictum cuiusdam in Franciscum Philelphum.
 Cū in pallacio apostolico in cœtu secretariorū/cui & multi viri doctissimi (ut so-
 let) aderant: sermo de impura inquinaque vita scelestissimi hoīs Francisci Philelphi
 ortus esset: multiq; multa in eum scelera cōiecissent: quęsui quispiā: an Philelphus
 genere nobilis esset. Tum unus cōtribulis eius optimus vir/ & admodū facetus:
 vultu adgratitate cōposito. Apprime inqt maxima is fulget nobilitate. nam pa-
 ter suus semp mane vestes sericas induebat. denotans eum sacerdotis filiū. Vesti-
 menta em quibus presbyteri in sacris utuntur plurimū serica existunt.

In filios sa-
cerdotum.

¶ Contra eundem faceta.
 Tum alter non inuocūdus vir/non mirū est inquit si nepos Iouis gesta parentū
 imitatus & alteram Europā rapuit: & alterū Ganimedem. denotans eum & vir-
 ginem grecā Ioānis Chrysolore filiam ab se stupratā in Italiā aduexisse: & quē-
 dam a dolescentē Patavinū ab eo propter formā in Greciam aduēctum.

¶ De Leone factio ex notario.
 Erat notarius gallicus Auinione in romana curia admodū scītus: qui cum pu-
 blicū scōrti amore captus artem notarij desicisset: quęstu meretricio vitam agebat.
 Is cum Kalendas Ianuarij/quod est anni principiū/nouam vestem induisset: in ma-
 nica litteris argenteis ascripsit verbis gallicis: de bene in melius. vifum est sibi leno-
 nis exercitiū priori esse honore preferendum.

¶ Facetum cuiusdam Petrilli ut liberaret hospitale a sordidis.
 Cardinalis Barenis Neapolitanus genere tenebat hospitale Vercellis in Gal-
 lia citiori/ex quo parū percipiebat emolūmēti propter impensas quę in paupes ibi
 fiebant. Misit ergo de suis quēdā Petrillū nomine ad colligendū pecunias. At ille
 cum hospitale refertum varijs languidis ac morboris/qui bona illius loci absume-
 bant cōspexisset: vestimentis medicū indutus/hospitale ingressus est: visiq; diuersi
 generis ulceribus: cum omīs cōtuo casset. Nulla inquit medela utilis ad sanandū ul-
 cera vestra adhiberi pōt/nisi ex pinguedine hoīs unguentū fiat. Itaq; inter vos ho-
 die sortem iactā/quī pro salute cæterorū viuus in aqua poni ac coctū debeat. Sin-
 guli his verbis territi aufugerunt: ne mortis fors in eum caderet. Eo modo hosp-
 tale impensa sordidorū hoīm liberauit.

¶ Facetia cuiusdam qui subagitabat omnes de domo, Florētinus qdam habebat domi iuuenem qui filios litteras doceret, is diuina cōsuetudine primo ancillam / tum nutricem / deinde patronā / postremo etiam discipulos cognouit. Hoc cum rescisset pater: erat em̄ homo perfectus: vocato in secretis cubiculū iuuenem, ostēdit: inquit omnes meos subegisti: qd tibi vertat bene: ne quis excipiat hac forte: & me quoq; subagites volo.

¶ De sono.

Erat olim tempe Bonifacij noni sermo inter quosdā / quis ex omnibus iocundior ac suauior esset sonus. Alijs aliud pferentibus: Imolenis secretarius Cardialis florentini / eius qui vere florentinus fuit / campanulā ceteris sonis iocundiorē esurienti videri dixit. Mos est em̄ cardinalibus: ut familiā ad prandium atq; ad cenā sono campanulę vocent: qui cum tardiusculus sit quandoq; qd ferat multorū appetitus: auditis fert summā esurienti voluptatem. Itaq; omnes illum recte sensu iudicarunt: & hi praesertim qui id sapius fuerant experti.

¶ De filio Principis mutō iussu patris, ppter linguā maledicā.

In oblocutores,

Principi olim Hispano erat filius adulescens linguę maledicę ac cōtumeliosę: quare ex re multorū odia contraxerat. Ob eam cām pater filio ut ppetuo sileret cū in diebus set: paruit ille. Accidit interea ut solēni cōiuiuo Regis pserire Regina / ambo intercessent. Adulescens ad cetera industrius / cū ministraret ut mutus patris: Regina (ea impudica erat) vere mutū surdūq; existimans: & sibi id cōducere rogauit patrem ut secū esse filiū patres. Id cum impetrasset: adhibuit eum lectioribus rebus: ita ut impudicię saepe testis esset. Simili iterū cōiuiuo pater post biennium affuit, Rex interim viderat sapius a dolescentē: quem omnes mutū putabant. Hic cum Regina ministraret: petijt pferem Rex: casu ne / an natura filius mutus euasisset. Neutrū ille respōdit: sed iussu suo ob linguę maledicentiā. Rogauit Rex ut licentiā pmitteret loquēdi. Cū diutius pater restitisset: dicēs aliquid scādali secuturū: tandē Regis precepto loqui filiū si vellet iussit. Ille in primis ad Regē cōuersus: habes uxore inq; eā qua nunq; aliq; pstituta meretrix impudētor aut improbius fuit. Cōsensus rex plus habuit ampliū loqui. Mos est quorundā ut licet raro / tamē semp loquantur male.

¶ Cuiusdam tutoris factum.

Daconus de Ardingellis cuius florētinus relictus tutor cuidā pupillo / cū bona illius diutius administrasset: omniaq; gulę cā absumpsisset: tandē cum posceret rationes gestorū: iussus a magistratu pducere libros introitus (ut aiūt) & exitus. Os & nates ostendit: dicēs nullo sibi nisi illos / alterū introitus / alterū exitus libros esse.

¶ De fratre qui cognouit cōmatrem maliciā faceta.

Frater qdam mendicantiū iniecerat oculos in cōmatrem a dolescentē pulchrā: maximeq; torquebat amore illius. Cum puderet aliquid inhonestū ab ea petere: ex cogitauit versutia mulierē decipere. Pluribus diebus fastidiatū detulit indicem digiti simulans se maximo dolore torqueri. Tandē diutius cōquerēte illo / rogauit cōmater: Num quę remedia exptus esset. Multa ille respondit: sed nihil profuisse. uno autē medicamēto qd qdam medicus surasisset se uti non posse: & id tale esse ut eras hesceret proferre. Hortante muliere / ne puderet loq quę ad medelā tantū morbi spectarent. Ille velut admodū timidus: aut digitū abscindendū esse ait: ut in narā ra mulieris esse aliquādiu tenendū / quoad ex calore ulcus maceraret: sed non ausdere se propter honestatē id ab aliqua petere. Cōmater pietate mota / suram opam pollicē. Ille ex verecūdiā loco tenebroso opus esse dixit. Non em̄ se in luce auturū tali obsequio uti. Consensit mulier: nil mali verita. Ille ut in obscurū ventum est: recumbente muliere / primo digitum / deinde priapum in vuluam inseruit. Quo factō ulcus apertum esse dixit: & saniem emisisse. Ita index liberatus est.

¶ Facetillimū Angelotti dictum de Cardinali greco barbato.

Libro 1. cap. 1. p. 101. 6

fr a / sura (conuictio)

Angelottus Romanus Cardinalis in multis pfectus: cum Cardinalis grecus ad cenam profixa de more barba venisset: mirantibus aliquā diu multis illū barbā non deponere praeter cōsuetudinem caeterorum. Bene se hoc habet inquit. Nam inter tot capras per cōmode residet unus hircus.

¶ De quodam equestre corpulento.

Equestrem quendam a dmo dū corpulentū urbem Perusium ingressum: cum per multū (natura enim ad facetiam sunt prompti) antetiori contra morē equi parte iocando ferre malam dicerent. Ille faceto responso. Atqui ita est opus inquit in urbe furibus ac latronibus referta.

¶ Facetū cuiusdā iudicis in a duocatū qui allegavit Clementinā & Nouellā. Causā quaedā testamētaria tractabat Venetijs apd iudices in certa curia seculari. Aderat a duocati partiū quisq; sui clientis ius defendēs. Alter & sacerdos g testē suę defensionis attulit Clementinā & Nouellā: certam sententiā earum referēs. Tum ex iudicibus grādetus qdam cui ea noīa ignota erant: partiq; cum Salomone cōmerciū cōtraxerat: truci vultu in a duocatū versus. Quid diabole tu (inquit) non erubescis corā talibus viris scēminas impudicas & meretriculas noīare: earum verba pro sententijs a nobis cōprobari putas? Existimavit vir ille stolidus Clementinē & Nouellē non legū: sed scēminatū noīa esse: q̄s ille pro cōcubinis h̄ret domi.

Insignaros medicos

¶ Remedium ad frigus evitandum.

Querenti aliquando mihi quomodo nocte frigus in lecto vitare. Eo quidam astans ait: quo focus meus dum vacare studijs utebat. Nam cum semper solitus esset post cenam ventrem purgare: quandoq; eo usū abstinebat: asserens retens tam iterum calefacere noctū corpus. Remedium frigoris desuetum.

¶ De predicatore quodam.

Predicator ad pplm̄ in festo sancti Christoferi multis v̄bis extollebat sanctū: q̄ Chris̄m̄ suis humeris portasset: saepius interrogans: & quis tantā habuisset in terris prerogatiuā ut saluat orē ferret? Et cum molestius in hac interrogatione perseueraret: quis unq; similis fuisset gratia? Ex astantibus facetus qdam frequenti interrogacione perterritus: A sinu inquit: qui & filium & m̄rem portauit.

¶ De adolescentula segregata a viro.

Adolescens qdam Veronensis pstanti forma adolescentulā uxorem duxit. Is cum plus equo indulgeret m̄rimonio: pallorē vultus/ macies ac debilitas corporis secuta est. Mater filio sollicita/ ac deteriorē morbum verita: filiū eius longe ab uxore ablegabat. Illa viri merens desiderio/ coeuntes passeres cōspicata: Abite inquit nesci vos socrus cōspiciat: & vos alio in diuersa distrahat loca.

¶ De duorum cōtentione pro eodem insigni armorū.

Ianuenis onerarię nauis patronus/ qui in Gallia conductus a rege aduersus Anglicos nauigauit: gestabat scutū in quo bouis caput depictū erat. Cōspicatus hūc gallicus nobilitis: cū illud armorū insigne sibi vendicaret: orta altercatione/ gallicus Ianuēsem ad certamē puocauit. Ianuenis accepta puocatione in campū ad certamen nullo apparatū descendit: alter multis impensis ornatissimis in campū cōstitū venit. Tum Ianuēsis. Quid est inq; ppter qd certaturi hodie inuicē sumus? Ille assero (inq;) tua insignia mea meorūq; priusq; tuorū fuisse. Cū Ianuēsis quænam sua esse diceret. Caput bouis ait. Hic Ianuenis/ nō est opus certamine aliquo inq;. Nam hoc qd porto: nō bouis/ sed vacce est caput. Faceto dicto inanis gallicus.

¶ Facetum medici qui sorte medelas dabat.

Mos est in urbe Roma: ut infirmi urina mittat ad medicū cū uno aut duob; argenteis nūmis/ ut consulat sanitati. Quidā medicus quē ipse noui/ varia nocte res media morbis scribebat in scedulīs (quas receptas vocant) eas omes in sacculum ponebat. Mane cum urine ad eum referent: postulato remedio/ ille manū ponē-

In medicorum negligentiam.

bat ad faculum: casu que in manus inciderat sumpturus dicens: inter captendum petens vulgaribus verbis. Prega dio telamandi bona. id est roga deum ut fortassis bona. Misera eorum conditio quibus non ratio/ sed fortuna opitulabatur.

¶ Exploratio ad hoiem tristem ob pecuniā debitam.
Deambulabat Perusinus qdam per vicū cogitabūdur: ac molestus: quem cum obuius interrogasset quid eum torqueret: Atq; ille respondisset: se pecuniā debere quā nequit exoluere. Vach inquit stulte: relinque has cogitationes creditori.

¶ De pena imposta grecis & Ianuensibus homicidis,
Quidā Ianuenses habitantes Perę (ea est Ianuensū ciuitas prope Constantinopolim) cū negociādi causa Cōstantinopolim diuertissent: orta inter eos ac grecos discordia/ p̄m ex eis infectū/ p̄m vulnerati sunt. Cum peteret ab Impatore iusticiam de homicidis fieri. Ille prompte se id facturum pollicitus: barbā grecis in p̄nam sceleris radi iussit. que multa apud eos ignominiosa habet. Pretor Ianuensū qui erat Perę/ se delusum putans: cōsanguineis Ianuensibus promissū/ ut ipse met suas iniurias ulciseret. Sumpto itaq; tempe Cōstantinopolim ingressū/ nonnullos grecos occiderunt ac vulnerauerūt. Ingens querela statim ad p̄torem Perę ab Impatore deferret/ p̄nam maleficij postulante. Ille se puniturū maleficos libere deferens: die ad p̄nam p̄stituta: captos homicidas reliquosq; in publicum prodas iussit: tanq̄ illos capite multaturus. Conuenerāt ad famā rei/ tum greci p̄m̄/ tum ppl's uniuersus Perę expectantes p̄nam: facer dotescq; aderāt parati cū crucibus: veluti elaturi cadauera mortuorū. Tum p̄tor silentio/ per p̄conē factō/ omnibus maleficijs rets culum radi fecit: allerens Ianuenses barbā non in facie/ sed circa nates ferre. Ita rasura & facie & cūl equata maleficij p̄na est.

¶ Facetum contra Romanos qui edunt virtutes
Kalendas Maij Romani varia leguminū genera que virtutes appellant simul coquunt/ mane eduntq;. Franciscus Lauagnis Mediolanensis / per iocū cū is mos recitaret inter socios / nequaq; mirum est inquit Romanos a superioribus degenerasse: cum singulis annis eorum virtutes edendo absumant.

¶ De quodam qui vouit candelam virgini Marię.
Cum essem in Anglia audiui facetū dictū cuiusdā magistrī oneratię nauis/ qui erat hibernicus. Iactabat magnis in mari fluctibus nauis / & tēp̄tate quassa nauis adeo ut salutē omnes desperarent. Magister si salua nauis eraderet tēp̄tate eodam ecclesię dei genitricis yginis Marię/ que ante ob similia miracā insignis erat/ vouit candelam cęream instar mali nauis. Tum socius cum votū culparet/ ut dicitur dillimū factū: cū in tota Anglia tantū cęre non esse affirmaret ut talis candela posset cōfici. Oh tace inqt magister: & quantum libet matri Dei polliciar. dū modo periculum euadamus sine. Nam si saluabimur/ candela parui nummuli contenta erit.

¶ Facetum item de alio qui fecit votum sanctō Ciriaco.
In eandem siniam Anconitanus qdam mercator in sanctū Ciriacū (que ciuitas barba promissa depictū patronū colit) iocatus est. Iactata magnis aliquādo fluctibus nauis/ mortē ventus/ domū Ciriaco infra certū t̄pus se daturū vouit. Eo elapso id antistiti ecclesię per cōfessionē fallus est. Sacerdos (utile em̄ id sibi futurū erat) ad exoluendū votū hortat. Ille se tanto onere exoluturū pollicitus/ cum sapius & non absq; reprehensione promissū nimitū dilati admoneret: seu molestia sacerdotis tam frequent monētis: seu impietate motus semel interpellatus. Ohe ne me amplius hac de re obtundas ait: nam maiorē q̄ qua Ciriacus est iam barbā decepti.

¶ Mulier vidua que cupiebat habere virum profecta etate.
Mulier vidua cum diceret vicine se licet iam de vita huius seculi nō curaret/ curpere tamē virū quietū profecta etate societatis potius & cōmūnis vite subsidij/ q̄ alterius rei causa: cum potius de salute anime/ q̄ corporis laiciua esset cogitandū.

Ināia vota.

1011
1012
1013

illa inuenturā se eiusmodi virū pollicita / postmodum ad viduā redit : & se cōperisse virum testat : in quo omnes quas cuperet virtutes inessent : & illū in primis quod ipsa optare videret / mancū vitiis esse. Tum vidua. Illū inquit ego virū nullo pacto volo. Nam si pacialis (ita enim hoīm appellauit genitorē) desit : quis mediator (pacifice enim cum viro viuendum est) si quando ut sit a tercio grauior / aut discordia inuicem oriretur / constitueret inter nos pacem?

¶ De quodam fratre abbatissam impregnante.

Abbatissam certi monasterij de urbe quā noui / cum amaret frater ordinis Minorū petijt sapius cōcubitū eī. Id deneganti mulieri / eo quod vereretur ne cōciperet : & exinde poenā metuenti. Pollicitus est frater quoddā breue (ut appellant) se illi daturū : quod si ad collū filo sericeo suspensum ferret / prohiberet plerumque : & eo modo secura coire cū quocūque vellet / posset. Credidit illa quod optabat. Frater mulierē saepius cōpressit. Post tres menses mulier grauida cōperta est. Id resciscens frater auerit. Abbatissa se delusam cōspiciens / breue illud dissoluit : aperuitque ut videret quid intus esset scriptū. Verba hæc erant vulgaria. Asca imbarasca. non facias te superponi / & non implebis tascam. Optima ad prohibendā fecunditatē incantatio.

¶ Cuiusdā pueri miranda responsio in Angelottū Cardinalem.

Angelotto Cardinali Romano homini mordaci / & ad iurgandū prompto : versu bonū sauis / prudentiæ parū erat. Ad eum (cū pontifex Eugenius esset Florentiæ) accessit visitandi grā puer decennis admodū scitus : usus paucis verbis / oratione satis lutea lena. Admiratus Angelottus pueri grauitatē / suauitatēque dicendi. ac nonnulla perscunctatus. Ad quæ puer scite respondit / versus ad astantes : Simili ingenio / & ita doctū puericia inquit / crescentibus annis decrescunt intellectu : & stultiores pfecta ætate euadunt. Tum puer extemplo doctissimus ergo pfecto / sapientissimisque preceteris vos in teneris annis esse debuistis. Obstupuit subito faceretque responsio Cardinalis / stulticiæ ab illo reprehensus quem ferme infantem videbat.

¶ De discipulo cerdonis qui subagrabat uxore magistri.

Arenij discipulus cerdonis sepius domū redibat / simulans se ibi comodius calceos suere. Orta ex frequēti recessu suspitione : cerdo domū cum insperato redisset / discipulū subagrabantē uxore deprehendit. In quem cōuersus cerdo. Pro istiusmodi futura inquit / nedum pecunias dem tibi : sed habeto gratias malas.

¶ Facetia cuiusdā adolescentule quæ emittebat petum.

Nupta adolescentula ad parentes pfecta / cum per siluā iter cum viro faceret : cōspectis nonnullis ouibus quæ arietes subagebāt : quæsiuit eum potius cū illis quæ cū alijs coirent? Vir iocando / quæ petum facit ouis inquit statim comprimitur ab ariete. Petijt illa : Numquid & viris id moris est? Cum vir annuisset. Illa statim petū edidit. Vir ioco suo dephensus / uxorem cognouit. Cum deinde paulū viæ processissent / iterum mulier pepedit. Vir denuo matrimonio usus est. Cum iam ad finē nemoris peruenissent : femina tali ludo gaudens tertio petum emisit. Tunc vir coeundo & ambulando fessus : Non si cor cacares ait / te amplius subagrabarem.

¶ Quid sit acceptius Deo : dicere / aut facere.

Facetus quidam notus meus petiuit a religioso : utrū esset Deo acceptius / dicere / aut facere? Ille facere cū dixisset. Ergo alii plus mererit qui facit prorsus : qui dicit ait.

¶ De Aegypto hortato ad fidem.

Hortatus est Christianus quendam infidelē Aegyptiū : quo cū sibi diuina vitæ cōsuetudo fuerat / cū is in Italiā venisset : ut se interesset in ecclesia dum missa solēnis celebraretur. Assensit ille : & missæ interfuit cū christianis. Rogatus deinde in coetu quod sibi de ceremonijs & solēnitate officij videret? Rēdit oia recte & ex ordine / pter unū sibi videri facta. nullā enim charitatē in ea missa esse seruata : cū unius solus / reliquis essentibus comedisset ac bibisset / nulla portione cibi ac potus reliquis impensa.

Patia mari
ti.

¶ De ep̄o Iſpano qui comedit perdicēs pro piſcibus.

Ep̄iſcopus Iſpanus iter faciens die veneris ad hoſpitiū diuertit. Miſſoq; ſeruo qui piſces emeret: non reperiri eos venales/ ſed duras perdicēs patrono retulit. Ille eas emi/ & ſimul coqui/ ac in mēſam ferri iuſſit. Admiratus ſeruus qui eas emptas pro die dñico crederet: queſiuit ab ep̄o num eas eſſet eſurus: cura tali die carnes eſſent prohibite. Tum pro piſcibus inquit utar. Multo id magis admirāti reſpoſum. An nescis ait me ſacerdotē eſſe? Quid eſt maius inquit: ex pane corpus Chriſti facere: an ex perdicibus piſces? Factoq; crucis ſigno cum eas in piſces verti impaſſet/ pro piſcibus uſus eſt.

¶ De fatuo dormiēte cū archiepo Coloniēſi / qui dixit eū q̄drupedem. Archiep̄s Coloniēſis deſunctus habebat in delitijs fatuum qui ſecum in lecto cubabat. Cum aliqñ monialis eodē in lecto iaceret: ſenſit fatuus qui in inferiori parte iacebat/ plures ſolito eſſe in lecto pedes. Facto uno pede queſiuit cuiuſmōdi is pes eſſet. Suum eſſe reſpondit archiepiſcopus. Cum alterum/ deinde tertium/ quartūq; tetigiſſet: omēs archiep̄us reſpondit ſuos eſſe. Tum ille feſtinus ſurgens ad fenestram prodiit/ magna voce exclāmans. Accurrite omēs ad videndū nouū & inſuetum monſtrum: noſter enim archiepiſcopus quadrupes factus eſt. Ita patroni turpitudinem detexit. Inſanior eſt certe fatuo qui fatuis delectatur.

¶ Facetum Martini pontificis in oratorē moleſtum.

Petebat a pontifice Martino, v. orator ducis Mediolani nescio qd instantius: q̄ ille cōcedere nolebat. Cū orator importunius inſtaret: ſequebat̄ petēdo pontificē uſq; ad cubiculi fores. Tū ille ut ſe ea moleſta eximeret/ poſita ad genas manu. Hō dentes ſumme doleo inquit. relictocq; oratore cubiculū ingreſſus eſt.

¶ De quodā qui damnabat vitam Cardinalis Angelotti.

Dānabat qdam multis v̄bis vitā & mores Angelotti cardinalis deſuncti. Fuit em̄ rapax & violentus: ut cui nulla eſſet cōſcīa. Tū ex aſtantijs unus, Opinoꝝ inq̄ diabolu iam voraſſe & cacaſſe eū ſepius ob ſcelera ſua. Alſ vir facetiſſimus. A deo mala caro eius ſuit inq̄: ut nullus demōn quātumuis bono ſtomacho/ illam pre nauſea comedere auderet.

¶ De fatuo qui militē florentinū iridebat. Erat olim Florētię equeſtris ordiſ vir nobis notus/ ſtatura admodū paruus: & barba utebat̄ paulū prolīxa. Quidā fatuus eum irridere cepit: & in ſtaturā ac barbam iocari quotiēs in via in ip̄m incidit/ adeo importune aliqñ ut moleſtus eſſet. Hoc equitiſ ſentiens uxor/ fatuū ad ſe vocatū optimo cibo ſarſit: veſteq; dedit: rogans ne amplius illuderet viro. Promiſit ille. Et cū offenderet aliqñ hoiem/ tacitus p̄teribat. Hoc admirati aſtantes/ ad loquendū iritabāt: ſimul q̄rentes cur nil ut an tea loqueret̄. Tum ille digito ad os poſito. Obturauit inquit os meū ut amplius nequeā loqui. Optimum ergo ad cōciliandam beniuolentiā opifex eſt cibus.

¶ Excusatio ſterilitatis filię ad patrem.

Dñi cuiuſdā uxor reiecta ac repudiata eſt a viro poſt annos aliquot ob ſterilitatem. Cum in domū paternā rediſſet: obiur gauit eam ſecreto pater: q̄ nō & cū alijs creandis liberis opam dediſſet. Tū illa. Mi pater inq̄: nulla huius rei reſidet in me culpa. om̄s em̄ domeſticos / etiā ſtabularios ſum expta an poſſem cōdperere: & nullius uſus p̄ſuit mihi. Doluit filię fortunā pater procul exiſtentis a ſterilitatis culpa.

¶ Ioannis andree adulteriū deprehendit.

Ioānem andream doctorem Bononiēſem/ cuius fama admodū vulgata eſt: ſubagitantē ancillam domeſticā uxor deprehendit. Re inſueta ſtupefaeta mulier/ in virum verſa. Vbi nunc (ait Ioānes) eſt ſapientia veſtra? Ille niſ amplius locutus/ in vulua iſtius reſpondit/ loco admodum ſapientię accommodato.

¶ De fratre minorū qui fecit naſum puero.

Romanus vir facetiſſimus in coetu mihi cōſabulanti/ retulit hīſtoriā riſus plenā.

Fatui pro
dicio.

Sterilitatis
excusatio.

que acciderat vicine sue. Frater inquit ordinis Minorū nomine Laurentius / oculus cōtece-
rat in adulescentulā formosam nuptā vicino (& nomē retulit) meo. Querēs ul-
terius p̄gredi: petiuit a viro / ut primę prolis cōpater esset. Presentiēs frater qui oīa
vestigia adulescētis obseruabat illā esse pregnantē: virō p̄sente accessit ad mulierē:
& tanq̄ futuroꝝ distinator dixit: & gravidā illā esse: & pariturā / qd̄ plurimū moe-
sticię afferret. Mulier de foemina suspicās dicitū. Etia si femella fuerit inq̄ / erit gra-
uissima. Aliud qd̄ grauius moesto vului frater asseuerās / scrupulū qd̄ esset noscens
di iniecit mulieri: quo instātius futura rogabat mulier. Ille cōstantius se diciturum
negabat. Tandē sira mala noscendī cupida mulier / clam viro accersito fratre mul-
tis precibus ip̄eravit: ut sibi qd̄ id monstri esset referret. Ille silentio opus esse dicitū
trans: tandē ait illā masculū pariturā & absq̄ naso; quæ est turpissima oīm in facie
hoīs nota. Externia adulescentula: & nunq̄ remediū adhiberi posset petens. An-
nuit ille: sed certa die opus esse ut cum ea cōcūberet: & se suppleturū viri defectū
& puero additū natum. Quis durū id foemine videret: tamē ne infans informis
nasceret: p̄stituta die se subdidit fratri. Et cum ille nondū natum perfectū esse dice-
ret: sapius cū muliere cōcubuit. Illa p̄ verecūdiā cū stare immobilis: frater moues-
ti eam iubebat: ut ex cōfricatioe magis nasus cohereret. Tandē casu masculus or-
tus est: & naso admodū p̄tento. Id admirante muliere: frater nimīā naso p̄ficiendo
opam impensam dixit. Hoc ip̄amet viro retulit: existimās rem insandā filii absq̄
naso deformatū nasci. Qd̄ & maritus laudauit: & opam cōpatis nō est aspnatus.

Lasciua in
nasutos

¶ De mendacissimo Florentino.

Erat Florentię qdam a deo mēdacijs assuetus / ut nunq̄ verum ex ore suo pro-
dicit. Vnus quo cum sapius cōsueuerat / multisq̄ fallacijs usus erat: cum ei semel
mendax obuiaū fieret tanq̄ locuturus. Mentiris inquit ille. Quomodo mentior
ait: qui nihil dixi. Tum alter. Ego si quid loqueris aio.

¶ Zelotypus qdam se castrauit ut uxoris p̄bitatem cognosceret.

Quidam in ciuitate Eugubij admodum zelotypus Ioannes nomine / nesciebat
quo maximo modo anima dureret: si uxor cum altero aliquo cōsueuisset. Exco-
gitata calliditate zelotypus digna seipm castrauit: eo cōsilio / ut si uxor postmodū
concepisset / in adulterio fuisse conuinceret.

¶ Sacerdos offerentibus quid dicens audierit.

Cum quidam sacerdos castri Florentini in offertorio quod die solēni ex cōsue-
tudine recipiebat a populo / illud de more diceret offerentibus. Centū pro uno ac-
cipietis / & vitam eternā possidebitis. Vnus senex nobilis qui nūmū dabat / auditis
his verbis satis dicere inq̄ / si tantū capitale (ut vulgo dicit) redderet mihi.

¶ Sacerdos p̄dicauit & in numero errauit / centū pro mille dicens.

In eadem sententiā qdam cum exponeret populo suo euangelij: referens fals-
uatoꝝ nostrum quinq̄ panibus / quinq̄ milia hominū saturasse: errore dixit pro
quinq̄ milibus quingentos. Tum clericus suus / cum submurmurās dixit eum in
numero errasse: cum quinq̄ milia euangelij referret. Tace inquit stulte / nam vix
numerus quem dixi credent.

¶ Sapiens dicitur Cardinalis Auinioneñ. ad regem Francie.

Visum est mihi in has cōfabulationes nostras cōferre falsum dicitū Cardinalis
Auinioneñs viri prudentissimi. quem cum pontifices Auinione morarent / cum
equi plures strati faleraticę vacui sessoribus pro magnificētia preiret: rogauit eum
rex Francie indignabundus: Nunquid apostoli ea pompa usi essent? Tum Cardl
nalis nequaq̄ respondit: sed ap̄los eo quoq̄ fuisse tempore inquit / quo & reges
alijs moribus viuerent: cum pastores essent & armentorū custodes.

¶ Terribile factum in Lateranensi ecclesia.

Non cōfabulandi / sed a sceleribus deterrēdi grā res monstro similis referē. Quisq̄ religiosus ex ordine Augustinianum romanus / dum v̄ba haberet ad p̄p̄m hac quadragesima me astante / hortaretq̄ ad cōfessionē peccatorū / hoc miraculū sibi accidisse sex annis dixit. Cum noctu in basilica Lateranēsi cum alijs surrexisset post mediā noctem ad matutinas horas Deo canendas / ait vocem e sepulchro quo ante. xvij. diebus q̄dam romanus cuius cōditus fuerat prodisse / sapius cōpellantē ut a se adirent. Illos ad primā vocem territos / tum paulū confirmato animo quo vox trahebat accessisse. Ac subinde mortuū dixisse / ne timerēt / sed irent / calicēq̄ asserrent / & lapidem submouerent. Quo factō / surrexisset mortuū ac hostiam sacram quam ante mortem sumpserat in calicem spūisse. Tum dixisse se damnatum maximis cruciari p̄cenis / eo q̄ m̄rem silamq̄ cognouerāt / quē scelera nunq̄ fuisse confessus. His dictis cadaver recubuisse.

Et non ple
ne cōfite
tel

le phisio

¶ Predicator multū clamans quomodo cōfundebat / Cum religiosus ad p̄p̄m p̄dicans sepius (ut stultorū mos est) magna voce clamaret / q̄dam ex astantibus foeminis ad exclamatis veluti rugitū plorabat. Hac se sapius aduersa / religiosus existimās mulierē verbis suis ex celo Dei & cōscientia motā flere / ad se vocatā rogauit quē causa esset gemitus / & num v̄bis suis mentis spūitu agitata / lachrymas illas pias ut putabat effunderet. Illa v̄o vocibus & clamoribus eius impulsā / se acriter animo cōmoueri & dolere respōdit. se enim viduā esse / cui olim a sellis a marito esset relictus / ex quo p̄tem sui v̄ctus traheret / cū sapius ut religiosus ille cōsueuerat rugire die noctuq̄ solitū / tunc defunctū se m̄rem tam sine subsidio reliquisse. Itaq̄ cū p̄dicantē illū audiret magnis vocibus resonantē / illum illū voce asino suo videri / cuius recordatiōe cōmota ad flendū etiam in vita impelleret. Stultus ille latrator potius q̄ p̄dicator sua stulticia confusus abiit.

¶ De adolescentula per senem maritum delusa. Florentinus iam senex uxorem duxit a dolescentulā / quae a matronis edocta / ut primo insultu noctis obliuisceret viro / neq̄ primo p̄lio arcem traderet / renouit congressum. Vir ad nauigandū plenis ad id impensa opera velis paratus / ubi illā renitentem cognouit / quesiuit cur sibi non obsequeret. Cum virgo dolorem capitis causasset / vir demissa virga in aliud latus reuolutus usq̄ ad diluculū dormiuit. Puella sentiens se non amplius peti / dolensq̄ consiliū datum & se postulatā nō consensisse / excitato viro dixit / se non amplius dolere caput. Tum ille. & ego nunc doleo caudam respōdit / uxore virgine ut erat relicta. Sanum igitur consiliū est accipere rem proficuum cum datur.

¶ De reliquijs brachiarum cuiusdam Minoris. Res digna risu / & ut cōfabulatiōibus inferat nup̄ accidit Amelie. Nupta mulier & mota ut existimo bene agēdi cōscia / cōfitebat peccata sua religioso ex ordine Minor. hic inter loquendū exarsit in cōcupiscentiā carnis. Et tandem multis v̄bis muliere in voluntatē suam traducta / querebat facultas & locus rei cōficiende. Placuit ut mulier se egrā fingens / hunc fr̄em pro cōfessore ad se vocaret / cōsueisse enī solos eiusmodi hoīes relinquī / ut remotis arbitris quē ad aiām spectant libera sit loquēdi facultas. Illa ficta aegritudine corpis lectum ingredit / dolore pergrandē simulat / cōfessorem accessit / qui ut ad eam venit cū ceteri abissent / solus solā sepius cognouit. Cum diutius morarent / interuētū aliorū / frater veluti nondū p̄fecta cōfessione abiit / postridie reuersus. Rediit mulieris supra lecticā brachis positus / prior modo peccata examinat. Vir nō nihil suspicans de tam longa cōfessionis mora / cubiculū ingreditur. Ille subito interuentu p̄cussus / brachas oblitus abiit. Manibus brachis visis exclamat adulterū / non fratrem esse / totaq̄ domus ad brachiarum cōspectum facinus indignum condamat. Euestigio primarium conuentus fratrum vir clamitans conuenit / indignū factum queritur / mortem malefico minat. Alter

In minores

qui senex erat iram comprimit; asserens illum in proprię familie suumq; de decus
 ececlia maiestate citumitate & reticentia esse opus / ut contegeret crimen. Ille ita rem
 palam esse repertis brachis ait / ut nequeat zelari. Senex ad id remedium profites
 tur: asseriturum se em illas sancti Francisci brachas esse / quas frater ad liberandum
 mulierem portavit; accessurūq; eo proficet cum processione & pompa / brachasq;
 publice exinde reportaturū. Probato consilio / primarius ille fratres illos conuo
 cat: ac cum cruce vestibusq; sacris domum illius accedit: brachasq; deuote capis
 ens / & tanq; reliquias religiosas super peplum sericum suspensis manibus ferēs;
 tum viro / tum matri / tum reliquis obuijs exosculandas porrexit: & magna cum
 erimonia & cantibus ad conuentum deductas / in sacrario cum ceteris reliquijs
 locauit. Detecto postmodum dolo / oratores eius urbis questum eam iniuriam
 venerunt.

¶ De breui contra pestem ad collum suspendendo

Nuper cum iussim Tibur / cupidus vidēdi liberos quos eo pestis causa ex Vr
 berniseram: auditi rem dignam risu & confabulationibus nostris. Paucis antea
 diebus frater quidam ex his circulatoribus in vicinis castellis ad rusticos prædica
 cans / pollicebatur (erat enim pestis suspicio) se daturum eis certum ut aiunt bre
 ue / quod ad collum qui gestarent nunq; peste possent perire. Stulta plebecula hac
 spe comota / precio quo poterant breuia redimētes / ad collū filo virgineo suspens
 debant. Edixerat autē frater ne quis breue ante diem .xv. referat. id si fecissent /
 virtutem amisissurū. Multis contractis nummis frater recessit. Breuia postmodum
 lecta sunt (ut est cupiditas hominū noua cognoscendi) in eis vulgaribus verbis
 scriptum erat. Donna se fili & cadeti losuso / qn te stetti tenni loculo chiuso. hec sum
 larne. Mulier si filias & cadit tibi futus: quando flectis tene culum clausum. Hoc
 omnū medicorum præcepta exuperat & medelas.

¶ Angelotti Cardinalis os potius claudendum aperiebatur.

Angelottus Romanus admodum loquax & maledicus / nemini parcens erat.
 Cum culpa tempis / ne dicam stulticia hoim Cardinalis factus esset: aliquādiu ut
 moris est / in secreto cōsistorio Cardinaliū tacuit. vulgo em clausum os tenere nos
 uos Cardinales aiūt: donec Pontifici permittit loquant. Cardinalis sancti Marcel
 licento die cū ab eo petisset: & quidnā in cōsistorio egissent? Os inq; apertimus
 Angelotto. Tū ego. Satius inq; cōsultiusq; fuisset / illi os fera valida occlusisse.

¶ Equum exquisitum prestauit Redolphus se petenti

Ab Redolpho Camerinesi / cuius supra meminimus / qdam nobilis ex Pices In petentes
imoderatō
us.
 no dono petiuit equum: cui tot conditiones ad pulchritudinē virtutēq; adiecit / ut
 nullo pacto talis equus inter sua armenta repiri posset. Tum Redolphus / quo il
 lius voluntati satisfieret: equam & stallonē (ut vulgo aiunt) ex suis elegit: atq; ad
 illum destinauit: ingens se ei instrumēta mittere qbus equū suapte modo confices
 ret: cum nullus eiusmodi prout postulasset inter suos reperiret. Hac vba monēs:
 ne adeo exquisita petamus: ut aut difficilia sint / aut negent honeste.

¶ Contentio mulierū extorsit dictum risu per dignū

Quædam in Vrbe (quā nouimus) mulier corpis questu vitam ducens / habet
 bat illam grandiorē naturā admodū pulchrā: quā Veneri dedicauerat. Orta inter
 ipam aliqñ & vicinam suam eiusdem professionis cōtentione / ad iurgia & verbo
 rum cōtumelias puenerūt. Cum vicina quorundā maiorū auxilio cōsisa / matri &
 filie acriter minaret: tunc illa / tacto filie desup femore: Hoc mihi saluet & custo
 diat deus inquit: q; tuta omnia tua verba & minas contemno. Optime quidem res
 spondit. nam egregio patrocinio / & quo multi delectabant fidebat.

¶ Sacerdos laicum delusit se capere volentem.

Sacerdos quidā meridiē cum uxore rustici iacebat in lecto sub quo latebat rus

sticus ut sacerdotem deprehenderet. Cum sacerdos labore forsan nimio in quaranda leurem vertiginē incidisset/nescius virum sub lecto absconsum. O totum terrarū orbem mihi videor cōspicere/inquit. Tum rusticus/qui pridie a sinu perdidit ininiuriarū oblitus: Ho respice quæso ait/an sicuti a sinu meū forsan videas,

¶ Fulloni in Anglia accidit res miranda cum uxore.

Cum essem in Anglia Fulloni res ridenda & haud reicienda nostris cōfabulationibus contigit. Is cum uxore haberet; multosq; præea in familia iuvenes atq; ancillas; iniecit animū in unam earū quæ pulchrior atq; venustior videbatur. Cum eam super coitu requisivisset sepius; illa rem detulit ad matronam. Eius cōsilio assensu patrono. Prestituta die atq; hora / in locū secretū ac subobscurū matrona latuit per ancilla. Accessit vir; mulierēq; cognovit nesciens uxorem esse. Peracto opere / exiens a cōclavi quid egisset narravit unī ex iunioribus; eumq; hortatus est ut etiam ipse ancillam prout credebatur subagitar. Accessit ille. quæ mulier pro viro excepit; nihil locuta. Cum post eum & item alter a viro missus esset mulier existimans maritum esse; tertium congressum passa est. Et ipa virum / & illi ancillā esse opinati. Digressa occulte postmodū a loco mulier; noctu manitum redarguebat qui in se esset remissus / & in ancillam a deo libidinosus / ut una die ter se pro ancilla cognovisset. Dissimulabat vir errorem suum / & uxoris cuius ipse causa fuisset peccatū.

¶ Confessio Tusca / & postea Brusca.

Quidam qui fororis pudicitie non pepercerat / Romam accessit criminis confitendi causa cōfessorem querens / qui Tuscus esset. Ostenso hoīe / accessit primū petens an Tusce loqui nosset. Annuente illo inter cætera delicta dixit / se cum esset in subido solus cum sorore tena balista sagittasse illam. Tum cōfessor. Ho scelus inquit; nunquid sororem occidisti? Minime respondit ille; sed tu non intelligis sermōnem Tuscū. Noui satis alter ait; cum sim ibi genitus. Nempe dixisti tena te balista sagittasse sororem. Non ait ille ita intelligo; sed dico me tetendisse balistam / & imposituisse sagittam / & in sororem misisse. Num tu vulnerasti eam inquit; aut faciem vel aliquod membrū lesisti? Ho respondit ille; nescis sane loqui Tusce. Atqui alter verba quæ dicitis non ita; sed caute ne tu loqui Tusce ignores. Non dico inquit me sororem vulnerasse; sed sagittam tena balista emisisse. Confessor qui dissimularet se ignorare quæ dicerent; ille vero iteraret cōfessorem non intelligere Tuscam linguam; repetens balistæ & sagitte casum; nisi alijs verbis utaris ait; quid sentias ignoro. Tu alter; cum diu pudore tergieret; tandem vulgaribus verbis dixit aperte; sororem suam se compressisse. Hic alter; nunc tu loqueris Tusce apud Tuscum inquit; & te plane intelligo; & imposita erroris poenitentia recessit. Mali animi est pudorem verbis ostendere / cum opere impudicus fueris ac sceleratus.

¶ De proelio Picarum & Gracularū.

Hoc anno millesimo quadringentesimo quinquagesimo primo / mense Aprilis res monstro similis accidit in cōfinibus Gallie / & eius quæ nunc dicitur Britania. Picæ & Graculæ aures aciebus instructis in aere imenso languore per uniuersum diem arriter pugnarunt. Victoria penes Graculas stetit. ex eis ad duos / ex picis ad quatuor milia in terra mortuæ sunt reperte. Quid id prodigiū ferat / tempus ostendet.

¶ Facetum dictum Francisci Ianuensium filijs

Franciscus quaratenus mercator florētinus morabatur Ianuæ cum uxore & familia. filij sui macilentis erant & graciles corpore; Ianuensium filij habitiores sunt & robustiores. Petiuit quidam ex eis ab Francisco; cur filij eius ita tenues essent & natura imbecilles; Ianuensium vero non ita. Tum ille; causa est inquit in promptu. ego enim solus filios meos creor; vobis vero ad filios procreandos multorum subsidia opitulatur. Ianuenses quippe / sumpta uxore paulopost nauigant; uxores defolatas viris aliorum presidio (ut aiunt) annis pluribus relinquentes.

Mutua cō-
iurgū dece-
ptio.

¶ De facto cuiusdam Florentini iusto / sed bruto.

Retulit in coetu hoim mihi familiaris: Florentinū quendā quem nosset / uxore In procos
formolam habuisse: quā multi proci sequerent. Ex eis qdam serenatas (ut aiunt) nocturnos
cum saepius noctu accensis cereis (ut moris est) in via prope domum faceret vi-
rum admodū faceret. In semel tubarum cantu excitatū: cum surrexisset de lecto ad
fenestrā cum uxore accessisse. cōspecta q; tumultuantū & lasciuientū turba / ma-
gna voce affantes rogasse ut ad se paulū suspicerent. Cum oculos omīs ad eam vo-
cem sustulissent: illum erecto & extra fenestram porrecto / cuius erat copiosus / pri-
apud inam laborē & inutilem suenere illos ait: cum viderent se habere unde etiā
uberius q; ipsi possent uxori satisfacere. itaq; consulere ut huic eorum molestiē par-
cerent non profuturē. Quo pfacete dicto ab supflua cura destiterunt.

¶ Faceta petitio senis laborem copule non potentis.

Adiecit & alter silem sabellam Florētini quoq; vicini sui: qui cū esset etate ma-
tura uxorem duxerat iuuenē. Hanc amare cepit Richardus de albertis adolescens
nobilis ac pulcher: qui similiter somno & cantu perstreptibus in via plurimis
noctū hoim a somno saepius excitabat. At is demum ad Benedictum a dolescen-
tis patrem profectus / narrata priori eorum consuetudine / & mutuis officijs: post
longam querelam grauiter questus est se nihil cōmeruisse / cur eius filius se vellet
occidere. Ad hęc pater stupens / idq; aegro animo ferens: respondit se id facinus
prohibiturum: & simul rem sibi narrari postulat quo filium posset acius compes-
cere. Tum alter. Uxorem meam inquit deperit filius tuus: saepiusq; suis tibijs &
sonitu / me & uxorem noctu dormientes suscitauit: quo fit ut vigilans ultra q; vires
ferant / uxorem ne alium appetat coner subagitare. Quod cum saepius accidat / iam
deficiunt ad id opus vires. Ita ni tuus filius ab incepto desistat: iam iam tali vigilia
periream necesse est. Quo ioci genere Richardus patris monitu haud amplius illi
molestus fuit.

¶ Facetum dictum meretricis adiocans Venetis.

Cum essem in balneis petriolanis: audiui a quodam erudito viro dictum mes-
reticis facetum sane & haud indignum reliquarū confabulationū nostrarum so-
cietate. Scortum erat ait Venetis vulgare: ad quod cum diuersarum gentiū viri
accederent / quesiuit ab eo aliquādo quispiam / quae sibi hominū natio maiori mēs-
bro virili esse videret. Mulier euestigio Venetos respondit. Cum causa postulare-
tur. Quoniam inquit / tam longo sunt priapo: ut cum saepius in remotissimis & ul-
tra mare sitis prouincijs ve- sentur: tamē cum uxoribus coeant & procreent filios.
locata est in illorū uxores: quas viri prouecti peregre relinquūt aliorū cure.

¶ Facetum dictum indocti doctiores cōfundens.

Cum plures religiosi de etate & operibus saluatoris nostri / & quomodo post
trigesimum annū predicare cepisset colloquerent: quidam rudis litterarū affans /
quesiuit ab eis: quid primum Iesus fecit postq; trigesimū annum excessit. Cum alij
hesitarent alij varia sentiret. Nescitis inquit ille / cum vestra doctrina rem cognita
facilem. Petentibus illis quid primum egisset: Trigesimū primū annum ingressus
est ait. Omīs oborto risu / facetum hominis dictum cōmendarunt.

¶ Salsum hominis dictum contra mercas-
torem alios accusantem.

Carolus gerij mercator Florentinus / ex his mensarijs qui romanā Cuiā sequū-
tura accessit Auinionem / prout moris est mercatorū / qui in diuersis prouincijs ne-
gociantur. Romam deinde ruerus / in conuiuio domesticorū cum quereretur ab
eo inter loquendū / de vita & moribus Florentinorū qui Auinione cōmorabant.

H

Respondit: gaudere omnes & alacres esse. Nam quicumq; tibi per annum sanctorum clementes efficerent. Tum Aldigherius quidam ex conuuius homo perfectus / rogat Carolum quanto tempore ibidem comoratus esset. Cum sex menses tum Carolus respondisset. Tum alter. Peroptimo inquit ingenio Carole extitisti: qui quod alij anno solent tu sex mensibus perfecisti. Risimus omnis fallisti: hominis dictum.

¶ Bellum mulieris responsum ad iuuenē suo amore flagrantem.

Iuuenis quidā Florentie amore calebat mulieris nobilis atq; honeste: quam ad sepla & quocūq; diuiteret frequentius sequebatur. Hic cum socijs tempus sibi & facultatem dari optabat: quo mulierem paucis verbis se ad id premeditatis et compositis posset alloqui. Cū semel ad templū sanctę Lucie festo die mulier accessisset: tempus loquendi adesse ex socijs unus ait, cum vidisset eam solam ad fontem adire atq; benedictę. Ille velut amisso spiritu stupidus / hostiāte atq; impellente socio prope mulierem abiit: oblitusq; eorum que cogitauerat: neq; auderet loqui. Socius autem instaret ut saltem verba funderet. Tandem ille. Domina inquit: ego sum vester seruitialis. Ad quę verba subridēs foemina: satis superq; satis famulorū habeo inquit domi: qui & aliena verrant: & scutellas ac infusoria lauent: ut pluribus mihi seruitialibus non sit opus. Riserunt socij & hominis stupiditatem / & bellum mulieris responsum.

¶ De nobili quondam tempore Friderici Imperatoris in armis presumpti: sed nil facienti.

In presumptuos,

Tempore quo Fridericus Imperator (qui in Bonconuento oppido Senensis defunctus est) prope Florentiam ad secundū lapidem ut hostis castra posuit: multū nobiles ad tuendā patriam arma sumpserant / castris hostium insultantes. Tum quidam ex nobili familia factabundus / ascenso equo armatus / extra portam extento cursu ferebatur: increpans tarditatem ceterorum: qui veluti timidi tardius incederent: seq; vel solum clamitans cum hostibus congressurum. Cum militaris spaciū currendo & vires iactando transgisset: videns quosdam vulneribus confectos ab hostibus reuertit: cepit paulatim incedere tardius / lentosq; passu proficisci. Audito vero hostium cum ciuibus pugnantū clamore: conspectaq; a longe preliatium pugna / gradum fixit immobilis. Cum quidam qui eius iactatoris verba audierant / cur non ulterius progredere ad pugnam / rogarent: Tum ille cum aliquamdiu siluisset: tandem / non sentio me ita fortem & strenuum armis esse ait / ut perstreram mihi. Pensitandę sunt animi & corporis vires: neq; plus promittendum q; queas prestare.

¶ De homine qui per bienniū cibum non sumpsit / neq; potum.

Vereor ne id quod his nostris confabulationibus inseram ceteris fabulosius videatur: cum & natura repugnet / & præter modum videatur mirandum: ita tamen verum esse compertum est / ut impudens videatur id negare. Quidam Iacobus nomine / qui tempore Eugenij erat in Romana Curia ex his qui vocant copistę: cū ad patriam Nouiomū in Gallia redisset / incidit in morbum grauem & diuturnū. Longior esset futura narratio / si omnia recensere velim / quę sibi in morbo asserit contigisse. Tandem post annos multos / anno sexto Nycholai quinti pontificis / reuersus ad Curiam ut iret ad sepulchrum Saluatoris nostri: nudus & inops (nam in itinere inciderat in latrones) diuertit apud curiales vicinos meos honestissimos viros / quibus antea fuit notus. Is biennio iam post morbum dicit se neq; comedisse / neq; potasse: cuius rei periculum factum est sepius. Homo macerimus est / saccardos / & sanę mentis: ut qui officium continue dicat: & missam me vidente audierit. Plures & theologi & phisici cum eo serio locuti sunt: rem contra naturā ait.

sed haec certa est / ut peritacis sit id non credere. Concurfus sit ad eum quotidie ho-
 minum percontantium. Multi varia de hoc sentiunt. Sunt qui existimant corpus
 illud a demone habitari. Sed nulla signa in eo apparent nisi prudentis viri / probi
 & religiosi. qui hodie quoque scribendi exercitio vacat. Alij humorem melancholi-
 cum asserunt prebere nutrimentum. Cum ipso egomet sapius collocutus / falsa ex-
 stimans quae dicebantur. Is quoque non minus quam reliquos se ex hoc admirari dicit.
 Non tamen subito / sed paulatim in hanc consuetudinem descendit. Ego rem hanc
 magis admirarer: nisi reuoluens nuper quosdam annales / quos in Gallia olim trans-
 scripsisse legissem idem tempore Lotharij Imperatoris / & Pascalij pape Anno domi-
 ni Millesimo tricentesimo vicesimo secundo contigisse. Puellam scilicet duodecim an-
 norum in territorio Tullensi / villa comertiaci: post assumptam in paschate sacram
 communionem / primo per decem menses pane / deinde triennio potu & cibo abstin-
 nuisse: postea redisse ad priorem vitam. Quod & iste de se sperat futurum.

*John magister ad 182
 gregorius dominus iste epiphania
 qui ostendit digne hanc
 hanc de hanc per se*

¶ Facetum hominis dictum a finum erudire promittentis.

Tyrannus ad exhaustum bona subditi qui se multa facturum iactabat: sub
 graui poena praecepit: ut a finum litteras doceret. Ille impossibile ait fore: nisi multum
 temporis sibi in erudiendo a finum concederetur. Petere quantum vellet iussus: decem
 menses impetrauit. Deridebat ab omnibus: quoniam rem impossibilem suscepisset.
 Ille amicos solatus: Nil timeo inquit: nam interim aut ego moriar / aut a finum / aut
 dies. Quibus verbis ostendit salutare esse rem difficilem in longum protrahi ac differri.

¶ De sacerdote Epiphania an vir esset / vel foemina ignorante.

Socius quidam in festo Epiphaniae narrauit mihi stulticiam ridiculam sacerdotis
 conturbuli sui. Sacerdos fuit inquit / qui populo nuncians Epiphaniae celebritatem
 futuram. Cras ait summa deuotione veneremini Epiphania. maximum est
 enim & precipuum festum. nescio autem vir fuerit / an foemina: sed quisquis extis
 tenuit a nobis est summo timore hic dies custodiendus.

¶ Foenerator sicte poenitens in peius recidiuit.

Ad senem quendam foenore qui artem se defuisse simulabat / accessit homo
 pecuniam sub foenore sumpturus. Tulitque in pignus crucem argenteam: in qua
 erat portuncula ligni crucis Saluatoris nostri. Cum peteret a seno ut pecuniam mut-
 tuaret. Ego inquit ab hoc foerandi peccato iam delinxi: sed vade ad illum filium tuum *In foenera-
 tores*
 meum ait (& nomen dixit) qui animam prostrigauit ac perdidit ut mutuet tibi. mi-
 sitque domesticum cum illo domum filij monstraturum. Cum iam absent longius:
 heus tu inquit domestico: dic filio ut meminerit deducere de precio ligni podus.
 Noluit qui ad conscientiam se redisse finxerat / ut filius lignum crucis extimaret pro
 argento: id vilis argento putans. Facillime res in suam naturam redit.

¶ De auriculis fabulose & false loquentibus.

Quidam auriculas capiens in cauea reclusas / stricto manibus capite interficie-
 bat. Interim casu lacrymas cepit emittere. Tum una ex reclusis ait reliquis. Bo-
 no sitis animo. nam ut video lacrymantem nostri miseret. Hic senior ex eis. O si
 li inquit / non ad oculos respiceres sed ad manus. non ad verba / sed opera monstrans
 esse a nobis respiciendum.

¶ Catenis varijs collum cingens stultior estimat.

Ordinis equestris quidam Mediolaneusis miles gloriosus: qui orator Floren-
 tiam venerat quotidie in ostentatione diuersas varij generis ad collum catenulas
 distabat. Huius inanem iactantiam videns Nycholaus nicolus vir doctissimus

FACETIAE POGGII

Et ad iocos promptus. Caeteri stulti inquit unica catena se vinciri patientiurabilius
autem insania tanta est/ut non sit una catena contentus,

¶ Facetum Redolphi domini Camerini in orato
ren: contra omnes dominos iniectum.

Bello quod inter pontificem Gregorium undecimū/ & Florentinos est gestum/
Piceni / & omnes ferme ecclesiae Romanae prouinciae a pontifice desierunt. Ora
tor Racanateniū Florentiam missus / gratulatus est apud priores ob restitutam
eis Florentinorum ope libertatem; multisq; verbis in pontificem suosq; ministros
& praecipue contra dominos omnes & tyrannos inuectus est; malum eorum regu
men & facinora detestatus. nulloq; adhibito respectu Redolphi domini Camerini
qui tum dux florentinorū aderat cum eiusmodi legati audirent: diutius versatus
est in eorum detractioe. Tum Redolfus petens ab oratore illo / cuius facultatis
aut artis esset: cum ille Doctorem iuris ciuili se diceret. Quaeuit quantum tem
pus legibus operam dedisset. Cum ille / amplius decennio respondisset. Quā velle
lem inquit / ut saltem annum discretionis studio vacasses. Stultum illum iudicans
qui tam multa se praesente contra dominos effudisset.

¶ De arbitro in cuius domo porcus oleum effudit.

In iudices
corruptos. Quidam arbiter inter duos litigantes datus / accepit ab uno urceū oleicae spe et
policitatione / ut pro se iudex sententiā ferret. Hoc sentiens alter / porcū pinguem
sit iudici / rogans ut sibi fateret. Tulit ille sententiā pro porco. Quod sentiens alter:
cum & fidem datam / & oleum missum apud iudicem quereret. Porcus inquit qui
dam / domum venit: & inuento oleo vas effregit atq; oleum dissipauit / adeo urti
fuerim oblitus. Optima venalis responsio.

¶ Iuencularum a caluo quodam faceta delatio.

Iuenculę duę cum essent ad fenestram domus supra hortum site / exibat hos
tulanus senex & caluus ad sumendum cibum. Cum ille vidissent caluicie desor
mem / petierunt: Nunquid cuperet scire quo pacto pili nascerentur. Assentiente
illo / ioci causa dixerunt: ut caput aliquando urina lauar et uxoris. Tum ille ad eas
versus. Hanc vestram me delam (ridens inquit) nequaquā veram esse uxoris meę
factum comprobauit: quā licet hunc socium meum (priapum manu ostendēs)
sem triginta lauerit annis / tamen nulli in eo pili exorti sunt.

¶ De meller perde elpiato.

Henricus de monte leone causarum procurator erat in curia Romana / senex
admodum / & parum in ea facultate scitus. Vnde meller perde elpiato / vulgari
verbo appellabat. id est dominus perdens lites. Cum semel ab eo postularer / cur
in singulis semp causis succumberet. Quoniā nullus inquit / nisi iniusticiam petēs
litigaturus patrocinium meum petit: ut necesse sit me semper esse in causa iniu
stiorum. Faceta ignorantis hominis responsio.

¶ De cantilena tabernarijs placita.

Viator qdam esumens / cū diuertisset ad cauponulā ventrē cibo potuq; fartitur.
Petēte pecuniā caupone: ait nullos sibi esse nūmos: sed cantilenis se satis esse factus
rum. Tabernarius non cantu / sed precio sibi opus esse respondit. Quid alter / si eā
cantionem dicam quā placeat tibi: num ea pro pecuniā contentus eris. Annuente
caupone / cepit viator canere: & an ea placeret interrogauit. Cum abnuisset caupo:
unam / et deinde alterā cecinit. Nullus cātu sibi satisfieri ille testatus est. Hic viator
dicā ergo nūc inquit / eam quę tibi sit placitura. Et arrepto marsupio dissoluit sili

cepit cantionem qua viatores uti consueverunt. Meti mano allaborfa / & paga lo
sic hoc est: mitte manum ad bursam / & satifac hospiti. Hac dicta / nunquid illa si
bi placere rogat: Placet haec inquit hospes, Tum viator: satisfactura est tibi ex pa
cto ait: postq; haec cantio placuit tibi. Ita absq; solutione discessit.

¶ De gracili quodam faceta responsio.

Cuius noster mihi amantissimus est admodū gracili corpore ac macilentus. Ad
mirante quodam huius rei causam: facetus quidam. Quid miraris inquit / quod
est in proptu semihorā quippe his in cibo capiēdo sedet in secessu ad emittendū
duas. Mos em illi est / ut plurimū tempis in purgando ventrem impertiat.

¶ Faceta responsio mulieris pugillare vacuū habentis

Matrona e nostris honestissima mulier / querenti tabelario. Nunquid istarum
admasium dare velle: aberrat em longius rei publice legatus. Quomodo inquit
possum scribere: cum vir calamum detulerit secum: mihi pugillare vacuū relique
rit. Faceta atq; honesta responsio.

¶ Ridenda de paucitate amicorum dei responsio.

Ad egrum quemdam ciuem nostrum per facerū / qui graui morbo diutius tor
quebatur accessit religiosus hortandi gratia. Cum vero inter cetera cōsolationis ver
ba dixisset: solere deum quos diligere hoc pacto castigare & incōmodis afficere.
Non mirum est (inquit egrorū) si tam paucos amicos habet: habiturus si ita tra
ctaret eos etiam pauciores.

¶ De sancti Antonij katre & laico a lupō

Religiosus ex his quaestuarijs qui pro sancto Antonio elemosynā petunt: agri
colae ad dandum sibi (nescio quid frumenti) persuasit ea pollicitatione ut asseres
retres omnes suas & oues / praesertim per eum annum saluas atq; incolumes fore.
Huiusmodi rusticus promissis fidens: cum oues licētius vagari permisisset: lupus
plures ex eis comedit. Qua ex re indignatus villicus / cum anno altero quaestuari
us pro frumento rediret: negauit se quicq; daturū. & simul questus est inanes sus
as fuisse pollicitationes. Sciscitatus causam: respondit ab lupo oues suas raptas. Lu
pus inquit alter / Oho mala ea bestia est / & absq; fide caue tibi ab ea. Non em san
ctum Antonium / sed ipm Chrm si posset falleret. Stultum est in his fidere quoz
exercitium in fraudando cōsumit.

¶ De mirabili cōfidentis & cōfessoris re
ciproca pro satisfactioe recōpensā.

Quidam seu seruo / seu sacerdotis eludendi causa ad eum adiit: asserens se pec
cata sua confiteri velle. Iustus dicere quae meminerit. Ait nescio quid se ab altero
dam furatum: sed illum multo plus eripuisse sibi. Tum sacerdos: alterū inquit pro
altero compute: quoniam pares in facto estis. Addidit etiam se alium quempiā ver
berasse: se quoq; ab eo vapulatū. Eodem modo sacerdos parem fuisse culpam &
poenam dixit. Plura simili modo cum retulisset: semp sacerdos alterū pro altero cō
pensandū respōdebat. Tum ille. Restat nunc peccatū inquit / ingens qd' dicere ves
ror atq; erubescō: tibi praesertim ad quē maxime spectat. Cum hortaret eum sa
cerdos ad deponendā verecundiā & libere profitendū crimen: cum diutius recis
sisset tandem motus exhortantis sacerdotis verbis. Ego inquit sororem tuam cog
nooui. Tum sacerdos. Et ego matrem tuam sapius fuitiui. Itaq; & ut de reliquis
alterum alterius culpam luatita paritas criminum peccatorem absoluit.

¶ Duorum Florentinorū a dolescentiū dicta sale resperfa.

H 3

Adolescens quispian Florentie deferebat ad Arni fluvium retia quibus lauan-
tur lane. Huic obuius dicax puer ridendi illius gratia: Ad qd' cum istoc rete pete-
gis aucupitum inquit: Tum ille ad exitum lupanaris vadit: ut extenso ibi rete ca-
pian matrem tuam. Euestigio alter: Heus tu inquit: pulsa locum diligentius nam
& ibi quoq; reperies tuam. Duro eodem sale resperfa dicta.

¶ Adolescentis confusio sup mensam mingentis in conuivio.

Nobilis in Hungaria adolescens a quodam nobiliore / quo cum sibi affinitas
erat / ad prandium vocatus: accessit cum famulis / eques: cum abesset longius.
Cum ex equo descendisset viri mulieresq; obuiam prode intra dolescentemq; eues
stigio (& hora erat tardiuscula) ad triclinium conuivio paratum deducunt. Lotis
deinde manibus / in mensa inter duas formosas adolescentulas hospitis filias ados-
lescens collocatur: qui mittende urine cupiditate pre pudore tacta / neq; ulla data
diuertendi facultate: inter edendum mingendi cruciatu ita vexabatur / ut cibo
rum cogeret obliuisci: cum omnes suspensum animi remissioremq; in sumendo
cibo viderent / ac horrerentur ad edendum. Ille dolore motus / dextra manu sub-
tus mensam posita / priapum occulte extum in altera ocrearu mingendi gratia
demisit. Adolescentula dextre proxima: Heus ede alacriter inquitens / brachijsq;
subito phendens / manum extulit supra mensam / virilia tenent ac mingentē: ex
quo urina mensam resperfit. Ad tam insolitum spectaculum risere omnes / adolo-
scente admodum verecundia persuso.

¶ Callida consilia Florentine foer-
mine in facinore deprehense.

Mulier prope Florentiam publica hospitis uxor admodum liberalis: cum quor-
dam cuius usu tenebatur cubabat in lecto. Accessit interim de improbitate & alter
idem qd' prior facturus. Quem presentiens scalas ascendente mulier / atq; obuia
facta: acriter eum iurgare & ulteriore aditu arcere cepit: asserens non esse tempus
quo ei satillieri posset: rogansq; ut euestigio abiret. Renitendo alter caedoq; cum ad
qua diu tempus tereret: supueniens vir / quid sibi vellet ea cocertatio questuit: Foe-
mina ad fallendum prompta: Hic inquit irato animo vult superius ingredi ad vul-
nerandum quendam qui in domum confugit: quem adhuc continui / ne tantu fa-
cinus hic patraretur. Ille qui latebat his auditis verbis / sumpto animo cepit minas
ri / se ulturum iniuriam dictitans. Alter interim prior vim & minas intentare se lu-
mulabat. Vir stultus questita causa dissensionis / onus rei componende suscepit. &
cum ambobus una collocutus pacem composuit: soluens etiam de suo vino / ut
uxoris adulterio adderet iacturam potus. Callida profecto sunt scemine consilia
in facinore deprehense.

¶ De mortuo viro ad sepulchrum de-
ducto loquente & risum mouente.

Erat Florentie stultus cognomine Nignia: haud nimiu insanians & satis ior-
cundus. Iuuenes quidam faceti / ioci gratia cum vellent ei persuadere illum graui-
ter egrotare: re composita exeunti mane domo unus obuiam fit: petens / nunquid
ei mali (cum facie esset imutata & pallida) contigisset: Nequa q; respondit stultus.
Cum paulu processisset longius / alius ex composito rogauit: an teneret febricam
macra esset facie & aegritudine ostentante: Cepit ad dubitare stultus / verum qd'
dicebat credens. Cum prodiret timidus lento passu: tertius ut consuetu erat con-

sperto illo. Vultus ait tuis iudicat te febriv valida torquenti/ & grauem morbum esse. Timuit ille magis/ & represso pede cogitabundus animo pendebat / an febricitas res. Tum superveniens quartus gravissime illum infirmari affirmabat; mirans se dixit non illum in lecto esse. suavitq; ut domum euectigio rediret: seq; socium obtulit ut fratrem curaturus. Retrocessit stultus tanq; magna gravatus infirmitate; & lectulum ingressus/ expiranti similis videbat. Ceteri socij euectigio domum prodesunt: dicentes recte illum qui in lecto se collocasset fecisse. Paulopost supervenit quidam qui se medicum profitebatur. Et tacto pulsu/ testatus est agrum paulopost ex eo morbo periturum. Deinde circumstantes lectum omnes / dicebant alter alteri: lam iste incipit moritum pedes frigescent; lingua balbutit: & caligant oculi, ita tunc expiravit inquit. Claudamus igitur oculos: & coponamus manus/ & ad se petendum feramus. Et q; magna iactura in istius obitu facta est, bonus enim & amicus noster, & se invicem consolabant. Stultus ut defunctus nihil locutus/ per sua serat libij/ mortuum se esse. Posito in feretro/ cum iuvenes illi per urbem portarent; petentibus ceteris quidnam rei esset. Se Nigniacam mortuum ad sepulchrum ferre dicebant. Inter petendum multi ad ludum concurrerant; cum omnes Nigniacam mortuum ad sepulchrum deferre dicerent. Vnus ex tabernarijs. O q; mala bestia fuit & fur pessimus/ ait: dignus certe suspendi laqueo. Tum stultus cum hac audisset/ erecto capite/ si vivus essem sicut sum mortuus inquit/ dicerem furcifer te per gulam mentiri. Qui eum portabat oborto nisu maximo/ hoiem in feretro reliquere.

¶ De dubio sophismate.

Differabant ambulantes socij duo: utrum maior esset voluptas coitus / an ne ventris fecellus. Conspicte muliere quae congressum hominum haud aspernata fuisse erat: Percunctemur hanc (alter ait) utramq; rem expertam. Minime inquit/ haec est idonea alter/ ad hanc rem iudicandam. Multo em futuuit sapius q; cacavit.

¶ De Molendinario ab uxore decepto & quinque ovis relecto.

Asseritur suspensionibus confabulatio Mantuae inter omnes nota. Est iuxta urbis portem mola: cuius magister Cornicula dicebatur. Is in ponte post coenam (& estas erat) sedens/ transeuntem puellam rusticam aetate matura veluti errabundam conspicatus; hortat cum hora esset tarda/ & sol in occasum vergeret ut apud uxorem diuerneret. Cum annuisset illa: accito famulo/ duci eam ad uxorem iubet; daturq; coenam/ & in certo cubiculo locari. Remisso famulo/ cum intelligeret uxor verum ad adolescentulam adiecit se animam a dolescentula in suo lecto collocata/ ipsa in idem cubiculum dormitum proficiscitur. Vir de industria ad multam noctem cum vigilasset; existimans dormire uxorem: clam domum reuersus cubiculum ingredi tunc signavitq; doli/ uxorem tacitus tacitam subagitaui. Egressus quod egerat famulo dixit/ ipm ad idem certamē cohortatus. Ipe patroni uxorem cognouit. Cornicula ad solitum cubiculum diuertens/ lectum silens intrauit; ne uxor ut putabat excitaretur. Mane q; primum surgens tacitus abiit; existimans se puellam cognovisse. Hora deinde prandij/ cum redisset ad domum: uxor in primis sibi quinque recentia ova ad sorbendum dedit. Admiratus vir rei nouitate: cum quid sibi vellet percontaret. Illa vultu hilari pro numero miliarium quae ea nocte confecerat/ totidem ova sibi offerri inquit. Sensit ille se suo laqueo captum; ac simulans ab se solo uxorem cognitam/ ova sumpsit. Accidit plerumq; ut suomet dolo castigaretur improbi.

FACETIAE POGGII

Pulchrum dictum pulchritudinem mentiens,

Ibant per viam Florentiæ colloquentes socij duo: quorum unus erat oblongus & corpulentus ac facie subnigra, Is conspecta a dolescēcula cum matre ambulante. Hæc inquit iocandi gratia / iuuenula formosa est admodum ac venusta. Illa ad hæc verba insolentior facta: nequaquam hoc de vobis dici posset respondit. Immo recte inquit alter / si quis prout ego feci vellet mentiri.

¶ Facetum mulieris responsum / sed parum honestum.

Narrauit mihi quidam familiaris Hispanus dictum mulieris falsum: quod mihi visum est nostris confabulationibus adiciendum. Duxerat viduam in uxorem vir quidam ætate profectior: qui cum prima nocte dum matrimonio fungerent / percipiens uxoris cellam uberiorem quam putarat. Mea uxor inquit / hæc tua cuncta amplior est numero gregis mei. Tum mulier: Hoc inquit tua culpa accidit. Nam vir meus qui obiit (misereat Deus anime sue) ita hanc adimplebat curiam ut hedi per sepe extra tabulata pro loci angustia proflire cogentur. Responsum falsum & venustatis plenum.

¶ De dentibus casum minantibus similitudo obscena

Episcopus mihi notus senior / querebat quosdam dentes sibi cecidisse / quosdam ita labare ut eorum casum timeret. Tum unus ex familia. Ne timeatis inquit / dentium casum. Petenti causam episcopo. Quia testiculi mei respondit / iam quadraginta annis pependerunt casuro similes: & tamen nunquam ceciderunt.

CONCLUSIO.

Visum est mihi eum quoque nostris confabulationibus locum adicere / in quo plures earum tanquam in scena recitatae sunt. Is est Bugiale nostrum: hoc est mendaciorum veluti officina quædam olim a secretarijs institutum iocandi gratia. Constituitur enim Martini pontificis usque tempore quendam eligere in secretiori aula locum: in quo & noua referebantur: & varijs de rebus / tum laxandi ut planius animi causa / tum serio quandoque colloquebamur. Ibi parcebat nemini in lacessendo ea quæ non probabantur a nobis: ab ipso per sepe Pontifice in initium reprehensionis sumpto. Quo fiebat ut plures eo conuenirent: veritatem ab eis ordiremur. Erat in eo Princeps fabulator Ragellus Bononiensis: cuius nonnulla in confabulationibus cõcedimus. Antonius item Luscius qui sapius inseritur: vir admodum facetus. Cincius quoque Romanus: & ipse iocis deditus. Nos quoque plura e nostris addidimus non inuisa. Hodie cum illi diem suum obierint / desijt Bugiale / tum temporum / tum hominum culpa: omnisque iocandi confabulandi que consuetudo sublata.

ARGENTINÆ
Impensis prouidi IOANNIS
KNOBLOVCH I: litterario prelo
IOANNIS SCHOT
pressum hoc opus
POGGII sub annũ Dñi
M D XIII. Kalen̄,
Septembris